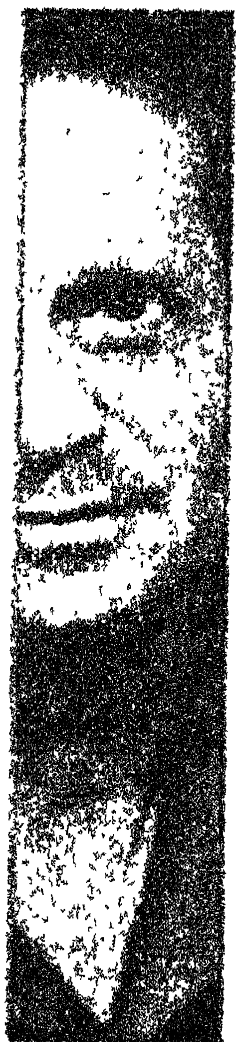
BA LA PYNSHITOM BEIN NA KA BYNTA U KHRIST

Richard Wurmbrand

BA LA PYNSHITOM BEIN NA KA BYNTA U KHRIST

Ka Balang Martar
Ha Ka Juk
Mynta.

Da U
RICHARD WURMBRAND

La Pynwan Sha Ka Khasi

Da U
B C. LYNGDOH

The Voice of the Martyrs
Box 9132
Bombay-25

Ka Dor Re. 1/-

First KHASI Edition
November, 1972

4,000 Copies

Printed by
Dhirendra Nath Bag
New Nirala Press
4, Kailash Mukherjee Lane,
Calcutta-6

Khyndiat Shaphang U Nongthoh

U Rev. Richard Wurmbrand u dei u Pastor ha ri Rumania ha Europe ka ba long ka ri Komunist, u la shah set hapoh phatok bad u la shah pynshitom bein kumba khadsaw snem ha ka ri jong u hi na ka bynta U Jisu Khrist. U long uwei na ki nongialam baradbah bad bakhraw jong ka Balang Khristan bad u long ruh u nongthoh kot bad u nonghikai uba khraw ha Rumania.

Ha ka snem 1945, haba ki Komunist ki la ioh knieh ban synshar ha Rumania bad ki la pyrshang ban bat bor lut ia ki iingmane baroh na ka bynta ka jingthmu jong ki, u Pastor Richard Wurmbrand shisyndon u la sdang ban ai ka jingshakri kaba khlain bad kaba donbor shibun

napoh bad naba rieh ia ki briew jong u kiba la shah teh mraw bad ia ki shipai Russia kiba wan hiar thma ha kata ka por. Kumta mar mar la kem bad la set phatok ia u ha ka snem 1948, ryngkat bad ka lok jong u ka Sabina. Ka lok jong u ka la long ka nongtrei saja bad shitom la kumba lai snem. U Richard Wurmbrand u la don lai snem hapoh phatok marwei bad ym don mano mano ruh em lait noh sa tang kita ki nongpynshitom bein jong u. Hadien lai snem la pynkynriah noh ia u sha kawei pat ka phatok kaba bun briew kumba san snem ha kaba ka jingpynshitom bein ka dang iaid hi shaid shi shaid.

Na ka bynta ka nam jong u kaba phriang kylleng sawdong kum u rangbah Khristan, ki rangbah nonglam kcien jong ki ri nongwei ha Rumania ki la pan ia u na ka Sorkar Rumania ia ka ban pyllait noh ia u. Hynrei la iathuh ia ki ba u la phet noh na Rumania. Ki shipai barieh (Secret Police) kiba shu leh mynleh kum ki koidi kiba la pyllait, ki la iathuh ia ka lok jong u ba ki la leit on tep ia u hapoh phatok ha ka jaka tep ia ki koidi. Ia kiba ha iing ha sem jong u ha Rumania bad ia ki paralok jong u kiba sha ki rl nongwei la iathuh ba ki dei ban klet noh ia u namar ba u la lah iap noh.

Hadien phra snem la pyllait noh ia u bad u la sdang ban iatrei biang bad ka Balang Barieh (Underground Church). Ar snem hadien, kata ha ka snem 1959, la kem biang ia u bad la rai ba dei ban set ia u hapoh phatok arphew san snem kynthih.

La pyllait biang ia u ha ka snem 1964 ha kaba ka Sorkar ka la pynbna ia ka jingnap bad jingpyllait noh ia ki koidi baroh, bad sa shisien u la bteng ban iai trei ia ka kam jong ka jingshakri jong u ha kaba rieh (underground ministry). Da kaba iohi ia ka jingna kaba khraw kaba lah ban jia na ka jingshah kem ha kaba lai sien, ki Khristan kiba don ha ka ri Norway ki la ia kren bad ki bor synshar jong ki Komunist ia ka ban pyllait noh ia u na Rumania. Ka Sorkar Komunist ka la sdang ban die ia ki koidi baroh kiba shah set na ka bynta ki kam sain pyrthei. Ka dor jong uwei uwei u koidi ka

long £ 800 ne Rs. 14,000. Hynrei ka dor jong u pat ka long £ 2,500 ne Rs. 45,000. Ha u bnai May, 1966 u la phla ha Washington, America ha khmat ka U. S Senate s Internal Security Sub-Committee (Ka Sobkomiti kaba jadei bad ka kam poh iing jong ka Dorbar Thawain ba kham ha khlieh jong ka ri America) bad u la loit ia ki jain haduh syngkai ban pyni ia ki khadphra tylli ki jingmong kiba jur na ki jingshah pynshitom bein kiba la tap ia ka met jong u. Ia ka jingiathuh khana shaphang jong u la rah kylleng kylleng ha ki kot khubor ha America, Europe bad Asia. La maham ia u ha u bnai September, 1966 ba ka Sorkar Komunist ha Rumania ka la rai ba dei ban phah pyniap noh ia u. Pynban um shym la sngap noh jar wat hapdeng kine ki jingbyrngem jong ka jingiap. Ia u la khot ba u dei "Ka Sur Jong Ka Balang Barieh" (The Voice of the Underground Church). Ki nongialam Khristan ki khot ia u "U Martar uba dang im" (a living martyr) bad "U Paul Jong ki ri Komunist" (The Iron Curtain Paul).

KA TIENKHMAT

Da U Rev. H. M. Rapthap, B. D., M. Th.,
Principal,
Cherra Theological College, Cherrapunji.

Ka jingtrei barieh jong U Mynsiem U Blei ha ki ri Komunist ka la ju shon jur ia ka jingsngew bad jingpyrkhat jong nga. Ka pynkynmaw ia ka por jong ki Apostol bad ia ka Balang Khristan ha ki sngi kiba dang lung jong ka. Ki don napdeng jong ki Khristan ha kito ki ri kiba hap ban sakhi ia la U Trai haduh ka jingiap hi bad ki kylla long ki martar jong ka Balang. Ki don kiwei pat, ha ka jingpyniaid bastad jong U Blei, kiba kum u Pastor Richard Wurmbrand kiba la lait na ka jingiap wat haba ki la dei ban shah ia ki jingpynshitom bein kiba sngewshyrkhei.

Nga la pule ha ka Phareng ia ki katto katne tylli ki kot ba la thoh da u Pastor Richard Wurmbrand. Ki long kiba kordor shibun eh. Nga sngewbha ba I Mr. B. C. Lyngdoh I la lah ban pynwan sha ka Khasi ia kane kawei ba la ai kyrteng ha ka Phareng "Tortured For Christ". Ngam artatien ba kan long ka jingmyntoi kaba khraw ia kito baroh kiba ioh ban pule ia ka. Ha kane ka kitab ngi iohi ia ka bor jong ka Gospel U Khrist kaba lah ban pynkylla wat ia ki dohnud kiba eh tam lyngba ka jingsakhi jong ki riewngeit kiba shisha. Kan long kham tam eh ka jingiarap ban sngewthuh ia ka dor jong ka jinglong synran bad ia ka kamram jong kito kiba la long Khristan ban sakhi ia la U jong U Trai da kaba iaineh skhem ha ka jingngeit haduh kaba kut.

Cherrapunji H. M. RAPTHAP
The 1st November, 1971

KA TIENLAMPHRANG

Da U Rev. W. Stuart Harris, F. R. G. S.,
General Director,
European Christian Mission, London.

Dei ha u bnai December 1964 ba nga la ioh ban rung nyngkong eh ha Rumania. Mynshuwa, lait na ka Albania, ka dei tang ka ri Rumania ha Europe kiba ngim pat ju poi. Kumba katto katne bnai la pynpaw shai ha nga da U Blei ba nga dei ban leit. Kumta ha ka ba iabud lang ia u Rev. John Moseley nga la jam ia u pud na Hungary sha Rumania.

Ngi tang shu poi ngi shem ba ngi don ha ka ri Komunist ha kaba ia ngi la peit thuh bha bad thik pa thik da ki bor Sorkar. Na ka bynta kane, ki para bangeit ki la pdiang sngewbha ia ngi bad ha ka janmiet Sngi U Trai, ngi la leit sha ka iingmane jong ka Balang Baptist ka German Mission ha Bucharest. Hangne la ong ia ngi uwei pa uwei ba ngi dei ban kren ei ei hapdeng jong ki. Haba la wai ka Jingiaseng la don bun kiba la wan ia kren bad ngi. Hapdeng kita baroh la don uwei u briew uba jrong uba ka khmat jong u ka stem blaid blaid ba u da kwah ban ia kren bad ngi. U la kylli ia ngi la u lah ne em ban ia kren bad ngi, bad u la ong ba un pha la ka jong ka jingim ba lada kin wan sha iing jong u. Kumta ynda la miet, ha ka por 10 p. m., ngi la leit sha iing u Richard Wurmbrand ha kaba la don ma u, ka lok jong u, ka Sabina bad u khun jong u, u Mihai.

Ngi la rung jar jar bad nangta u pastor ia uba nga la ju iohsngew shibun shaphang jong u ha ri Sepngi, u la iathuh ia ka jingshem bad ia ki jingpyllait ba phylla ha ki khadsaw snem jong ki jingshah set jong u. Nyngkong eh, u khun bad hadien kata ka lok, ki la leit ban peit

shabar ha surok bad baroh ar ngut ki la iathuh ba ia ka iing la ker kut baroh sawdong da ki pulit bad ka kali ka ap shabar mar pyrshah ka iing jong ki. Slem katno kin ap ia ka iing ? Kaei ka ban jia ? U Richard Wurmbrand u la pynkut ia ka jingiathuh khana jong u bad nangta ngi ia duwai. Kata ka long ka Jingiaseng duwai kaba iai sah jingkynmaw katba ngi dang iasaid bad U Blei na ka bynta ka jingiada ia ki shakri jong U. Ngi la iohi ia ki dak jong ka jingpynshitom bein ha ka met jong u, bad ngi la iohi shai kdar kaba ngim ju iohi mynshuwa ia ki jingshyrkhei kiba paw tyngkrein jong kane ka juk ; bad pynban, kaba thaba lyngba jong ka khanatang kaba dum iong synia jong ka jingshah set byndi bad ka jingshah shitom, ka don ka jingshai jong ka burom bad jong ka jingieit. U Blei U la iohsngew ia ki jingduwai jong ngi, bad ynda haba ngi la ia leit phai noh sha surok, ki pulit ki la lah da ia phet noh.

Dei ka sien kaba nyngkong eh ha kaba ngi la iakynduh ia kane ka iing jong U Blei, kiba kum kita ki jingsakhi ki ba shynrang mynsiem na ka bynta U Jisu Khrist, bad baroh ar ngut ki sngew ba ngim lah ban long pat ha kajuh ka rukom. Kumta nga sngew sarong ha ba la ong ia nga ba nga dei ban lam khmat ia kane ka kot, bad nga leh kumta da ka jingduwai kaba shit rhem ba U Blei Un pynkhih ia kiba bun ki mynsiem khnang ba kin ieit ia ki briew kiba don ha Europe Mihngi ba ka jingjubab kaba kylluid mynsiem ka lah ban wan rah ia ka jingiarap kaba donkam tam na ka bynta kito kiba shah shitom na ka bynta ka kyrteng jong U Jisu Khrist bad ban pyndap ia kata kaba don shadien jong ki jingjynjar jong U Khrist ha ka met doh jong ki na ka bynta ka burom jong ka met jong U, kaba long ka balang.

KA JINGLAMPHRANG

Balei Nga Thoh Ia Kane Ka Kot

Nga wan rah ha man la uwei pa uwei u Khristan laitluid ia ka khubor na ka Balang Barieh ha ki ri Komunist.

Ka Balang Barieh, ia kaba nga la ialam bun bun snem, ka la kut jingmut skhem ba nga dei ban pyrshang kat ba don la ki lad baroh ba ngin wan sha ka pyrthei laitluid bad ban ai ruh ia ka khubor kaba kyrkieh sha phi. Da ka jingphylla kaba khraw, na ka jingshyrkhei kaba phin sa pule hadien, nga la lait im bad nga la poi sha ka pyrthei laitluid. Ha kane ka kot nga ai ia ka khubor ia kaba la pynkhamti ha nga da ka Balang Barieh kaba iaineh bad kaba shah shitom ha ki ri Komunist.

Kumta ba ka khubor na ka Balang Barieh kan ai ha phi ia ka jingpyrkhat Kaba sngewkhia ka dohnud, nga ai nyngkong eh ia ka jingphla jong nga bad nga iathuh ia ka jingtrei jong ka Balang Barieh.

LYNNONG 1

U Bymngeit Blei U Shem Ia U Khrist

La pynsan pynrangbah ia nga ha ka iing ka bym don niam. Mynba nga dang khynnah, ngam ju ioh kano kano ruh ka jinghikai niam bad ynda nga la dap khadsaw snem ka rta nga la long u bymngeit blei uba eh tam. Kane ka long ka jingmih jong ka jinglong khynnah kaba kthang mynsiem. Nga la long u khun swet naduh ki snem kiba nyngkong jong ka jingim, bad nga la iakynduh ia ki jingshyrkhei jong ka jingduk ha ki snem kiba eh jong ka Thma Bah Pyrthei kaba Nyngkong Ha ka por ba nga la dap khadsaw snem ka rta nga la long u bymngeit blei uba la shong tynrai bha kumba ki Komunist ki long ha kine ki por mynta. Nga la pule ia ki kot kiba len blei bad ym namar ba ngam ngeit ha U Blei ne u Khrist nga isih iap isih im ia kine ki rukom pyrkhat da kaba mut dur ia ki ba ki long kiba ma haduh katta katta ia ka jingmut jingpyrkhat ka jong u briew Bad kumta nga la long u briew uba da pyrshah tyngeh ia ka niam.

Hynrei kumba nga la sngewthuh hadien kata, nga la ioh ia ka jingaiei ban long uwei na kiba la jied jong U Blei na ki daw kiba ngam sngewthuh. Kine ki daw kim dei na kano kano kaba don ha ka jinglong jongnga, namar'ka jinglong jingim jong nga hi ka long kaba sniew.

Wat la nga la long u bym ngeit blei, don kaei re kaei ka bym da shongnia kaba la pynlong ia nga ban leit teng teng sha ki iingmane. Nga la shem ba ka long kaba eh tang ban shu iaid najan ki iingmane bad khlem da ioh ban rung shapoh. La kumta ruh, ngam ju sngewthuh satia kaei kaba jia ha kine ki iingmane. Nga la ju sngap ia ki jing-iathuh khana, hynrei kim kren ei ei ha ka

dohnud jongnga. Nga la sngew skhem bha ba ym don u Blei. Nga la isih ia ka rukom pyrkhat shaphang u Blei kum u Kynrad ia uba ngi dei ban kohnguh. Nga isih ia ka rukom pyrkhat ba bakla shaphang u Blei ia kaba don hapoh ka jingmut jongnga. Hynrei nga da sngewtynnad eh ban tip ba ka dohnud kaba dap da ka jingieit ka don bad ka iai im hangno hangno hapdeng jong kane ka pyrthei. Nga la tip tang khyndiat eh shaphang ki jingkmen jong ka jing'ong khynnah bad ka jinglong samla. Nga da kwah eh ba kan don hangno hangno ka dohnud kaba dap da ka jingieit kaba iai shoh ha nga ruh.

Nga tip ba ym don Blei, bad nga da sngewsih eh ruh ba kum uta u Blei jong ka jingieit um shym don satia. Shisien, ha ka jingialeh ba kynja mynsiem kaba don hapoh jong nga, nga la leit rung sha ka iingmane Katholik ; nga la iohi hangta ia ki briew ba ki ia dem khohsiew bad ba ki da ia ong kumno re kumno. Nga la pyrkhat ba nga ruh ngan dem khohsiew lang hajan jongki, ngan ioh kem ia kaei kaba ki ong bad ngan bud ia ki jingduwai ban iohi lada don ei ei kaba lah ban jia. Ki ia ong ia ka Jingduwai sha ka Theisotti Bakhuid: "Khublei, ko Maria, kaba dap Jingaiei". Nga la iai pynbud ia ki ktien kiba ki ki ong man la ka por, nga la peit sha ka dur maw jong ka Mari Theisotti, hynrei ym shym la jia ei ei. Nga la khuslai shibun eh shaphang kata.

Bad ha kawei ka sngi, kum u bym ngeit blei uba skhem jingmut, nga la duwai ia u Blei. Ka jingduwai jong nga ka la long kumne. "Ah Blei, nga tip skhem ba phim shym don. Hynrei lada jia ryngkhat ba phi don, ia kaba nga pyrshah, kam dei ka kamram jong nga ban ngeit ha phi, ka dei ka kamram jongphi ban pynpaw ialade ha nga". Nga la long u bym ngeit blei, hynrei ka jingbymngeit blei kam ai jingsuk satia ia ka mynsiem jongnga.

Ha kane ka por jong ka jingkulmar bad jingkynrum kynram jong ka mynsiem—kumba nga la shem hadien pat—ha kawei ka shnong kaba don ha jrong.jong ki lum

jong ka Rumania, uwei u tymmen misteri u la duwai kumne: "Ah Blei jong nga, nga la shakri ia phi ha kane ka pyrthei bad nga kwah ban ioh ia ka bainong jong nga hangne ha khyndew kumjuh ruh ha bneng. Bad ka bainong jongnga ka dei ban long ba ngan ym iap noh lymda nga ioh ban wallam ia u Jiw sha u Khrist, namar u Jisu U dei na ka jaidbynriew Jiw Hynrei nga long uba duk, uba la tymmen bad uba pang. Ngam lah ban leit kylleng kylleng ban wad ia u Jiw. Ha shnong jong nga ruh ym don. To wallam ma Me ia u Jiw ha shnong jong nga bad ngan pyrshang katba kot la ka jong ka. bor ban wallam ia u sha u Khrist".

Kaei re kaei kaba la pynlong ia nga ba ngan leit sha kata ka shnong. Ngam don ei ei ban leh hangta. Ka Rumania ka don kumba khadar hajar tylli ki shnong. Hynrei nga la leit tang sha kata ka shnong. Ynda haba la iohi ba nga dei u Jiw, uta u tymmen misteri u la leh ieit ia nga haduh katta katta kaba ngam pat ju lap mynshuwa. U la iohi ha nga ia ka jubab ia ka jingduwai jong u bad u la ai ha nga ia ka Baibl ba ngan pule. Ha ki por kiba mynshuwa nga la ju pule ia ka. Baibl tang kumno ban tip ia ka rukom im jong kito ki por. Hynrei ka Baibl kaba u la ai ia nga ka dei kawei pat ka jaid Baibl. Ynda haba u la lah iathuh ia nga hadien kata, u la duwai bun bun kynta ryngkat bad ka lok jong u na ka bynta ka jingkylla kaba mut jong nga bad ka lok jong nga. Bad ka Baibl kaba u la ai ia nga la thoh ym tang da ki dak, hynrei ha ka thylliej ding jong ka jingieit ba la thang pynrhem da ki jingduwai jong u. Ngam ju kham pule ia ka. Nga shu jaw ki ummat halor jong ka, haba nga ianujor ia ka jingim basniew jong nga bad ka jingim babha jong u Jisu ; ka jinglong tngit jong nga bad ka jinglong khuid jong u ; ka jingshun jong nga bad ka jingieit jong u ; bad u la pdiang ia nga ban long uwei na ki jong U hi.

Tang khyndiat por hadien, ka lok jong nga ruh ka la kylla ka ba mut. Ka la wallam ia kiwei pat ki mynsiem sha U Khrist bad kito kiwei pat ki mynsiem ki la nang wan rah shuh shuh ki mynsiem sha u Khrist bad kumta

ka Balang Lutheran kaba thymmai ka la mih ha Rumania.

Mynta ka la wan ka por jong ki Nazi (Nasi). Ngi la dei ban shah shitom shibun. Ha Rumania, ka jingsynshar Nazi ka la wan rah ia ka dur jong ka jingsynshar lah duh (dictatorship) jong kito ki briew kiba bat pyrkhing bad kiba khim mynsiem kiba la pynshitom bein ia ki kynhun Protestant bad kumjuh ruh ia ki Jiw.

Wat shuwa ka jingpynkyntang ia nga bad shuwa ba ngan pynkhreh na ka bynta ka jingshakri, ha ka jingshisha nga la long u nongialam jong kane ka Balang, uba long u nongseng jong ka. Nga la don ka jingkitkhlieh kaba khraw na ka bynta jong ka. Ma nga bad ka lok jong nga ngi la shah kem, shah shoh bad shah ring bunsien ha khmat ki nongbishar Nazi. Ka jingshyrkhei jong ki Nazi ka long kaba khraw haduh katta katta, hynrei ka la long tang ka jingmad ia kata ka ban sa wan hapoh jong ki Komunist. Ia u khun jong nga u Mihai la dei ban ai da ka kyrteng ka bym dei Jiw ban lait na ka jingiap.

Hynrei ha kine ki por jong ki Nazi kadon kawei ka jingmyntoi kaba khraw. Ki la hikai ia ngi ba ia ki jingshah shoh ha ka liang ka met dang lah eh ban shah, ba ia ka mynsiem ka jong u briew da ka jingiarap jong U Blei ka lah ban im hapdeng ki jingpyn-shitom kiba shyrkhei. Ki la hikai ia ngi ia ka buit jingstad jong ka kam barieh u Khristan kaba long ka jingpynkhreh ia ka jingtyn-juh kaba kham sniew shuh shuh ka ban sa wan--ka jingtynjuh kaba don hakhmat jong ngi mynta.

Ka Jingtrei Jong Nga Hapdeng Ki Nong Russia

Na ka jingtrei jong ka jingiatip lem kum u bym ngeit blei, nga da kwah eh naduh ka sngi kaba nyngkong jong ka jingkylla kaba mut jong nga ba nga dei ban sakhi sha ki nong Russia. Ki Russia ki long ka jaidbynriew ba la pynsan ia ki naduh dang rit ha ka jingbymngeit blei. Ia ka jingthrang jong nga ban ialap ha ki

Russia la pyndep mynta. Ia ka jingpyndep ia ka la sdang ha ki por jong ki Nazi, namar ngi don ha Rumania bun hajar ki koidi thma Russia bad ngi la lah ban trei ia ka kam ialap hapdeng jongki.

Ka la long ka kam kaba im bad kaba iai sah jingkynmaw. Ngam lah ban klet ia ka jingiakynduh kaba nyngkong eh jong nga bad uwei u koidi Russia. U la iathuh ia nga ba u dei u enjiniar (engineer). Nga la kylli ia u la u la ngeit ha u Blei. Lada un ong "Em", ngan ym da la sngew ei ei eh. Hynrei haba nga la kylli ia u la u la ngeit ha u Blei, u la peit sha nga khlem sngewthuh bad u la ong : "Ngam don kaba kum kata ka hukum da ka ain shipai ban ngeit. Lada nga la ioh ia kaba kum kata ka hukum ngan ngeit.'

Hangta nga la jaw ummat. Ka dohnud jong nga ka la pait. Hangne uba ieng hakhmat jong nga u dei u briew uba ka jingmut jingpyrkhat ka la iap, u briew u ba la duh ia ka jingai kaba khraw tam kaba u Blei U la ai ha u briew—ban long riewmarwei. U long tang ka tiar ba la pynthame ha ki kti jong ki Komunist ia ka ban ngeit ne ban ym ngeit ka shong tang ha ka hukum. Um lah ban pyrkhat da kumwei pat na lade Une u long u jaid nong Russia hadien baroh jong kine ki snem jong ka jingsynshar ki Komunist. Hadien jong ka jinglyngngoh kaba khraw ban iohi ia kaei ba ka jinghikai Komunist ka la leh ha ki briew, nga la kular skhem ia u Blei ba ngan aiti lut ia la ka jong ka jingim ha kine ki briew, ban pynphai pat ha ki ia ki long rynieng jong ki bad ban ai ha ki ia ka jingngeit ha U Blei bad u Khrist.

Ngam da donkam ban leit sha Russia ban ialap ha ki briew kangto.

Ha kaba sdang ha ka 23 tarik u Nailar (August), 1944, shi milian ki shipai Russia ki la rung ha Rumania bad, khyndiat por hadien kane, ki Komunist ki la ioh ban synshar ia ka ri jong ngi. Hangta ka la sdang ka jingphohsniew kynsha kaba la pynlong ia ka jingshah shitom hapoh ki Nazi kaba suk.

Ha kato ka por ha Rumania, ha kaba ki briew ki don khadphra million, ka Seng Komunist ka don tang

shiphew hajar ngut ki dkhot. Hynrei u Vishinsky (Bishinski), uba long u secretary uba dei ia ki kam Bar Hima ka ri Russia (Foreign Secretary of the Soviet Union) u la wan rung jubor sha ka ophis jong u Syiem baieit jong ngi, u Syiem Michael I, u la tied ia ka miej bad u la ong "Phi dei ban thung noh da ki Komunist ia ka Sorkar." Ia ki shipai jong ngi bad ia ki pulit la sloit noh ia ki bad kumta, da kaba leh jubor bad ba la isih da baroh, ki Komunist ki la ioh ban synshar. Ka la long ruh ryngkat bad ka jingiatrei lang jong ki nongsynshar America bad Bilat ha kata ka por.

Ki briew ki dei ban ai jingkhein hakhmat U Blei ym tang na ka bynta ki pop jong ki shi met shi met, hynrei ruh na ka bynta ki pop jong ka jaidbynriew jong ki. Ka jingiynjar jong ki ri ba shah teh mraw ka long ka jingkit khlieh jong ki Khristan ka Bilat bad Amerika, Ki nong Amerika ki dei ban tip ba ha ki por kiba kim mut ki la iarap ia ki Russia ha kaba pyntian jubor ha ngi ia ka jingsynshar jong ka jingpyniap bad jong ka jingshyrkhei. Ki nong Amerika ki dei ban siew kylliang na ka bynta kane da kaba iarap ia ki jaidbynriew ba la shah teh mraw ba kin wan sha ka jingshai jong U Khrist.

Ka Ktien Jong Ka Jingieit Bad Ka Ktien Jong Ka Jingialam Bakla Ki Long Kajuh

Shisien ba ki Komunist ki la ioh ban synshar, ki ju pyndonkam katba don la ka buit la ka bor ia ki lad jong ka jingialam bakla ha ka jingiadei bad ka Balang. Ka ktien jong ka jingieit bad ka ktien jong ka jingialam bakla ki long kajuh. Kawei ka kwah ia ka briew ban long kum ka lok bad kawei pat ka kwah ia ka tang shi por khnang ban iehnoh noh ia ka pat hadien, baroh ar ki ong "ngi ieit ia phi." U Jisu u iathuh ia ngi ban pyniapher ia ka ktien jong ka jingialam bakla na ka ktien jong ka jingieit, bad ban ithuh ia ki suri kup snieh langbrot na ki langbrot kiba shisha.

Haba ki Komunist ki la wan ban synshar, da ki hajar

ki lyngdoh, ki pastor, bad ki nongtrei niam kim tip kumno ban pyniapher ia ki ar tylli ki sur.

Ki Komunist ki la pynlong ia ka jingialang jong baroh ki jaid seng niam Khristan ha ka iing Dorbar Thawain jong ngi. La don saw hajar ngut ki lyngdoh, ki pastor bad ki nongtrei niam jong barok ki jaid Balang. Kine ki saw hajar ngut ki lyngdoh bad ki pastor ki la jied ia u Joseph Stalin kum u President ba la shu ai burom jong kane ka jingialang Ha kajuh ka por u la long u President jong ka Seng Ba khlem blei ha kylleng ka pyrthei (World Movement of the Godless) bad u nongpyniap bakhraw tam ia ki Khristan Uwei hadien uwei pat, ki phadri bad ki pastor ki la ieng ha ka iing Dorbar Thawain jong ngi bad ki la ong ba ka jinghikai Komunist bad ka niam Khristan ki long kiba don ka nongrim baskhem kajuh bad ki lah ban iatrei lang. Uwei hadien uwei pat u riewniam u la iaroh eh ia ka jinghikai Komunist bad u la kular skhem ia ka Sorkar thymmai ia ka jingiaineh skhem jong ka Balang ha ka jingiadei bad ki bor synshar.

Ka lok jong nga bad ma nga ngi la don lang ha kane ka jingialang Ka lok jong nga ka la shong hajan jong nga bad ka la ong ia nga: "Richard, ieng joit mynta bad khie leit sait noh ia kane ka jinglehrain na ka khmat ka jong U Khrist. Ki ia bynthiew ia ka khmat jong u." Nga la ong ia ka lok jong nga: "Lada ngan leh kumta, phin duh noh ia u lok jong phi." Te ka la ong: "Ngam kwah ban ioh lok ia u briew uba khawpud."

Kumta nga la ieng bad nga la kren ha kane ka jingialang, ngam shym iaroh satia ia ki nongpyniap bein ia ki Khristan, hynrei tang ia U Khrist bad ia U Blei bad nga la ong ba ka jingiaineh skhem jong ngi ka dei ban long nyngkong eh tang ha U hi. Ia ki jingkrem ha kane ka jingialang la pynphriang bad ka ri baroh kawei ka lah ban iohsngew ba la pynbna na ka rynsan jong ka Dorbar Thawain jong ki Komunist ia ka khubor shaphang U Khrist. Hadien kata, nga la dei ban siew dor na ka bynta kane, hynrei ka la long kaba rem dor.

Ki nongialam jong ki Balang Orthodox (Orthodoks)

bad Protestant ki la ialeh para ma ki ia ka ban pyndem hapoh ka jinghikai Komunist. U phadri jong ka Balang Orthodox u la buh ia u tyrnem bad ka rashi ha ki jinnkup jong u bad u la ong ia ki lyngdoh jong u ba kin ym khot shuh ia u 'Ku Burom jong phi," hynrei "u paralok bishop." Nga la leit ruh sha ka jingialang jong ki Baptist ha ka shnong Resita-ka jingialang hapoh ka lama Komunist, ha kaba ia ka Jingrwai la ka Ri jong ka Ri Russia (Soviet Union) la pynrwai ha kaba baroh ki ia ieng lang. U President jong ki Baptist u la pynbna ba u Stalin um shym la leh kano kano kawei pat ka kam lait tang kaba pyndep ia ki hukum jong U Blei. U la iaroh ia u Stalin kum u nonghikai bakhraw jong ka Baibl. Ki lyngdoh kum u Patrascoiu bad u Rosianu ki la long kiba kham paw shai. Ki la long ki Ophisar jong ki Pulit rieh. U Rapp, u phadri ba kham khynnah jong ka Balang Lutheran ha Rumania u la sdang ban hikai ha ka Skul Niam (Theological Seminary) ba U Blei U la ai lai tylli ki jingpynpaw : Kawei da u Moses, kawei pat da U Jisu bad kaba lai pat da u Stalin, kaba khadduh ka kham khraw ia kawei kaba ha shuwa.

Ngi dei ban sngewthuh ba ki Baptist kiba shisha, ia kiba nga ieit eh, kim ia mynjur bad ki la long ki ba iaineh skhem ha U Khrist, ki da ia shah shitom shibun eh. La katta ruh ki Komunist ki la shu jied hi ia ki nongialam jong ki bad ki Baptist kim don bor ei ei ruh em ban jied hynrei tang ban pdiang ia ki Ha kajuh ka rukom ka long kaba shisha mynta ia ka jingialam ba hakhlieh duh jong ka niam.

Kito kiba long ki shakri jong ka jinghikai Komunist ha ka jaka jong U Khrist, ki la sdang ban pynrem jur ia ki para bangeit ki bym shym la iasnoh kti lem bad ki.

Katba ki Khristan Russia ki la pynlong ia ka Balang Barieh hadien jong ka jingiakhih bad jingkylla jong ka bor synshar ha Russia (Russian Revolution), ka jingsynshar jong ki Komunist bad ka jingshet kylla da kiba bun ki rangbah nongialam jong ka Balang ka la pynlong ia ngi ruh ban pynlong ha Rumania ia ka Balang Barieh : kaba iaineh skhem ia ka ban ialap, ban pynbna ia ka

Gospel, bad ban pynioh ia ki briew ha U Khrist. Ki Komunist ki la khang pyrshah ia kane bad ka Balang Sorkar pat ka la mynjur.

Rynpkat lem bad kiwei pat, nga la sdang ban trei ia ka kam kaba rieh. Shabar nga la long u briew uba baroh ki burom eh ha ka imlang sahlang ha kaba ym don jingiadei ei ei ruh em bad ka jingtrei barieh jongnga, bad ka la long tang na sla. Nga la long u Pastor jong ka Lutheran Mission jong ka Norway bad ha kajuh ka por nga la trei kum u nongmihkhmat jong ka Dorbar Balang ka Pyrthei (World Council of Churches) ha Rumania. (Ha Rumania ngim don jingtip ei ei ba kane ka Seng kan iatrei lang bad ki Komunist. Ha kata ka por ha ka ri jong ngi kam shym leh ei ei lait sa tang ha kaba ka ai jingiarap). Kine ar tylli kiei kiei ki la ai ia nga ka lad kaba bha tam ba ngan ieng skhem ha khmat ki bor Sorkar, ki bym shym tip satia ia ka jingtrei barieh jong nga.

Kane ka don ar tylli ki bynta.

Kaba nyngkong ka dei ka jingtrei barieh jong ngi hapdeng ki shi milian ngut ki shipai Russia.

Ka bynta kaba ar pat ka dei ka jingtrei barieh jong ngi hapdeng ki briew kiba la shah teh mraw jong ka Rumania.

Ki Nong Russia-Ka Jaidbynriew Bad Ki Mynsiem Kiba Sliang

Ia nga ban ialap ia ka Gospel ha ki nong Russia ka long ka bneng hangne ha knyndew. Nga la ialap ia ka Gospel ha ki briew jong kiba bun ki jaidbynriew, hynrei ngam pat ju iohi ia ki briew kiba dih ia ki um bashngiam jong ka Gospel kum ki nong Russia. Ki don ki mynsiem kiba sliang haduh katta katta.

Uwei u phadri jong ka Balang Orthodox, uba dei u paralok jong nga, u la kren ia nga da ka telephon bad u la iathuh ia nga ba uwei u sahep rangbah ki Russia u la wan sha u ban phla. U paralok jong nga um nang satia ia ki ktien Russia. U da tip ruh ba nga nang ban kren

Russia, u la ai ha u ia ka kyrteng bad ka jaka shong jong nga. Ha ka sngi kaba bud, uta u briew u la wan sha nga. U ieit ia U Blei bad u da kwah dik dik ia U Blei, hynrei um ju iohi Baibl mynno mynno ruh. Um ju leit jing-iaseng (ym ju don iingmane ha Russia). Um shym ioh ruh ia ka jinghikai skul niam. U ieit ia U Blei khlem da ioh ka jingtip kaba khyndiat ruh shaphang jong U.

Nga la sdang ban pule ha u ia ka Jingiathuhkhana halor u lum bad ia ki pharshi U Jisu. Hadien ba u la iohsngew ia ki, u la shad sawdong sawdong ka kamra da ka jingkmen ka bym lah ong shuh, u da pyrta : "Katno ka jingitynnad kaba phylla ! Slem katno nga lah ban im khlem da tip ia uba kum une U Khrist !" Ka dei ka sien kaba nyngkong eh ba ngan iohi iano iano ban shad kmen haduh katta katta ha U Khrist.

Nangta nga la kum bakla. Nga la pule ha u ia ka jing shah shitom bad ka jingsahnarphna ia U Khrist, khlem da ai lad ia u ban pynkhreh shaphang kane. Um shym khmih lynti satia ia kata bad, haba u la iohsngew kumno ba U Khrist U la shah shoh, kumno ba ia u la sahnarphna bad ha kaba kut U la iap noh, u la kyllon ha ka shuki kti bad u la sdang ban iam kthang haduh katta katta. U la ngeit ha U Nongpynim bad mynta U Nongpynim jong u U la iap noh.

Nga la peit ia u bad nga la sngew lehrain ba nga la khot ia lade U Khristan bad u Pastor, u nonghikai ia kiwei pat. Ngam pat ju la shim bynta lem mynno mynno ruh ha ki jing shah shitom jong U Khrist kumba une u sahep rangbah Russia u la shim ia ki mynta. Da kaba peit ia u, nga sngew kumba nga da iohi pat ia ka Mari ka nong Magdala ba ka da iam ha kjat jong ka diengphna, ka da iam da ka jingngeit kaba skhem wat haba U Jisu U la long tang ka met iap hapoh jing-ep.

Nangta nga la pule ha u ia ka jingiathuhkhana shaphang ka jingmih pat. Um pat shym la tip ba U Nongpynim jong u U la mih pat na ka jingtep. Haba u la iohsngew ia kane ka khubor kaba phylla, u la thap ia la ki jong ki khohsiew bad u la smai ha ka rukom kaba

sngew jakhlia, hynrei, nga pyrkhat ba ka long ka jingsmai kaba sngur. Kane ka long ka rukom kren khor jong u. Nangta u shad kmen biang. U da pyrta da ka jingkmen: U dang im U dang im!" Bad nangta u shad biang sawdong sawdong ka kamra, ba u pynshlei miar da ka jingsuk ka bym lah shuh ban batai.

Nga la ong ia u, "To ngin ia duwai." Um tip kumno ban duwai. Um nang ban pyndonkam ia ki ktien kiba kit jingmut. U la dem khohsiew lang bad nga bad ki ktien kiba u duwai ki long kumne: "Ah Blei, haduh katno phi long u briew uba bha. Lada ngan jin da la long kum ma phi bad ma phi pat kum ma nga, ngan ym lah da lei lei ruh em ban map ia ki pop jongphi. Hynrei phi long da shisha u briew uba itynnad haduh katta katta. Nga ieit eh ia phi naduh la ka dohnud baroh."

Nga tharai ba baroh ki angel ha bneng ki la sangeh lut ia la ki jong ki kam ki duk ki jong ki ban sngap ia kane ka jingduwai bakhraw mynsiem eh jong une u sahep rangbah Russia. Ia uta u briew la pynioh sha U Khrist.

Ha dukan, nga la iakynduh ia uwei u rangbah shipai Russia bad ka mem kaba kham rangbah. Ki dang iathied bun jaid kiei kiei bad ki shem jingeh ban iakren bad u nongdie u bym sngewthuh ia ka ktien Russia. Nga la tyrwa ban nang pynkylla lem ia ki bad kumta ngi la ithuh ithaw bha. Nga la khot sngewbha ia ki ban ia bam ia dih sngewbha ha iingjong ngi. Shuwa ba ngin ia bam, nga la ong ia ki: "Phi don ha ka iing Khristan bad ka ju long ka rukom ba ngin duwai." Nga la duwai ha ka ktien Russia. Ki la buh noh ia ki proh bad ia ki tari bad kim shym ia bam jingbam shuh. Ki la sdang ban kylli bun ki jingkylli shaphang U Blei. U Khrist bad ka Baibl. Namar kim shym tip ei ei ruh em.

Kam long ka kam kaba jem ban kren ha ki. Nga la iathuh ha ki ia ka Pharshi shaphang u briew uba don shi spah tylli ki langbrot bad la jah noh kawei. Kim shemphang ei ei ruh em. Ki la kylli: "Kumno ka lah ban long ba u don shi spah tylli ki langbrot? Hato ka kper ki jingri ba iadei lang jong ki Komunist kam shym

la knieh noh ia ki ?" Te nga la iathuh ba U Jisu U long U Sviem. Ki te ki la ia jubab : "Baroh ki syien ki dei ki briew kiba sniew kiba leh jubor bad ba ban bein ia ki paidbah bad U Jisu u dei ban long ruh u nongleh jubor bad u nongban bein." Haba nga la iathuh ia ki ia ka pharshi shaphang ki nongtrei ha ka bri soh wain, ki la ia ong pynban : "Kaba dei, kine ki la leh bha eh kein ban khih ialeh pyrshah ia u trai jong kita ka brisoh. Ka brisoh ka dei ban long ka jong u paidbah." Kiei kiei baroh ki dang long thymmai ia ki. Haba nga la iathuh ha ki shaphang ka jingkha ia U Jisu, ki la kylli ia kaei kaba ha ki nong Sepngi, lehse. ka long ka jingkren bein blei : "Hato ka Mari ka dei ka tnga jong U Blei ?" Kumta nga la sngewthuh shai kdar ha ka jingiatainia bad ki bad bun kiwei kiba kum kita ban ialap ia ka Gospel ha ki nong Russia hadien bun bun snem jong ka jinghikai Komunist, ngi dei ban pyndonkam da ka rukom kren ktien kaba thymmai na dong sha dong.

Ki missionari kiba la leit shapdeng jong ka 'dewbah Africa ki la shem jingeh ha kaba pynkylla ia ki ktien jong u Isaiah : "La ki pop jongphi ki la saw hain hain kin sa lieh kat ka ior." Ym don mano mano ruh ha ki pdeng jong ka Africa kiba ju iohi ia ka ior. Kim don ktien ia ka ior. Ki la dei ban pynkylla kumne : "Ki pop jongphi kin sa lieh kat u shyieng snepkor."

Kumta ngi la dei ban pynkylla ia ka Gospel sha ka jingmut jong ki Maksist (Marxist ne ki Komunist) bad ban pynlong ia ka haduh ba ma ki kin da sngewthuh khambha. Ngim shym la lah satia ba ngin leh da lade hi hynrei U Mynsiem Bakhuid u trei ia ka kam jong U da ngi.

Uta u rangbah shipai bad kata ka mem bakham rangbah ki la kylla kaba mut ha kata kajuh hi ka sngi. Hadien kata, ki la iarap shibun eh ia ngi ha ka jingtrei barieh jong ngi hapdeng ki nong Russia.

Ngi la shon jar jar bad ngi la sam hapdeng ki Russia bun hajar tylli ki Gospel bad kiwei kiwei ki kot niam. Lyngba jong kito ki shipai Russia kiba la ioh ia ka jingkylla kaba mut, ngi la lah ia ka ban phah jar jar bad na

ba rieh bun bah ki Baibl bad ki byntı jong ka Baibl sha Russia.

Ngi la pyndonkam da kawei pat ka buit ban phah bun tylli ia ka Ktien U Blei sha ki kti jong ki nong Russia Ki shipai Russia ki la iileh thma bun bun snem bad bun na ki ki la don ki khun ki kti ynda ki la wan phai sha la iing ia kiba kim shym la iohi baroh shi katta. (Ki nong Russia ki long kiba sngewbha eh ia ki khynnah rit). U khun jong nga, U Mihai, bad kiwei pat ki khynnah kiba hapoh shiphew snem karta ki leit sha ki shipai Russia ha ki surok bah bad ha ki jaka iaid kai, ki da rah bun bun tylli ki Baibl, ki Gospel bad kiwei kiwei ki kot niam ha ki pla jong ki. Ki shipai Russia ki thap ia ki tok tok na khlieh. Ki kren ieit ia ki. ki pyrkhat ia la ki jong ki khun ki kti kiba kim shym la iohi la bun bun snem. Ki shipai ki ai ia ki switmit shoklet ne ki switmit mithai bad ki khynnah ki ai pat ia ki Baibl bad ki Gospel ha kaba ki la shim ia ki da kaba thrang ka dohnud. Bunsien ia kaei kaba long ka jingma kaba khraw ia ngi ban leh ha kaba paw, ki khynnah jong ngi ki la leh da kaba suk bad bym don jingma ei ei ruh em ia ki. Ki la long ki missionari khynnah ha ki nong Russia. Ka jingmih na kata ka la long kaba bha tam eh. Bun ki shipai Russia ki la ioh ia ka Gospel ha kane ka rukom haba ym don lad shuh da kumwei pat ia ka ban ai ia ka ha ki.

Ka Jingialap Ha Ki Jaka Shong Ki Shipai Russia

Ngi trei hadeng ki Russia ym tang da kaba shu ialap mar met. Ngi la lah ruh ban trei ha ki jingialang kynhun kiba rit. Ki Russia ki long kiba sngewtynnad eh ia ki baje. Ki ju tuh ia ki baje na man uwei pa uwei. Ki bat ia ki briew ha surok bad man uwei pa uwei ki la dei ban ai noh ia ka ha ki. Phi lah ban iohi ia ki nong Russia bad bun tylli ki baje ha ka kti jong uwei pa uwei. Phi lah ruh ban iohi ia ki kynthei Russia kiba kham rangbah ha ki kam sorkar ba ki deng ha ki ryndang jong ki ia ki baje pynsawa. Kim ju don baje kti mynshuwa bad kim lah ruh ban ioh ia ki. Ki

nong Rumania kiba kwah baje kti ki la dei ban leit sha ki jaka shong jong ki shipai Russia ban thied ia kito ki baje tuh, bad bunsien ruh ki da thied noh pat ia la ki jong ki baje. Kumta ka la long paidbah ia ki nong Rumania ban ioh leit rung sha ki jaka shong jong ki shipai Russia. Ngi na ka Balang Barieh ngi la ioh ka lad kaba bha eh – da kaba thied baje—ban ioh leit rung sha ki.

Ha ka jingpyrshang ka ba nyngkong eh jong nga, nga la jied ban ialap ha ka jaka shong jong ki shipai Russia ha ka jing leh niam jong ka Balang Orthodox. ka sngi kynmaw burom ia u Paul bad u Petros. Nga la leit sha ka ktem shipai da ka ba leh mynleh thied baje. Nga la leh mynleh ba kawei ka long kaba rem eh , kawei pat ka rit than , kawei pat ka heh eh Bun bah na ki shipai ki la ialum sawdong ia nga, ki da tyrwa ia nga ban thied ei ei, bad da kaba kren biria nga la kylli ia ki : "Don mano mano napdeng jong phi kiba kyrteng Paul ne Petros ?" Bad don ruh shisha napdeng jong ki. Nangta pat nga la kylli shuh shuh : "Phi tip ba mynta ka sngi ha kaba ka Balang Orthodox jong phi ka rakhe pyndonburom ia u Paul bad u Petros ?" (Katto katne na kiba kham rangbah ki tip ia kata.) Kumta nga la ong : "Phi tip u Paul bad u Petros ki dei kiei ?' Shu jar jar, ym don ba tip. Nga la sdang ban iathuh ha ki shaphang u Paul bad u Petros. Uwei na ki shipai Russia kiba kham rangbah u la tem ktien ia nga bad u la ong : "Phim shym la wan ban thied baje. Phi la wan khnang ban ialap niam ha ngi. Shong hangne bad ngi bad to kren ruh shuh shuh ha ngi. Hynrei da kham sumar bha Ngi tip ruh iano ba ngi dei ban da husiar bha. Kito kiba don baroh sawdong ia nga ki dei ki briew kiba bha suda. Haba nga buh ia ki kti jong nga ha ka khohsiew jong phi, phi dei ban kren shaphang ki baje. Ynda haba nga la weng noh ia ki kti jong nga, phi lah ban sdang kren noh pat ia ka khubor jong phi " U paidbah ba bun u la ialum lymbung sawdong ia nga bad nga la iathuh ha ki shaphang u Paul bad u Piros bad shaphang U Khrist ha kaba u Paul bad u petros ki la shah iap na ka bynta jong U. Ha

man la ka por, don kiba wan hajan ia uba kim don jingshaniah. U shipai u la buh ia ka kti ha ka khohsiew jong nga bad mar kumta nga la sdang ban kren pat shaphang ki baje. Haba uta u briew u la leit noh, nga la bteng biang ia ka jingialap jong nga shaphang U Khrist. Kum kane ka jingwan kai sngewbha ka la long bun bunsien da ka jingiarap lem jong ki shipai Russia kiba long ki Khristan Bun na ki paralok jong ki ki la shem ia U Khrist. Da ki hajar ki Gospel la pynphriang jar jar ia ki.

Bun na ki hynmen ki para jong ka Balang Barieh la kem bad la shoh la dat jur ia ki tang na ka bynta kane, hynrei kim shym la shet kylla ia kane ka kynhun jong ngi.

Hamar pdeng jong kane ka jingtrei ngi dap da ka jingkmen kaba khraw ban iakynduh ia ki para bangeit na ka Balang Barieh kaba don ha Russia bad ha kaba sngap ruh ia ki jingshem jong ki. Nyngkong eh, ngi iohi ha ki ia ka dur jong ki riewkhuid kiba khraw. Ki la iaid lait da ki bun bun snem ia ka jinghikai shong tynrai jong ki Komunist. Don napdeng jong ki kiba la iaid lyngba ia ki skul bah jong ki Komunist, hynrei kum ka dohkha kaba shong ha ki um mluh bad kaba sumar bha ia ka doh jong ka, ki la iaid lait ia ki Skul Komunist, hynrei ki la ri kyndong ia la ki mynsiem kiba khuid bad kiba sngur ha khmat U Khrist.

Kine ki Khristan Russia ki la ioh ia ki mynsiem kiba itynnad haduh katta katta. Ki da ia ong : "Ngi tip ba u khlur bad u tyrnem bad ka rashi ia kiba ngi phong ha ki tupia jong ngi u dei u khlur jong U Khrist lamler" Ia kane ki ong da ka jingsngewsih kaba khraw. Ki la iarap ia ngi shibun eh ban pynphriang ia ka Gospel hapdeng kiwei pat ki shipai Russia.

Nga lah ban ong ba ki don lut ia ki jinglong babha baroh jong ka jingim Khristan, lait noh tang ia ka jingkordor jong ka jingkmen. Ia kane ki ioh tang ha ki jingiakren iakhana. Nangta ka jah noh pat. Nga sngewphylla shibun eh shaphang kata. Shisien nga la kylli ia u Baptist ; "Kumno ba ma phi phim ju lah ban

leh kmen ?" U la jubab da kaba ong : "Kumno nga lah ban leh kmen haba wat na u Pastor jong ka Balang la jong ruh nga buhrich ia lade ba nga dei u Khristan ba shisha, ba nga im ka jingim kaba iai duwai ba nga pyrshang ban pynim ia ki mynsiem ? U Pastor jong ka Balang u dei u nongai khubor jong ki pulit rieh jong ka Sorkar. Ia ngi la syntiat ha kawei ka bynta da kawei pat bad ki nongaplangbrot ki long kiba shet kylla ia la ka kynhun. Kumta ba ka jingkmen jong ka jingpynim ka dap bad ka shlei hapoh ki dohnud jong ngi, hynrei kane ka jingsngewbha kaba na shabar ia kaba phi ioh –ngim lah shuh ban ioh pat ia ka.

"Ka niam Khristan ki long ha ngi tang ka kynja jingialehkai. Haba ma phi ki Khristan laitlu'd phi pynioh pat ia ka mynsiem sha U Khrist, phi wanrah ia u dkhot jong ka Balang kaba iai im jar jar. Hynrei ngi pat haba ngi pynkylla kaba mut ia u briew, ngi tip shai ba ma u ruh u a hap ban leit shapoh phatok, bad ki khun ki kti jong u pat kin long tang ki khunswet. Ka jingkmen ha ka ban wallam iano iano sha U Khrist barabor ka ia milai lang bad kane ka jingsngew ba don ka dor ia kaba dei ban siew."

Ngi la iakynduh pat sa bad kawei ka jaid kynhun Khristan kaba thymmai : Ka Kynhun Khristan jong ka Balang Barieh

Hangne pat ngi shem shuh shuh shibun ki jingphylla.

Kumba don shibun kiba ngeit ba ki long ki Khristan bad ha ka jingshisha pat kim dei, kumta ruh ngi shem ba hapdeng ki Russia ba don bun kiba ngeit ba ki dei ki bymngeit blei hynrei ha ka jingshisha pat kim dei

Nga la iakynduh ia ki shi jur ki nong Russia, baroh ar ngut ki dei ki nongohdur. Haba nga la kren ha ki shaphang U Blei, ki la jubab : "Em, U Blei um don. Ngi dei ki 'Besboshniki'—kiba khlem blei Hynrei ngin iathuh ha phi ia kaei kaei kaba kham sngewtynnad kaba la jia ha ngi.

"Shisien, ngi dang ia trei ha ka dur maw jong u Stalin. Katba ngi dang ia trei, ka lok jong nga ka la kylli ia nga : 'Ko men kpa, kumno pat shaphang ka 'ti

kmie ? Lada ngim lah ban pyrshah ia ka 'ti kmie bad kiwei pat ki shympriah kti lada ki shympriah kti kin long kum ki shympriah kjat—ngim lah ban bat ia u tyrnem, ka dieng tied bol, kano kano ka tiar. ka kot, ne u lyngkhot kpu. Ka jingim ka jong u briew ka long ka bym lah long khlem kane ka 'ti kmie kaba rit. Mynta mano kein ba thaw ia kane ka 'ti kmie ? Baroh ar ngut ngi la ia pule bha ia ka jinghikai ki Maksist (Komunist) ha skul bad ngi tip ba ka pyrthei bad ka bneng ki shu long hi kumto na lade. Ym shym la thaw ia ki da U Blei. Kumta nga la pule bad kumta nga la ngeit ruh. Hynrei lada U Blei um shym la thaw satia ia ka bneng bad ia ka khyndew, bad lada U la thaw tang ia ka 'ti kmie, U long Uba dei eh ban iaroh na ka bynta ine i jingthaw iba rit.

"Ngi iaroh shibun eh ia u Edison, u Bell bad U Stephenson kiba la shem nyngkong eh ia ka jylli ding ilektrik, ka rukom phah khubor da u sainar telephone) bad ka rel bad kiwei kiwei pat. Te hynrei balei pat ba ngin ym iaroh ia uta uba shem ia ka 'ti kmie ? Lada u Edison um don ka 'ti kmie un ym jin da la lah ban shem ei ei. Ka long kaba dei hok ban mane ia u Blei Uba la shna ia kane ka 'ti kmie."

Uta u lok u la bitar shibun eh, kumba ju long lem kiwei kiwei pat ki 'men kpa haba ki 'men kmie jong ki ki ju iathuh ha ki ia kiei kiei kiba bha, "Wat kren bieit eh. Phi la pule bniah bha ba ym don Blei. Bad phim lah ban tip lada ia ka iing ym shym la pynkhih padoi bad lada ngin ym kyllon noh ha ki jingjynjar. Da buh jingmut bha naduh mynta ba ym don Blei. Ha bneng ym don mano mano ruh."

Te ka la ong pat : "Kata lei lei ka long kaba nang kham phylla shuh shuh. Lada ha bneng yn jin da la don U Blei U Balah Baroh ha Uba ka jingbieit ba ki kpa tymmen jong ngi ki ia ngeit, kan long kaba kham dei eh ba ngin don ki 'ti kmie. U Blei Badonbor Baroh U lah ban leh ia kiei kiei baroh, kumta U lah ruh ban thaw ia ka 'ti kmie. Hynrei lada ha bneng ym don mano mano ruh em, nga te, na lade hi, nga la kut jing-

mut ban mane naduh la ka dohnud ia uta u 'ym-don-mano-mano-ruh-em' uba la thaw ia ka 'ti kmie."

Kumta ki la long ki nong mane ia Uta u "ym-don-mano-mano-ruh-em." Ka jingngeit jong ki ha Une U "ym-don-mano-mano-ruh-em" ka la nang jur katba nang wan ki por, da kaba ngeit ha U Uba long ym tang u Nongthaw jong ka 'ti kmie, hynrei Uba long ruh U Nongthaw ia ki khlur, ki syntiew ki skud, ki khynnah bad ia baroh kiei kiei kiba itynnad ha ka jingim.

Ka la long kum ha Athens ha ki por kiba mynhyndai, u Paul u la iakynduh ia ki nongmane ia "U Blei u bym tip."

Kine ki shi jur ki la ioh ka jingsuk ka bym lah ong shuh haba ki la iohsngew na nga ba ki la ngeit ia kaba dei eh, ba ha bneng don shisha Uta U "ym-don-mano-mano-ruh-em." U Blei Uba long u mynsiem : u mynsiem jong ka jingieit, ka jingstad, ka jingshisha bad ka bor. Uba la ieit ia ki ba U U la phah ia la U Khun ba la kha marwei ban knia ia lade na ka bynta jongki halor jong ka diengphna.

Ki la ngeit ha U Blei da kaba kim tip ba ki la long kumta. Nga la ioh ia ka jingmyntoi ka ba khraw ha ka ban ialam ia ki shi jam sha khmat—sha ka jingshem ia ka jingpynim bad ka jingsiewspah.

Shisien, nga la iohi ia kawei ka mem ba kham rangbah ha ka kam Sorkar ha surok. Nga la leit ha-jan jong ka bad nga la pan map : "Nga tip ba ka long khlem akor ban shu kren mang mang ia ki 'thei donburom ki bym ithuh, ha surok, hynrei nga dei u Pastor bad ki jingthmu jong nga ki long kiba shisha. Nga kwah ban ia kren bad phi shaphang U Khrist."

Ka la kylli ia nga : "Hato phi ieit ia U Khrist ?" Te nga la ong : "Ho-oid, naduh la ka dohnud." Te ka la shim ia ki kti jong nga bad ka la doh bun bun sien ia nga. Ka la long kaba pynlyngngoh shibun eh ia u pastor, kumta nga la doh kylliang ia ka, da kaba kyrmen ba ki briew kin tharai ba ngi iadei shi ba ha iing ha sem. Ka la ong ia nga : "Nga ruh nga ieit ia U Khrist." Nga la

ialam ia ka sha la iing. Hangta da kaba sngewkyndit eh nga la shem ba kam tip ei ei ruh em shaphang U Khrist —wat tang khyndiat eh ruh em—lait tang ia ka kyrteng. Hynrei pynban ka la ieit eh ia U. Kam shym la tip ruh ba u dei U Nongynim, lymne ka jingpynim ka mut aiu. Kam shym la tip ruh hangno bad kumno U la im bad U la iap. Kam shym tip ia ki jinghikai jong U, ia ka jingim ne ia ka kam jong U. Ka la long pynban ha nga ka jingkwah eh ban tip kaba ktah ia ka bor pyrkhat. Da kumno phi lah ban ieit iano iano lada phi tip tang ia ka kyrteng jong U ?

Haba nga la kylli, ka la batai : "Kum ka khynnah rit, la hikai ia nga ban shu pule tang da ki dur. Namar ia u 'a' ka don ka dur u soh apple, ia u 'b' ka don ka dur jong ka baje bad kumta ter ter. Ynda haba nga la poi sha Hai Skul (High School), la hikai ia nga ba ka dei ka kamram kaba kyntang jong nga ban iada ia la ka ri Komunist baieit ki knti ki kpa. La hikai ruh ia nga shaphang ki jinghikai Komunist. Hynrei ngam tip pat kaba kum kaei kata 'ka kamram ba kyntang' ne 'ka jinghikai.' Nga donkam ia ki dur kiba kum kine. Mynta nga tip ba ki kpa tymmen jong ngi ki la don ki dur na ka bynta kiei kiei baroh kiba itynnad, kiba dei iaroh bad kiba shisha ha ka jingim I Meirad bunsien eh I ju dem hakhmat kane ka dur, da kaba ong ba ka dei ka dur jong uwei ia uba la khot u 'Kristos' (U Khrist). Bad nga ieit ia kane ka kyrteng tang da ka hi. Kane ka kyrteng ha nga hi ka long kaba shisha haduh katta katta. Kum ban ong noh ba kane ka kyrteng ka ju ai hano hano ka jingkmen kaba khraw haduh katta katta."

Da kaba sngap bha ia ka, nga la kynmaw ia kaei ba la thoh ha ka shithi sha ki Philipi ba ha ka kyrteng jong U ka khohsiew baroh kan dem khrup. Lehse, U Khrist lamler un sa lah ha kawei pat ka por ban pyndam noh na ka pyrthei ia ka jingtip shaphang U Blei. Hynrei pat, ka don ka bor tang ha ka Kyrteng ka jong U Khrist bad kane kan ialam sha ka jingshai.

Da ka jingkmen kaba khraw ka la shem ia U Khrist ha iing jong nga bad mynta U ta ia Uba ka la ieit tang

ia ka kyrteng jong U. U iai im markhmat hapoh ka dohnud jong ka.

Man la kawei pa kawei ka jingjia ha kaba nga shong bad ki nong Russia ka dap tang da ka sur myllung bad ka jingmut kaba jylliew suda.

Kawei ka para bangeit kaba la pynphriang ia ka Gospel ha ki jaka sangeh rel, ka la ai ha uwei u sahep rangbah ia ka kyrteng bad ka jaka shong jong nga.

Ha kawei ka janmiet u la wan sha ιing jong nga—u rangbah shipai Russia uba jrong bad uba bha brιew.

Nga la kylli ia u : "Kumno nga lah ban iarap ia phi ?'

U la jubab : "Nga la wan khnang ban ioh jingshai."

Nga la sdang ban pule ha u ia ki bynta kiba kongsan tam eh jong ki Jingthoh Bakhuid. U la buh ia la ka kti jong u halor ka kti jong nga bad u la ong : "Nga la kylli ia phi naduh la ka dohnud, wat ialam bakla ia nga. Nga dei na ka jaid bynriew ba la buh hapdeng kaba dum. Sngewbha iathuh ia nga la kane ka dei da shisha ka Ktien jcng U Blei ?" Nga la pynshai skhem ha u ba ka dei. U la shah shkor bha dngong bun bun kynta... ......bad u la pdiang ia U Khrist.

Ki nong Russιa kim long kiba jyndong ki jingmut jingpyrkhat ne kiba tang na sla ha ki kam niam. Lada ki la ialeh pyrshah ia ka niam ne lada ki la ngeit skhem ha ka bad ki la mad ia U Khrist, ki leh bad ki trei naduh ka mynsiem. Dei na kata ka daw balei ba ha Russia hi uwei pa uwei u Khrιstan u dei u missionari uba pynim ia ki mynsiem. Dei na kata ka daw ba ym don kano kano ka ri ha ka pyrthei kaba sei soh bha na ka bynta ka kam jong ka Gospel. Ki nong Russia, na la ka jinglong tynrai hi ki long kawei na ki jaidbynriew kiba 'riewblei eh ha ka niam ha ka pyrthei. Ia ka lynti jong ka mariang lah ban pynkylla lada ngin ai ha ki da kaba sngew shit rhem ia ka Gospel.

Ka long kaba sngew sangsot shibun eh ba kane ka ri Russia bad ki briew jong ka ki long kiba thrang eh ia ka Ktien U Blei, pynban imat ba la jan baroh khoit ki la duh noh ia kaei kaei kaba kordor ha ka jingim.

Hapoh rel, uwei u sahep rangbah Russia u la shong ha khmat jong nga. Nga la iakren bad u shaphang U Khrist tang kumba khyndiat por eh, ha kaba u la sei bun bah ki nia len blei suda. U Maks (Marx), u stalin, Bolter (Voltaire), u Darwin bad kiwei ki jingong pyrshah ia ka Baibl ki la shlei na u kumba theh na ktang. Um ai lad satia ban ia ai nia pyrshah ia u. U la kren la jan kumba shi kynta ei ei ban pynngeit ia nga ba ym don Blei. Ynda haba u la dep, nga la kylli ia u : "Lada ym don Blei, balei phi duwai haba phi don hapdeng ki jingjynjar ? Kum u nongtuh uba kyndit katba u dang tuh, u la phai ktien : "Kumno phi tip ba nga duwai ?" Ngam shah ia u ban phet noh. "Nga buh ia ka jingkylli jong nga nyngkong. Nga kylli ia phi balei phi duwai. Sngewbha jubab" U la dem la ka khlieh bad u la phla : "Ha ka thma, haba la ker kut ia ngi da ki Jarman (German) baroh ngi la ia duwai. Ngim tip kumno ban duwai. Kumta ngi la shu ia ong : 'Ah Blei bad ka mynsiem jong I Mei' "—kaba long da shisha ka jingduwai kaba dei eh hakhmat jong Uta Uba peit ia ka dohnud.

Ka jingtrei jong ngi hapdeng jong ki nong Russia ka la sei soh shibun eh.

Nga kynmaw ia u Piotr (Petros). Ym don ba tip ha kano ma ka phatok ha Russia ba u la iap. U long uba dang samla eh Lehse uba dang arphew snem karta. U la wan sha Rumania bad ka kynhun shipai Russia. U la kylla kaba mut ha ka jingiakynduh kaba rieh bad u la ong ia nga ban pynbaptis ia u.

Hadien ka jingpynbaptis, nga la ong ia u ban iathuh ia ngi kano ka dkhot na ka Baibl kaba la shon jingmut eh ia u bad kaba la pynlong ia u ban wan sha U Khrist.

U ong ba u la sngap bad shah shkor bha haba, ha kawei na ki jingiaseng barieh jong ngi, nga la pule ia kaba 24 lynnong ka Gospel u Loukas, ia ka jingiathuh khana shaphang ka jingiakynduh U Jisu bad ki ar ngut ki synran kiba la leit ha ka lynti sha Emmaus. Haba ki la poi hajan shnong. "uta u la leh ialade kum u ban sa leit kham jngai." U Piotr u la ong : "Nga sngew-

lyngngoh balei U Jisu U ong kumne, Ha ka jingshisha U la kwah eh ban sah bad ki synran jong U. Balei pat ba u ong ba u kwah ban leit kham jngai ? Ka jingbatai jong nga ka long ba U Jisu U long Uba don akor. U kwah ban pynshisha ba ia U la donkam. Haba U la iohi ba ia U la pdiang sngewbha, da kaba sngewbha eh U la leit rung sha iing lem bad ki. Ki Komunist ki long kiba khlem akor. Ki ioh rung da kaba leh jubor hapoh ki dohnud bad ki jingpyrkhat jong ngi. Ki pynbor ia ngi naduh dang step phyrngap haduh ban da mied ban sngap ia ki. Ki leh ia kane da ki skul, ki radio, ki kot khubor, ki kot jingpynbna, ki dur sinema, ki jingialang ba len blei jong ki bad kat sha ba phi phai. Phi dei ban sngap khlem da pud ia ka jingpynphriang ba shu pynheh bym dei ba khlem blei jong ki, wat la phi sngewbha ne phim sngewbha ruh ia ka. U Jisu U burom ia ka jinglaitluid jong ngi. U tied ha jingkhang da kaba jem jai jai U Jisu U la ioh ia nga da ka jingdon akor jong U" Kane ka jingiapher kaba khlain hapdeng ka jinghikai Komunist bad U Khrist ka la pynngeit ia u.

Um shym la long tang ma u u nong Russia uba la ioh ia ka jingshon jingmut da kane ka dur ha ka jinglong U Jisu. (Ma nga, kum u Pastor, ngam ju la poi pyrkhat satia shaphang kata ha kane ka rukom).

Hadien ka jingkylla kaba mut jong u, u Piotr u la pha ia la ka jong ka jinglaitluid bad ia la ka jingim bunsien ha ka ban phah jar jar bad ha kaba rieh ia ki kot niam na Rumania sha Russia da kaba iarap ia ka Balang Barieh. Ha kaba kut la kem ia u. Nga tip ba ha ka snem 1959 u dang iai don hi hapoh phatok. Hato u la iap ? La u la don ha bneng lane la u dang iai ialeh ia ka jingialeh kaba bha ha khyndew ? Ngam lah ban tip. Tang U Blei hi Uba tip hangno u don mynta.

Kum ma u, bun bun kiwei pat ia kiba ym tang ba ki la kylla kaba mut. Ngim shym la man thait noh ha kaba pynim ia ki mynsiem na ka bynta U Khrist. Da kane, phi la leh tang shiteng na ka kam. Man la kawei pa kawei ka mynsiem ba la pynioh pat sha U Khrist ka

dei ban long ka nong pynim ia ki mynsiem. Ki nong Russia ki la long, ym tang namar ba ki la kylla kaba mut, hynrei ki la long ruh ki missionari ha ka Balang Barieh. Ki long kiba la len bad aiti lut ia lade na ka bynta U Khrist, barabor ki da ong ba ki lah ban leh tang khyndiat eh na ka bynta U Khrist Uba la iap iapli ia ki.

KA Jingtrei Barieh Jong Ngi Ha Ka Jaidbynriew Ba La Shah Teh Mraw

Ka bynta kaba ar jong ka kam jongngi ka dei ka jingtrei ia ka kam ialap barieh jong ngi hapdeng ki nong Russia hi.

Dang shibit eh ki Komunist ki la bret noh ia ki jingtap khmat jong ki. Ha kaba sdang, ki la pyndonkam da ka jing-ialam bakla ia ka ban jop ia ki nongialam jong ka Balang ha ka liang jong ki, bad nangta ka la sdang sa ka jingpynshyrkhei. Da ki hajar la kem bad la set hapoh phatok. Ban pynim ia ka mynsiem na ka bynta U Khrist ka la sdang ban long kum ka jingialehkai drama ia ngi kumba ka la long slem bad ki nong Russia.

Nga hi ruh ialade hadien nga la ia don lang hapoh phatok bad kito ki para mynsiem kiba U Blei U la iarap ia nga ban pynim ia ki. Nga la don ha kajuh ka kamra bad uwei u briew uba la iehnoh ia ki hynriew ngut ki khun jong u bad uba la don mynta hapoh phatok na ka bynta ka jingngeit jong u. Ka lok jong u bad ki khun kin sa iap thngan. U lah ruh ban ym iohi shuh ia ki. Te nga la kylli ia u : "Hato phi bitar ia nga ba nga la wallam ia phi sha U Khrist bad namar kane ba ka iing ka sem jong phi ka don ha kaba kum kata ka jingjynjar ?" U la ong pynban : "Ngam don thylliej shuh ban pynpaw ia ka jingsngewnguh jong nga ia phi ba phi la wallam ia nga sha U Nongpynim Uba phylla. Ngan ym lah ban ioh ia ka da kawei pat ka lynti."

Ka jingialap ia U Khrist ha ki rukom kiba thymmai kam long satia ka kam kaba jem. Ngi la lah ruh ban shon shibun bah ki kot lyngkdop niam, da kaba pynphriang ia ki wat hapdeng ka jingmana kaba pyrkhing jong

ki Komunist. Nga la ai ha u nongpeit pyrkhing jong ki Komunist ia ka kot lyngkdop kaba don ha ka sla kaba nyngkong eh jong ka ia ka dur jong u Karl Maks (Karl Marx), u nongseng jong ka jinghikai Komunist. Ia ki kot bunsien la ai kyrteng kum 'Ka Niam ka dei ka kani jong ki paitbah' (Religion is the opium of the people) lane kiwei kiwei pat ki jaid kyrteng kiba ia syriem ia kane. U nang tharai ia ki ba ki dei ki kot Komunist bad u la shon ia ka muhor halor jong ki. Ha kine ki kot, hadien katto katne ki sla kiba la shu dap tang ki jingkren bad jingong jong U Karl Marx, U Lenin bad u Stalin, kiba la pynsngewbha eh ia uta u nongpeit pyrkhing, ngi la ai ia ka khubor jong ngi shaphang U Khrist.

Ka Balang Barieh ka long tang shiteng shiliang kaba rieh. Kum ka lynglun thah, tang ka bynta kaba rit eh jong ka kam jong ka la lah ban trei ha kaba paw. Ngi la leit sha ki jingtrei jong ki Komunist bad ngi la sam ia kine ki kot kiba paw nabar kum ki jong ki Komunist. Ki Komunist, da kaba iohi ia ka dur u Karl Marx, ki la iaknieh para ma ki ban thied ia ki kot. Ha ka por ba ki la poi haduh ka sla kaba shiphew bad ba ki la shem ba ka la long baroh tang shaphang U Blei bad U Jisu, ngi la don sha jngai bah na ki.

Ka jingialap ha kine ki rukom kiba thymmai kam long satia kaba jem. Ki briew jong ngi ki la shah ban bein haduh katta katta. Ki Komunist ki la knieh noh katba don na man la uwei pa uwei u briew. Na u nongrep ki la knieh noh ia ki lyngkha bad ia ki 'langbrot. Na u napit ne u dorji, ki la knieh noh ia i basa iba rit. Ym tang ki briew kiba riewspah kiba la shah kurup lut naphang lin. Ki briew kiba duk ruh ki la shah shitom shibun. La jan man la kawei pa kawei ka iing kiba la don kiba ha iing ha sem hapoh phatok bad ka jingkyrduh ka la long kaba khraw haduh katta katta. Ki briew ki ju kylli : "Kumno kein ba U Blei jong ka jingieit U shah haduh katne ia ka jingjop jong ka jingsniew ?"

Kam long ruh ka kam kaba suk ia ki apostol kiba nyngkong ban ialap ia U Khrist ha ka sngi ba U Trai U la iap (Good Friday), haba U Jisu U la iap halor ka

diengphna ba U da pyrta ia kine ki kiten : "U Blei jong nga, U Blei jong nga, balei Me la iehnoh ia nga ?"

Hynrei ha ka jingshisha, haba ia ka kam la trei, ka pynshisha ba ka long baroh na U Blei hi bad ym na ka bor ka jinglah jong ngi. Ka jingngeit Khristan ka don ka jubab ia kiba kum kita ki jingeh.

U Jisu U la iathuh ia ngi shaphang U Lasaros uba duk, ba la ban bein ha kata ka por kumba ma ngi ruh ngi la shah ban bein - u bym don jingkyrmen shuh. uba thngan, uba ia ki jingmong jong u la jliah da ki ksew—hynrei pat, ha kaba kut, ki angel ki la rah ia u sba ka shadem jong u Abraham.

Kumno Ba Ka Balang Barieh Ka La Trei Shiteng Shiliang Ha Kaba Paw

Ka Balang Barieh ka la iakynduh jar jar ha ki iing, ha ki khlaw, ha ki khrum—hangno hangno kat ha ba shem lad. Hangta, ha ka jingjarjar, bunsien ka pynkhreh ia ka jingtrei jong ka ha ka ba paw. Hapoh ki Komunist, ngi la thaw buit ban ialap madan ha kaba ryngkat bad ka por, ka la long kaba ma haduh katta katta, hynrei da kane ka rukom, kata ka mut ban pynim ia shibun ki mynsiem ia ka ba ngim lah ban leh da kumwei pat Ka lok jong nga ka la long kaba smat ba sting bha ha kane ka bynta. Don ki Khristan kiba ia lum lang jar jar ha ki dong jong ki surok bad ki da iarwai. Ki briew ki la ialum sawdong ia ki ban sngap kai ia ki sur jingrwai kiba sngewtynnad bad ka lok jong nga ka ai ia ka khubor jong ka. Shuwa ba ki pulit ap surok kin poi, ngi la phet noh na kata ka jaka.

Ha kawei ka janmied, katba nga dang trei kam bha hangno re hangno, ka lok jong nga ka la ialap ha ki hajar ki nongbylla, ha mar khmat eh jong ka karkhana MALAXA (Malaksa) kaba khraw, ha ka shnong Bucharest (Bukhares). Ka la kren ha kita ki nongtrei karkhana shaphang U Blei bad shaphang ka jingpynim. Ha ka sngi kaba bud, bun bah na kita ki nongtrei la siat iap hadien ba ki la ialeh pyrshah ia ki jingleh bym hok

jong ki Komunist. Ki la iohsngew ia ka khubor ha mar ka por kaba biang.

Ngi la long na ka Balang Barieh, hynrei kum u Ioannis Nongpynbaptis, ngi la ialap paitbah ha ki briew bad ha ki nongsynshar ruh shaphang U Khrist.

Shisien, ha ki kyndon jong kawei na ki iing jong ka Sorkar jong ngi, ar ngut ki para bangeit Khristan ki la leit sha u Myntri Rangbah jong ngi U Jiorkhu Deij (Gheorghiu Dej). Tang khyndiat por ba ki iakynduh bad u, ki la ialap ha u shaphang U Khrist da kaba kyntu ia u ba un phai noh na ki pop jong u bad na ka jingpynshitom bein. U la phah kem ia ki bad la set ia ki hapoh iing byndi na ka daw jong ka jingnud jong ki ban leit ialap hakhmat jong u. Bun snem hadien, haba uta ujuh u Myntri Rangbah (Prime Minister), U Jiorkhu Deij (Gheorghiu Dej), u la pang eh, u symbai jong ka Gospel ia uba ki la bet bun snem mynshuwa bad ia uba ki la shah shitom shibun eh, u la sei soh bha. Ha ka khyllip mat jong ka jingdonkam jong u, U Myntri Rangbah u la poi kynmaw ia ki ktien ba la kren ha u : Ki long kito ki ktien kiba kumba ka Baibl ka ong, "kaba im bad kaba donbor bad kaba kham nep ban ia kano kano ka waitlam arliang syrti." Ki la dung ngak ia ka dohnud ba eh jong u bad u la pyndem lut ia la ka jong ka jingim ha U Khrist. U la phla ia la ki pop, u la pdiang ia u Nongpynim bad u la sdang ban shakri ia U ha ka jingpang jong u. Ym slem hadien kata u la iap noh, hynrei u la leit sha U Nongpynim jong u ia uba u dang shem thymmai bad ka la long baroh tang namar ba ki ar ngut ki Khristan da la ka mon sngewbha ki la siew dep ia ka dor. Bad ki la long na ka kynja jong kito ki Khristan kiba shlur ha ki Ri Komunist mynta

Kumta, ka Balang Barieh ka la trei ym tang ha ki jingiaseng ba jar jar bad ha ki kam barieh, hynrei ha ka jingshynrang mynsiem, ka da phla madan ia ka Gospel ha ki surok bah ki Komunist bad ha ki rangbah nongialam Komunist. Ka don ka dor. Ngi la ia pynkhreh ban siew ia ka. Bad ka Balang Barieh ka la dang iai pynkhreh ban siew dep noh ia ka mynta.

Ki pulit rieh ki la pynshitom bein haduh katta katta ia ka Balang Barieh, namar ki la shem ha ka ia ki dieng tyndung kiba khlain bym lah ialeh ia kiba dang sah. Bad ka jaid jingialeh pyrshah, ka dei ka jingialeh pyrshah ba kynja mynsiem, ia kaba, lada ym don jingkhang lad, kan pynduh noh ia ka bor bym ngeit blei. Ki la ithuh shai, kumba u soitan u iohi, ia ka jingma kaba khraw ia ki. Ki tip skhem ba lada u briew um ngeit ha U Khrist, un ym long shuh u raiot ba kohnguh hukum mon sngewbha bad ba khlem jabieng. Ki tip ba ki lah ban set phatok ia ki briew, hynrei kin ym lah satia ban set phatok ia ka jingngeit ha U Blei. Bad kumta ki la ialeh tyngeh katba lah.

Hynrei ka Balang Barieh ka don ruh ki nongkyrshan na ki dkhot jong ka wat ha ki bor synshar Komunist bad ha ki pulit rieh jong ka Sorkar.

Ngi la ai jingmut ia ki Khristan ba kin trei ha ka kam ki pulit rieh bad ruh ban phong ia ki jain ba isih tam ha ka ri jong ngi, khnang ba ki lah ban iathuh ia ki jingtrei jong ki pulit rieh ha ka Balang Barieh Bun bah na ki para bangeit jong ka Balang Barieh ki la leh ia kane, da kaba ri kyndong ia la ka jingngeit. Kam long ka kam kaba jem ia ki ban shah rkhie bein da kiba ha iing ha sem bad ki paralok jong phi na ka daw jong ka jingphong ia ki jain iuniphom (uniform) Komunist bad ban ym iathuh ia ki ia ka kam bashisha jong phi. Pynban ki la leh. Katno ka ba khraw long ka jingieit jong ki ia U Khrist.

Haba ia nga la rah tuh na surok bad ba la buhrieh da ki snem bym don ba tip mano mano ruh, ban wad ia ka jingdon jong nga, uwei u doktor Khristan u la long da shisha uwei na ki pulit rieh. Kum u doktor ki pulit rieh, u la rung ha man la ki kamra jong baroh ki koidi bad u da kyrmen ruh ban lap ia nga. Baroh ki paralok jong u ki la kiar noh na u ba ki da tharai ba u dei u Komunist. Ban leit kylleng kylleng bad ka riam jong ki nongpynshitom bein ka long ka jingaiti kaba kham khraw na ka bynta U Khrist ban ia ka ban phong ia ka riam koidi.

Uta u doktor u la lap ia nga ha kawei ka kamra kaba dum bad kaba jylliew bad u la phah ktien mar dor ba nga dang im. U la long u paralok uba nyngkong hapdeng ki phra snem shiteng jong ka jingshah set kaba nyngkong ban lap ia nga. Dei na u ba ka khubor ba nga dang im ka la phriang kylleng kylleng bad, haba ia ki koidi la pyllait ha ka por ba u President Eisenhower ka America bad u Myntri Rangbah Nikita Khruschev ka Russia ki la sdang ban pyniadei bad pyniajan ha ka snem 1956, ki Khristan ki la ia dawa ba dei ban pyllait noh ia nga bad la pyllait tang shiphang por.

Ban ym da ladei na ka daw ba une u doktor Khristan, uba la ia don bynta lang bad ki pulit rieh bad uba la lap ia nga, ngan ym jin da la lait. Ngan jin da la shong sah hapoh phatok (ne ngan jin da la iap) haduh kane ka por.

Da kaba pyndonkam ia ka jingtrei jong ki bad ki pulit rieh, ki dkhot jong ka Balang Barieh ki la maham ia ngi bun bunsien bad ki la iarap shibun eh ia ngi. Ka Balang Barieh ka dang don haduh mynta ki briew jong ka ha ka kynhun ki pulit rieh kiba iada bad maham ia ki Khristan na ki jingma kiba iai ap ia ki. Don napdeng jong ki kiba bat ia ki kyrdan kiba heh ha ki kam Sorkar Komunist, kiba dang iai bat skhem triang ia ka jingngeit jong ki ha U Khrist jar jar bad ha kaba rieh bad ki da iarap shikatdei eh ia ngi.

Ha kawei ka sngi ha bneng kin phla madan ia U Khrist ia Uba ki la shakri mynta ha kaba rieh.

Nalor kata bun na ki dkhot jong ka Balang Barieh la lap ia ki bad la set byndi. Ngi don ruh ki Judas, kiba la iathuh bad pyntip ia ngi sha ki pulit rieh jong ka Sorkar. Da kaba shoh, pyndih dawai palat ban pynduh ia ka bor jingiatiplem bad jingtip briew, ki jingbyrngem bad ka jingpynbam tyngka jubor, ki Komunist ki la pyrshang ban wad ia ki pastor bad ki paitbah kiba lah ban ai jingtip ia la ki parabangeit.

Nga la trei ha baroh ar tylli ki rukom ha kaba rieh bad ha kaba paw haduh ka 29 tarik u bnai uba ar (February) ka snem 1948. Ka la long ha ka Sngi U Trai (Sunday) —Ka Sngi U Blei kaba itynnad eh. Ha kata ka Sngi U Trai la rah tuh ia nga na ka surok da ki pulit rieh jong ka Sorkar.

Bansien nga ju sngewphylla ruh ka mut aiu kata ka "jingrah tuh briew" ba la kdew bunsien ha ka Baibl. Ka jinghikai Komunist ka la hikai ruh ia ngi.

Bun ngut ha kata ka por la ju rah tuh ha kum kane ka rukom Ka kali jong ki pulit rieh ka la sangeh khek hakhmat jong nga, saw ngut ki la niat jubor ia nga shapoh ka kali. · La rong noh ia nga bun bun snem. Palat phra snem kynthih. ym shym la don ba tip ia nga la nga dang im ne nga la iap Ki pulit rieh ki la leit kai sha iing jong nga ha kaba la don tang ka lok, ki la leh mynleh ia lade kum ki koidi kiba la dang lait shen na phatok. Ki la iathuh ia ka ba ki la leit on tep ia ka met iap jong nga. Kaba pli ka la pait ka dohnud.

Da ki hajar na ki jaid Balang Baroh ki la shah kem koidi ha kata ka por. Ym tang ki phadri kiba la shah set phatok, hynrei naduh ki nongrep, ki khynnah samla kynthei bad shynrang kiba phla ia la ka jingngeit ruh ki la shah set lang. Ki phatok ki la khapngiah ha Rumania, kumba ka long ha baroh ki ri Komunist, ban shong hapoh phatok kata ka mut ban shah shibun ki jingpynshitom bein kiba har rukom.

Ki jingpynshitom bein ki la long kiba shyrkhei bad kiba sngewtriem haduh katta katta. Ka kham bha ba ngan ym kren than eh shaphang kito baroh ia kiba nga la iaid lyngba. Lada ngan leh kumta, ngan ym iohthiah shuh mynmiet. Ka long kaba pynshitom jingmut haduh katta katta.

Ha kawei pat ka kot "Hapoh ka jingtrei Barieh jong

U Blei" (In God's Underground), nga la iathuh kham bniah shaphang bun kiei kiei kiba ngi la ia shem markhmat bad U Blei hapoh phatok.

Ki Jingpynshitom Bein Ki Bym Lah Shuh Ban Batai

Ia uwei u pastor uba kyrteng u Phloresku (Florescu) la pynshitom bein da kaba kynthah da ki nar saw da kaba dung da ki tari. La shoh la dat ia u haduh ban da jem jop. Nangta pat ki pyllait shapoh kamra jong u da ki khnai kiba la thngan bha na u tyndong nar uba heh. Um ju iohthiah satia, hynrei u la dei ban iada ia lade man la ka por. Lada u shong wat tang khyndiat eh ruh, ki khnai ki la dait ia u.

La pynbor ia u ban shu ieng thik hajuh bad sngi bad miet kumba ar taiew kynthih. Ki Komunist ki la pynbor ia u ban long u nongshet kylla ia la ki jong ki para bangeit, hynrei u la ieng skhem triang. Ha kaba khadduh, ki la wan rah da u khun jong u uba dang khadsaw snem ka rta bad ki la sdang ban shoh ban sympat ia u khynnah ha khmat u kpa jong u, da kaba ong ba kin iai shoh ia u tad haduh ba ma u un da phla ia kaei kaba ki ong. U bapli u pastor u la long kumba lamwir. U sngap la ka sngap katba u dang lah shah. Ynda haba um lah kun shuh, u la ong ia la u khun : "Ko Alexander, nga dei ban phla noh ia kaei kaba ki kwah ! Ngam lah shuh ban shah ia ki jingpynshitom bein ia me !" Uta u khun pat u la jubab : "Ko Pa, wat long u kpa uba shet kylla. Ieng skhem ! Lada ki pyniap ia nga, ngan iap ryngkat bad kine ki ktien : "U Jisu bad ka ri I Pa jong nga'". Ki Komunist ki la bitar lep, ki la shim ia uta u khynnah bad ki la shoh ia u haduh ba un da iap, ka snam ka la pashait ha ki kynroh jong ka kamra. U la iap da kaba iaroh ia U Blei. U para baieit jong ngi u Phloresku u la kylla ka dur ka dar ynda haba u la iohi ia kane.

Ia ki kti jong ngi la teh da ki sainar shiah kiba nep bha. Lada ngi shong beit khlem khih, kata ym lei lei.

Hynrei ha ka jingkhriat kaba dait thah slem ngim lah shah khlem da pynkhih, hynrei ngi tang shu leh kumta ki dung ia ki kti jong ngi.

Ia ki Khristan la pynsdien da khongpong da ki tyllai bad la shoh jyndei eh ia ki kumta ba ki met jong ki ki shu khih padoi shane shatai ha ki jingtangon jong ki. Ia ki Khristan la buh hapoh ki kamra ba pynlong thah kum ki synduk thah kiba dait thah slam slam bad u thah suda hapoh. Ia nga ruh la buh ha kawei na kiba kum kine ha ki jainphong malu mala. Ki doktor kiba dei peit ia ki byndi ki peit siar na ka thliew tad haduh ba kin da iohi ia ki dak kum ban dait thah eh haduh ba la jan iap, ki sa ai jingmaham bad nangta ki nongap pat ki sa rung shapoh bad rah ia ngi bad ki sa pynsyaid. Ynda haba la dep pynsyaid ki sa buh biang ia ngi ha kita hi ki juh ki kamra pynkhriat—kumta shi kumta bun bun sien. Ki pynsyaid, nangta ki pynkhriat biang haduh kumba shi minit ne ar minit ban sa iap noh, ki sa pynsyaid biang. Ka iai neh khlem sangeh. Wat haduh mynta mynne ruh ngam lah shah satia ban plie ia ka synduk pynkylla thah.

Ia ngi ki Khristan la buh ruh ha ki synduk dieng kiba shu biang tang ia ka met. Ym don jaka wat tang ban khih ruh. La pyndait na baroh sawdong jong ka synduk da ki prek kiba nep har har kum ka syrti. Haba ngi ieng beit, kata ym lei lei. La pynieng sah ia ngi hapoh kine ki synduk da ki bun bun kynta. Hynrei ynda haba ngi la thait bad ba la pynking da ka jingsakhrai, ki prek ki dung ia ki met jong ngi. Lada ngi tang shu khih ne pynkhih ia ki dohksah khyndiat—tang mar kumta hi ki prek ki la thar.

Haduh katno ba ki Komunist ki la leh bein ia ki Khristan, kaba la palat liam ia kano kano ka bor sngewthuh briew.

Nga la iohi da la ki jong ki khmat ia ki Komunist ba ki da leh bein bad pynshitom bein ia ki Khristan bad ki khmat jong ki nongpynshitom bein ki iphuh iphieng tang da ka jingkmen kaba khraw eh. Ki da pyrta eh katba

ki dang pynshitom bein ia ki Khristan, "Ngi dei u ksuid"

Ngim shym ialeh pyrshah ia ka doh bad ka snam, hynrei pyrshah ia ki hima bad ki bor jong ka jingbymman. Ngi iohi ruh ba ka jinghikai Komunist kam dei satia na ki briew hynrei na U Soitan. Ka dei ka bor bakynja mynsiem—ka bor jong ka jingsniew—bad ia ka lah ban ialeh pyrshah tyngeh tang da ka bor ba kynja mynsiem kaba kham khraw, bad kata ka dei u Mynsiem U Blei.

Bunsien nga ju kylli ruh ia ki nongpynshitom bein: "Hato phim don satia ka mynsiem sngewlem ha ki dohnud jong phi?" Ki ruh bunsien ki shait jubab da kaba ki shim kylliang na ka jingkren jong U Lenin ba "phim lah ban sdieh pylleng khlem da pynnait shuwa ia ka shynrong pylleng bad phim lah ban thoh dieng iap khlem da pharia noh shuwa lyngkhot lyngkhot ia ki." Nangta nga la ong biang: "Nga tip ruh ia kine ki kyntien jong U Lenin. Hynrei pat ka don ka jingiapher kaba khraw. Haba phi ot ia ka dieng iap kam don jingsngew ei ei. Hynrei hangne pat phi don ka jingiadei para briew. Man kaba phi shoh phi dit, ka pynpang bad don ruh ki kmie kiba iam ia kane." Baroh ka shu long lehnohei. Ki dei kiba ngeit bad pynshong nongrim tang ha kiei kiei kiba shu long hi. Ha ki ym don ei ei ruh em lait tang ba ki ngeit ba kaei kaei baroh ka shu long hi bad u briew u long ha ki tang kum ka lyngkhot dieng iap bad kum ka shynrong pylleng Da kane ka jingngeit ki la ngam ha ki jingjylliew bad ki kharai bah ba len blei jong ka jingrunar.

Ka jingrunar jong ka jingbymngeit blei ka long kaba eh ban pynngeit. Haba u briew um don jingngeit ha ka bainong jong ka jingbha ne jong ka jingpynshitom jong ka jingbymman, ym don nia ei ei ia ka ban long briew. Ym don mano mano ruh ba lah ban khang ia ki jingjylliew bah jong ka jingsniew kaba don ha u briew. Ki nongpynshitom bein Komunist ki ju ong bunsien, "ym don Blei, ym don jingim hadien ka jingiap, ym don jingpynshitom ia ka jingsniew. Ngi lah ban leh katba ngi

mon." Nga la iohsngew ia uwei u nongpynshitom bein ba u ong : "Nga ainguh ia U Blei, ha Uba ngam ngeit, ba nga la im ha kane ka por ha kaba nga lah ban pynmih lut baroh ia ka jingsniew kaba don hapoh ka dohnud jongnga.' U la pynmih shisha ia ka jingshyrkhei bym ngeit blei bad ka jingpynshitom bein ia ki koidi.

Nga da sngewsih kthang eh ba lada u Kuratia u bam ia u briew, hynrei haba ngam lah pat ban ialeh pyrshah ia u. U dei hi u kuratia. Um dei satia u jingthaw uba don ka bor pyrkhat. Kumta ym don ba lah ban khang ia ki Komunist. Ka jinghikai Komunist ka la pynduh lut khoit ia kano kano ka bor pyrkhat ha ki bad ka long briew-man-briew jong ki. Ki da sngewsarong ruh ba kim don ka mynsiem sngewlem ha ki dohnud jong ki.

Nga la ioh jinghikai na ki. Kumba kim ai jaka satia ia U Jisu ha ki dohnud jong ki, nga ruh nga la kut jingmut skhem ba ngan ym ai wat tang shi saphit ruh ia u Soitan ha ka dohnud jong nga.

Nga la phla ruh ha khmat ka Komiti rit kaba dei ia ka kam poh iing jong ka Dorbar Thawain ba hakhlieh duh jong ka ri Amerika (Internal Security Sub-Committee of the U. S Senate) Hangta, nga la iathuh ia ki jingjia kiba sngewshyrkhei, kum kaba teh ia ki Khristan ha ka diengphna saw sngi saw miet lynter. Ia ki diengphna la buh ha madan bad da ki spah ngut ki koidi la dei ban pyndep ia ki jingdonkam kiba dei ia ki met jong ki halor ki khmat bad ki met jong kito ia kiba la shah sahnarphna. Nangta pat ia ki diengphna la pynieng biang bad ki Komunist ki ia rkhie bein bad ki ia kren bein ki da ong : "Peit ha Uta U Khrist jong phi ! Katno U long Uba itynnad ! Katno ka jingiewbih U wanrah na bneng!" Nga la iathuh ruh kumno,ba hadien ba la pynshitom bein ia ki, ia u phadri la pynbor ban pynkyntang da ki eit briew bad ka um pynjhieh ia ka bin ai Jingkhawai U Trai ha kane ka rukom Kane ka la j a ha ka phatok ha Pitesti ha Rumania. Nga la kylli ia uta u phadri hadien kata balei ba um shym la jied ia ka bin iap noh ban ia ka ban leh kumta ha kaba kum kane ka jingleh

bein. U la jubab pynban: "Sngewbha wat bishar ia nga! Nga la shah shitom eh, kham palat ban ia U Khrist hi!" Baroh ki Jingbatai jong ka Baibl shaphang ka dujok bad ki jingjynjar jong kata ka liewlong ba khlem trai ba la iathuh da u Dante kim long ei ei satia ban ianujor bad ki jingpynshitom bein ha ki iingbyndi Komunist.

Kane ka long tang ka bynta kaba rit eh na kaei kaei kaba la jia ha kawei ka Sngi U Trai bad ha kiba bun kiwei pat ki Sngi U Trai hapoh ka phatok ha Pitesti. Kiwei kiwei pat ki jingjia ki long ki bym lah shuh ban ong. Ka mynsiem jong nga kan hap noh lada ngan iathuh ia ki bunsien bunsien. Ki long kiba shyrkhei bad kiba isih eh haduh katta katta ia ka ban thoh ia ki. Kata dei ia kaba ki hynmen ki para jongphi ha U Khrist ki la dei ban shah bad iaid lyngba haduh mynta ruh.

Uwei na ki riewshlur bakhraw jong ka jingngeit u dei u Pastor Milan Haimobisi (Haimovici).

Ki iing byndi ki la khapngiah bad ki nongap kim lah ban tip kyrteng lut ia ngi. Ki la khot ia kito kiba la rai ban sympat arphew san thri da u shabuk na ka daw ba ki pynkhein ia ki katto katne ki ain phatok. Bunsien eh, u Pastor Milan Haimobisi u la leit ban shah shoh na ka bynta kiwei pat. Da kane ka rukom u la ioh ia ka jingburom jong kiwei pat ki para koidi ym tang na ka bynta ia lade shimet, hynrei ruh, na ka bynta U Khrist ia Uba u la shakri.

Lada ngan dang iai iathuh hangne ia baroh ki jingshyrkhei jong ki Komunist bad ia baroh ki jingaiti lut bad jinglenlade jong ki Khristan, ngan ym lah ban pyndep. Ym tang ia ki jingpynshitom bein ba ngi lah ban tip, hynrei ia ki kam shlur ba shynrang mynsiem ruh la bna paitbah. Ki nongmuna ba shlur shynrang mynsiem jong kito kiba don hapoh phatok ka ai mynsiem shi katdei eh ia ki para bangeit baroh kiba don ha ka jinglaitluid.

Kawei na ki nongtrei jong ngi ka dei ka khynnah samla jong ka Balang Barieh. Ki pulit rieh Komunist ki la lap ia ka ba ka da pynphriang jar jar ia ki Gospel

bad ba ka da hikai ruh ia ki khynnah shaphang U Khrist. Ki la rai ban set phatok ia ka. Hynrei khnang ban pynlong ia ka jingkem ia ka kaba pynpang nud bad kaba sngewsih kthang eh katba ki lah ban leh, ki la iakut ban pyntud ia ka jingkem ia ka kumba katto katne taiew, tad haduh ka sngi jong ka jingiathoh shongkurim jong ka. Ha ka sngi ba ka iathoh shongkurim kata ka samla ka la riam bha jwain ia lade kum ka nongleitkurim. Ka sngi kaba phylla tam bad kaba kmen tam ha ka jingim jong kata ka samla. Kyndit kyndit, ia ka jingkhang la niat bad ki pulit rieh ki la rung shapoh.

Haba kata ka nongleitkurim ka la iohi ia ki pulit rieh, ka la kner ia la ki jong ki kti sha ki ia ka ban shah khum Ki la teh jyndat ia ki kti jong ka da ki hetkari. Ka la phai sha uta uba ieit jong ka, ka la doh ia kita ki kynjri ba la teh ia ka bad ka la ong. "Nga ainguh ia uta uba long u Nongleitkurim ba kynja bneng na ka bynta une u mawkordor uba la ai sngewbha ha nga ha kane ka sngi jong ka jingiathoh shongkurim jong nga Nga ainguh eh ruh ia U ba nga long kaba bit ia ka ban shah shitom na ka bynta jong U," La ring noh ia ka napdeng ki para Khristan kiba la iar iam bad da kaba iehnoh noh ia uta u nongleitkurim uba la iam kthang eh. Ki tip kaei ka ban jia ia ki samla kynthei Khristan ha ki kti jong ki nongap Komunist. San snem hadien pat la pyllait noh ia ka—ka briew kaba la sti bad kaba la dukha, la palat laiphew snem karta. Uta u nongleitkurim jongka u la dang iai ap ia ka. Ka la ong ba ka long kaba rit tam eh ba ka lah ban shakri ia la U Khrist. Kum kita ki Khristan kiba itynnad ki don ha ka Balang Barieh.

Kaba Kum Kaei Kata Ka Jingpynthame

Ki nongsepngi lehse ki lah ruh ban iohsngew shaphang ka jingpynthame da ki jinghikai ba bakla ha ka thma Korea bad mynta pat ha Vietnam. Nga hi ruh da lade nga la iaid lyngba jong kane ka rukom pynthame.

Ka long ruh ki jingpynshitom kaba shyrkhei haduh katta katta.

Da ki bun bun snem ngi la dei ban shong khad hynriew kynta shi sngi tang ha kaba sngap ia kine :

Ka jinghikai Komunist ka long kaba bha !
Ka jinghikai Komunist ka long kaba bha !
Ka jinghikai Komunist ka long kaba bha !
Ka jinghikai Komunist ka long kaba bha !
Ka niam Khristan ka bym don jingmut !
Ka niam Khristan ka bym don jinagmut !
Ka niam Khristan ka bym don jingmut !
Iehnoh ia ka !
Iehnoh ia ka !
Iehnoh ia ka !
Iehnoh ia ka !

Kumba khadhynriew kynta ha ka shi sngi – da ki bun bun sngi, bun bun taiew, bun bun bnai.

Bun na ki Khristan ki la kylli ia nga da kumno ngi lah ban ialeh pyrshah ia kane ka rukom jingpynthame. Ka don tang kawei ka rukom ban ialeh pyrshah ia kane ka jingpynthame da ki jinghikai ba bakla. Kata ka dei ka "jingpynkhuid ia ka dohnud." Lada ia ka dohnud la pynkhuid da ka jingieit ka jong U Jisu Khrist, bad lada ka dohnud ka ieit ia U, phi lah ban ieng ialeh pyrshah ia baroh ki jait jingpynshitom bein. Balei ba ka nongleitkurim kaba ieit kam lah ban leh ei ei na ka bynta u nongleitkurim uba ieit ? Balei ba ka kmie kaba ieit kam lah ban leh ei ei na ka bynta i khun jong ka ? Lada phi ieit ia U Khrist kumba ka Mari ka la leh bad ka la kynthup ia U Khrist kum u khunlung ha ki ksangti jong ka, lada phi ieit ia U Jisu kumba ka nongleitkurim ka ieit ia u nongleitkurim jong ka, te phi lah eh ban ialeh pyrshah ia kiba kum kita ki jingpynshitom bein.

U Blei Un bishar ia ngi ym katba kum kaei kaba ngi lah ban shah, hynrei katba kum ka jingieit jong ngi. Nga long u sakhi ia ki Khristan ha ki iing byndi Komunist ba ki dei ban don ka jingia ieit. Ba ki lah ban ieit ia U Blei bad ia la ki para briew.

Ki jingpynshitom bein bad ka jingleh runar sat ki iai neh lynter khlem sngeh. Haba nga la long ha ka jingbymtip briew lane haba nga la long ha ka jingbieit eh jong ka met bi ngam lah ban phla ei ei ha kita ki nongpynshitom bein, nga leit phai biang shapoh ka kamra jong nga. Hangta nga shu thiah lytar bym don nongsumar bad la kum uba iap ba ngan dup ioh bor khnang ba kin dup lah ban leh shuh shuh ia nga katba ki mon. Bun ngut ki la iap ha kane ka rukom, hynrei la katta ruh nga la nang ioh bor khyndiat pa khyndiat. Ha ki snem kiba bud pat, ha kiba bun ki phatok kiba pher ba pher, ki la pynkhein saw tylli ki shyieng budlum na shadien, bad bun kiwei pat ki shyieng. Ki la sam lyngba ia nga ha ki khadar tylli ki jaka. Ki la thang bad ki la ot khadphra tylli ki thliew ha ka met jong nga.

Ki doktor ha Oslo (Norway) haba ki iohi ia kane baroh bad ia ki sohkhliang jong ka pang bampong ha ki tor ia kaba nga la ioh, ki la ong ba ka dei ka kambah kaba phylla haba nga dang lah ban im pat haduh mynta. Kat kum ki kot doktor, nga la dei ban iap la slem bah. Nga ruh nga tip ba ka dei da shisha ka kambah ba phylla.

Nga ngeit skhem ba dei U Blei hi Uba la leh ia kane ka kam kaba phylla kumta ba phi lah ban iohsngew pat ia ka sur jong nga kaba iai pyrta jam na ka bynta ka Balang Barieh kaba don shadien jong ka pyrda nar (kata ka mut ki ri Komunist). U la shah ia nga ban dang iai im bad ban pyrta jam ia ka khubor na ki para bangeit jong phi kiba iai shah shitom bad kiba iaineh skhem.

Ka Jinglaitluid Kaba Tang Shipor—Hadien Kata Pat Ka Jingshah Kem Biang.

Ka snem 1956 ka la poi. Nga la don hapoh phatok phra snem shiteng. Nga la duna shibun eh ka jingkhia, nga la don ki sohkhliang kiba isih ban peit, ba la shoh bein bad kynjat runar ishyrkhei, ba la leh bein, pynshah jingit, ban bein, tohkit bniah sha ba palat upud, byrngem bad ba la leh bym suidniew. Ym don kawei ruh na

kine kaba la pynmih soh ei ei ia ki nongkem jong nga hadien. Kumta, ha ka jingluh jingkyrmen, ki la pyllait noh ia nga. Nalor kata pat, ki la ioh ia ki jingpyrshah tyngeh halor jong ka jingshah set phatok jong nga.

Ki la shah ia nga ban trei biang ia la ka jong ka kam ka ba mynshuwa tang kumba shi taiew ei ei. Nga la ioh iathuhkhana arsien. Nangta ki la khot biang ia nga bad ki la ong ba ngam dei shuh da lei lei ia ka ban iathuhkhana bad ialap, lymne ia ka ban trei biang ia kano kano ka kam niam. Nga la ong aiu ? Nga la ai jingmut ia ki para bangeit jong nga ban don ia "ka jingiaishah, ka jingiaishah bad bun ka jingiaishah."—Ki pulit pat ki la ong ia nga : "Kane ka mut phi iathuh ia ki ban long kiba iaishah ba ki Amerika kin wan bad pyllait ia ki." Nga ruh nga la ong ba ka shalyntem ka tyllun bad ki por ki iai kylla. "Phi iathuh ia ki ba ki Komunist kin ym ioh synshar shuh. Kine ki dei ki jinglamler jong kito kiba ialeh pyrshah," ki la ia ong. Kumta ka la long ka ba kut jong ka jing·rei bad jingshakri paidbah jong nga.

Ki bor synshar ki da ngeit skhem ba ngan sheptieng ban kren ne leh pyrshah ia ki bad ban leit phai pat sha ka jingialap barieh. Pynban ki la pyrkhat bakla. Jar jar ha kaba rieh, nga la leit phai biang sha la ka kam ha kaba nga la trei mynshuwa. Kiba ha iing ha sem jong nga ki la ia kyrshan ia nga.

Sa shisien pat nga la phla ha ki kynhun barieh jong kiba ngeit. da kaba ialeit iawan kum ka rngai hapoh ka jingpyniaid jong kito ia kiba lah ban shaniah. Ha kane ka por nga don ki sohkhliang ban nang kyrshan ia ka khubor jong nga shaphang ka jingbymman jong ka jingmut jingpyrkhat bymngeit blei bad ban pynshlur ia ki mynsiem basheptieng ba kin shaniah ha U Blei bad ban long kiba shlur. Nga la pyniaid ia ka jingtrei barieh jong ki nongialap, kiba la iarap para ma ki ia ka ban pynphriang ia ka Gospel hapoh ka jingpyniaid jong ki khmat matlah jong ki Komunist. Nalor kata ruh, lada u briew u matlah kat ban ym iohi shuh ia ka kti U

Blei ba ka trei, lehse un ym iohi ruh ia ka jingtrei jong u nongialap hi.

Khadduh khadwai, ki jingpeit ngor ba khlem sangeh jong ki pulit ia ki jingtrei bad ki jingiaid jingieng jong nga ka la pynkhih ia ki La lap biang ia nga bad la set phatok biang. Na ki katto katne ki daw kim shym la leh ei ei satia ia kiba ha iing ha sem jong nga ha kane ka por, lehse namar ka jingbna paitbah shaphang jong nga Nga la don phra snem shiteng hapoh phatok bad lai snem pat ha ka jinglaitluid lem bad kiba ha iing ha sem. Mynta pat nga la dei ban shah set phatok biang san snem shiteng.

Ka jingshah set jong nga kaba ar sien ka la long, ha ki ba bun bynta, kaba kham shyrkhei palat ban ia kaba mynshuwa. Nga la tip bha ia kaei kaba nga dei ban ioh, Ka jingkoit jingkhiah jong nga ka la long kaba sniew haduh katta katta. Hynrei ngi dang iai bteng hi ia ka jingtrei barieh jong ka Balang Barieh ha ki jingbyndi barieh jong ki Komunist.

Ngi La Leh Shibun—Ngi Ialap Bad Ki Shoh Ki Dat

La khang tyngeh bad la pyrkhing ban ialap ha kiwei pat ki para koidi. La sngewthuh ba kat uba la shah kem ha ka ba leh ia kane u la dei ban shah shoh jur eh. Bun na ngi ngi la ia kut jingmut skhem triang ban siew ia ka dor na ka bynta ka jingmyntoi jong ka jingialap. Kumta ngi la pdiang ia ki ktien jong ki. Ka la long shi katdei eh ; ngi ialap bad ki shoh ki dat ia ngi. Ngi la sngewhun eh ha kaba ialap. Ki ruh ki la sngewsuk katta katta ha kaba shoh ia ngi, kumta ba uwei pa uwei ki la sngewhun eh.

Ka jingiohi kaba harum ka la jia bunsien eh ban ia kaba nga lah ban kymmaw : uwei u para bangeit u da ialap ha kiwei pat ki para koidi haba kyndit kyndit ki nongap ki la kynhiet ia u hapdeng kata. Ki la ring jubor ia u na ka lynti iaid jong ka iing sha kawei ka kamra shoh briew. Hadien ka jingshoh jubor kaba imat kum bym don jingkut shuh, ki la wan rah biang ia u bad ki la shu

bret ia u—ba la phlei snam suda bad ba la pynkhein— ha madan jong ka phatok Suki suki, u la ieng ha ka jingpang ba jur jong ka met jong u, u la pynbeit ia la ki kjat da kaba pang eh bad u la ong, "Mynta. ko para bangeit. hangno nga don haba la pynshitom bein ia nga ?" U la iai bteng ia ka jingialap ia ka Gospel.

Nga la iohi ruh ia kiei kiei ki ba itynnad.

Don ruh na ki nongialap kiba dei ki riew paidbah. Ki briew kiba shida ba la pyrsad mynsiem da u Mynsiem Bakhuid ki da ialap itynnad eh bunsien bunsien. Ki dohnud jong ki baroh ki don ha ki ktien jong ki, ia ka ban ialap ha ki ba kum kita ki jingjia kiba shyrkhei kam dei satia ka kam kaba shu iakren kai. Nangta ki nongap ki wan rung bad ki sei ia u nongialap shabar bad ki shoh bein ia u kat haduh ba la long kumba iap.

Hapoh ka phatok kaba don ha ka shnong Gherla, uwei u Khristan uba kyrteng u Grecu (Kreku) la rai ia u ba dei ban shoh haduh ban da iap. Kane ka rukom ka la neh bun bun taiew. Ia u la shu shoh suki suki. Shisien la tied eh ia u na khongdong jat da u dieng jri bad nangta la iehnoh ia u. Hadien katto katne pat ki la tied biang ia u, bad hadien pat ki la tied biang. La tied ia u na ki jylleng. Nangta u doktor u la sam dawai ia u. U la ioh bor pat bad la ai ruh ka jingbam kaba bha ban pynkhlain ia u, bad nangta ki la shoh biang ia u haduh ba un da iap ha kane ka jingshoh kaba suki suki khlem sangeh. U nongpeit bad nongpyniaid ia kane ka jingpynshitom bein u dei u dkhot jong ka Komiti trei kam jong ka Seng Komunist kaba ha khlieh duh (Central Committee of the Communist Party) uba ka kyrteng jong u ka long u Reck.

Ha kawei ka por u Reck u la ong ia kaei kaba bunsien ki Komunist ki ju ong ha ki Khristan : "Phi tip, nga dei U Blei. Nga don ka bor halor jong ka jingim bad ka jingiap jong phi. Uta uba don ha bneng um lah ban pynim ia phi. Baroh ka shong ha nga. Lada nga mon, phin im. Lada nga mon pat, ia phi ngi lah ban pyniap. Nga dei U Blei !" Kumta u da kren bein ia ki Khristan.

U para bangeit jong ngi U Grecu ha ka ba kum kane ka jinglong kaba shyrkhei, u la ai ka jingjubab kaba sngewtynnad eh ia u Reck ia kaba nga la iohsngew na u Reck hi. U da ong : "Phim tip haduh katno ba ka long kaba shisha ia kaei kaba phi la ong. Phi dei da shisha u blei. Man la u khniang u dei ka thapbalieh, lada ka heh ka san ha ka rukom kaba dei. Ia phi ym shym la thaw ba phin long u nongpynshitom bein u briew uba shu pyniap bein. La thaw kyrpang ia phi ha ka dur ka jong U Blei hi. U Jisu U la ong ha ki Jiw shisien : 'Phi long ki blei.' Ka jingim ka jong U Blei Uba U Kpa ka don ha ka dohnud jong phi. Bun kiba long kum ma phi, bun ruh ki nongpynshitom bein, kum u Apostol Paul, ki la shem hadien pat ba ka long kaei kaei kaba sngewlehrain ia u briew ban shu leh bein ishyrkhei ia la ki para briew, ba ki lah ban leh shibun kiei kiei kiba kham bha. Kumta ki la jia long ki nongiaioh bynta lem jong ka jinglong ba kynja Blei. Ngeit ia nga, ko Mr. Reck, ka jingkhot kaba shisha ia phi ka long ban long u blei, uba don ka dur jong U Blei, ym uta u nongpynshitom bein.'

Ha kata ka por u Reck um da salia eh ia ki ktien jong uta uba shah leh bein ha u, kum ka jingsakhi kaba shai itynnad jong u Stephan ia u ba la pyniap ha khmat jong u. Hynrei pat kita ki ktien ki la trei kam hapoh ka dohnud jong u. Bad u Reck hadien kata u la sngewthuh shai ba kane ka dei da shisha ka jingkhot ia u.

Kawei ka jinghikai ba khraw tam eh kaba mih na kine baroh ki jingshah shoh, ki jingpynshitom bad ka jingpyniap bein jong ki Komunist : ba ka mynsiem ka dei ka kynrad jong ka met. Bunsien, haba la pynshitom bein, ngi sngew ia ka jingpynshitom bein, hynrei imat kumba ka jngai katta bad ba la pynkynriah noh na ka mynsiem ia kaba la duh noh ha ka burom jong U Khrist bad ka jingdon ryngkat jong u lem bad ngi.

Ha ba la ai ia ngi shi lyngkhot u kpu ha ka shi taiew bad ka syrwa kaba jakhlia man la ka sngi, ngi la kut jingmut skhem ban lum ia kawei na kaba shiphew. Man la ka shiphew taiew ngi buh shi lyngkhot u kpu bad ngi

ai ia ka ha kito ki para bangeit kiba kham tlot kum kawei na kaba shiphew ha u Kynrad jong ngi.

Ia uwei u Khristan la rai ban pyniap. Shuwa ban phasi. la shah ia u ban leit peit shuwa ia la ka lok. Ki ktien kiba khadduh jong u ha la ka lok ki long : "Phi dei ban tip ba ngan iap da kaba nga ieit eh ia kito kiba pyniap ia nga. Kim tip ia kaei kaba ki leh bad ka jingkyrpad bakhadduh jong nga ia phi ka long ba phi dei ban ieit ia ki ruh Wat da sngewsih kthang ha la ka dohnud namar ba ki pyniap ia uta uba ieit jong phi. Ngin sa iashem pat ha bneng" Kine ki ktien ki la shon jur ia u sahep rangbah jong ki pulit rieh uba la don lang ha ka jingiakren jong ki ar ngut bad hadien kata u la iathuh ia nga ia kata ka khana hapoh phatok, ha kaba ia u ruh la set lang tang namar ba u la kylla Khristan.

Ha ka phatok ha Tirku Okna (Tirgu-Ocna), la don uwei u samla koidi u ba kyrteng u Matshebisi (Matchevici) La set phatok ia u ha ka por ba u dang khadphra snem karta. Namar ki jingpynshitom bein, u la ioh ka jingnang bam pong kaba jur. Ki ba ha iing ha sem jong u ki la shem ba u la don hapdeng ka jingjur eh jong ka jingpang bad ki la phah ia u shi spah bilor ki dawai streptomisin (Streptomycin), kiba lah ban iada na ka jingpang. U Sahep rangbah uba dei ia ki kam sain pyrthei jong ka phatok, u la khot ia u bad u la pyni ha u ia ka song ba la teh bha bad u la ong : "Hangne don ka dawai kaba lah ban pynkoit ia phi. Hynrei ym shah satia ia phi ban ioh ia ki song na kiba ha iing ha sem jong phi. Nga hi nga da kwah eh ban iarap ia phi. Phi dei uba dang samla. Ngam kwah ia phi ba phin shu iap hapoh phatok. Iarap ia nga khnang ba nga lah ban iarap ia phi. Ai jingtip ia nga ia kino kino ki para koidi jong phi khnang ba nga lah ban pynksan ha khmat kiba halor jong nga balei ba nga ai ha phi ia kane ka song." U Matshebisi u la jubab da kaba shlur : "Ngam kwah ba ngan im bad ban lehrain ia ka ban peit ha ka iitkhmih tang namar ba nga iohi ia ka khmat jong u nongshetkylla. Ngam lah ban pdiang ia kaba kum kata kaei kaei. Ka kham bha ia nga ba ngan iap." Uta u sahep rangbah

jong ki pulit rieh u la khublei ia u bad u la ong : "Nga ai khublei ia phi. Ngam shym la khmih lynti satia ba ngan ioh kawei pat ka jubab na phi. Hynrei nga kwah ban buh sa kawei pat ka jingtyrwa ia phi. Don na ki koidi kiba long ki nongai jingtip ia ngi. Ki dawa ba ki dei ki Komunist bad ki pynrem jur ia phi. Ki shu leh arsap. Kumta ngim shaniah ei ei ia ki. Ngi kwah ban tip ha kano ma ka dur ba ki long kiba shishia. Ha phi ki dei ki nongshet kylla. Ki da leh shibun ban pynmynsaw ia phi da kaba iathuh ia ngi shaphang ki jingkren bad ki kam jong phi. Nga sngewthuh shai ba phim kwah ban shet kylla ia la ki jong ki paralok. Hynrei ai jingtip ia ngi ia kito kiba pyrshah ia phi khnang ba phin ioh lait im !" U Matshebisi u la jubab biang da ka jingshlur kumba mynshuwa : "Nga dei u synran jong u Khrist bad u la hikai ia ngi ban ieit wat ia ki nongshun jong ngi ruh. Kine ki briew kiba shetkylla ia ngi ki la leh ia kaei kaei ka bym dei eh hynrei ngam lah pat ban siew kylliang ia kaba sniew da kaba sniew Ngam lah ban ai jingtip pyrshah wat ia ki ruh. Nga sngewlem ia ki, nga duwai na ka bynta jong ki, ngam kwah ban ia don kti ei ei bad ki Komunist." U Matshebisi u la wan phai noh na kata ka jingiakren bad uta u sahep rangbah bad u la iap ha kajuh ka kamra ha kiba nga nga don. Nga iohi ia u ba u iap u da iaroh ia U Blei. Ka jingieit ka jop noh thiaw wat ia ka jingthrang ban im.

Lada u briew uba duk u long uba ieit eh ia ka jingrwai, u ai lut noh ia ka pisa kaba u don khnang ban leit sngap kai ia ka jingbeit ki jingrwai bad ka put ka tem. Nangta u long khlem pisa, hynrei pat um don satia ka jingsngewrem ha u. U iohsngew ruh shibun kiei kiei kiba sngewtynnad.

Ngam sngew buhkhoh ei ei ruh em ban duh noh ia ki snem kiba bun hapoh phatok Nga la ioh bun kiei kiei kiba itynnad Nga hi nga la ju don borabor hapdeng kiba tlot bad ki bym imyntoi hapoh phatok hynrei nga la ioh pat ka jingmyntoi kaba khraw eh ia ka ban don lang ha kajuh ka phatok bad ki riewkhuid kiba khraw, ki riewshlur jong ka jingngeit ki ba la ia ryngkat kyrdan

bad ki Khristan jong ka spah snem kaba nyngkong. Ki la iap da kaba sngew shlur eh na ka bynta U Khrist. Ka jingitynnad ba kynja mynsiem jong kiba kum kita ki riewkhuid bad ki riewshlur jong ka jingngeit ka long ka bym lah shuh ban batai.

Kiei kiei ia kiba iathuh hangne kim long satia kiba kham kyrpang. Kiei kiei kiba phylla ki la long beit ryntih ha ki Khristan jong ka Balang Barieh.

Ka Balang Barieh ka dei kata ka Balang kaba la wan phai sha kata ka jingieit kaba mynnyngkong.

Shuwa ba ngan ioh rung hapoh phatok, nga la ieit eh ia u Khrist haduh katta katta. Mynta, hadien ba nga la iohi ia kata ka "Nongleitkurim-ka jong U Khrist" —Ka met ba kynja mynsiem jong U—hapoh phatok nga dei ban ong ba nga ieit ia ka Balang Barieh kumba nga ieit ia U Khrist hi. Nga la iohi ia ka jingitynnad jong ka, ia ka mynsiem ba aiti lut jongka.

Aiu La Jia Ha Ka Lok Jong Nga Bad Ha U Khun

La shim noh ia nga na ka lok jong nga. Ngam tip satia aiu la jia ia ka. Hadien bun bun snem nga la iohsngew pat ba la set ia ka ruh hapoh phatok. Ki kynthei Khristan ki kham shah shitom shibun eh ban ia ki shynrang. Ia ki khynnah kynthei la leh bein da ki nongap barunar eh. Ka jinglehbein bad ka jingleh khlem akor ka la long kaba shyrkhei haduh katta katta. Ia ki kynthei la pyntrei shitom ia ki ha ka phud um kaba ki dei ban shna thymmai, bad ki la dei ban pyndep ia ka kam kaba khia kum ia ki rangbah hi. Ki khat khyndew da ka belsha ha ka por tlang. Ia ki riewdakaid la buh ban long ki nongovniaid bad ki la pynshitom bein ia kiba ngeit. Ka lok jong nga ka la bam da u phlang kum u mrad khnang ban dup im. Ki khnai bad ki bsein ki long ki jingbam jong ki koidi kiba thngan bha ha kane ka phud um Kawei na ki jingkmen bad jingsngewbha jong ki nongap ha ki Sngi U Trai (Sunday) ka long ban bret ia ki kynthei ha ka wah Danube (Daniub) (kawei na ki wahbah kiba heh tam eh ha ka 'dewbah Iurop)

bad nangta ki sa khwai ia ki, ki rkhie bein bad ki kynha bein ia ki haba ki iohi ia ki met ba la jhieh jong ki, ki bret biang ia ki bad ki sa khwai biang Ia ka lok jong nga ruh la bret ha ka wah Danube ha kane ka rukom.

Ia u khun jongnga la shu iehnoh ban iaid sakma ha surok haba ia ka kmie bad u kpa jong u la shim noh na u. U Mihai naduh ba u dangrit u la long uba riewblei shibun eh bad u la long uba sngewtynnad eh ha ka kam jong ka jingngeit. Hadien kata pat ynda haba u la dap kumba khyndai snem karta, haba la shim noh ia u kpa bad ia ka kmie jong u na u u la iaid lyngba ki jingeh ha ka jingim Khristan jong u U la sngew kthang mynsiem haduh katta katta bad u la iai kylli ha lade baroh shaphang ka niam jong u. Ha kaba kum kane ka arta u la iakynduh shibun ki jingeh kiba ki khynnah ki ju iakynduh borabor U la ju pyrkhat beit tang shaphang kumno ban kamai na ka bynta la ka jong ka jingim.

Ka dei ka kam pon ban iarap ia kino kino ki iing jong ki martar (kiba shah iap na ka bynta ka jingngeit) Khristan. Arngut ki thei donburom surom kiba la iarap ia u ki la shah kem hadien bad ki la shah shoh jur kat haduh ba ki la dkoh mynta—hadien khadsan snem. Kawei ka kynthei kaba la phla ia la ka jong ka jingim bad kaba la sumar ia u Mihai ha la iing ka la shah set hapoh phatok phra snem na ka diw ba ka la iarap ia kiba ha iing ha sem jong ki koidi. Ia ki bniat jong ka la kynjat. Ia ki shyieng jong ka la pynkhein. Kam lah shuh ban trei kam mynta. Ma ka, ruh, ka la dkoh shi arta ka jingim

U Mihai U Ngeit Ha U Jisu

Ynda haba u la dap khadwei snem karta, u Mihai u la sdang ban kamai kyndoi jakpoh na ka bynta ia lade kum u nongbylla. Ka jingshah shiton ka la sdang ban pynsumor ia ka jingngeit jong u. Hynrei hadien ar snem jong ka jingshah set jong ka lok jong nga, la shah ia u ban leit peit ia ka. U la leit sha ka iing byndi Komunist bad u la iohi ia la ka kmie ba ka don hapoh

jong ki nar rod. Kane la sakthai, ka la raikhoh bad ki kti kiba la eh, ka da phong ia ka riam jot jong u koidi. La jan um ithuh shuh ia ka. Ki ktien kiba nyngkong jong ka ki long : "Ko Mihai, to ngeit ha U Jisu !" Ki nongap, da ka jingbitar kaba khraw, ki la pa-ring noh ia ka na u Mihai bad ki la sei noh ia ka shabar. U Mihai u la iam pangnud eh haba u la iohi ba la shu ring jubor ia ka kmie jong u Kane ka khyllipmat ka dei ka por jong ka jingkylla kaba mut jong u. U la tip skhem ba lada ia U Khrist lah ban ieit ha kiba kum kine ki jingjia, u long da shisha U Nongpynim ba shisha. U la ong pat hadien kata : "Lada ka niam Khristan kam don nia da kumwei pat na ka bynta ka jingbha jong ka ban ia ka jingshisha ba I Mei jong nga I ngeit skhem ha ka, kane ka biang ia nga." Kata dei ka sngi ha kaba u la pdiang lut ia U Khrist.

Ha skul, u la don ka thma kaba khlem sangeh na ka bynta ka jingim jong u. U dei u khynnah skul uba bha bad kum ka bainong la ai ha u ia u jingdeng ryndang (neck tie) uba saw—uba long ka dak jong ka jinglong dkhot ha ka Seng Young Communist Pioneers (Ka Kynhun ki Nongprat lynti Komunist hapdeng ki khynnah bad ki samla). U khun jong nga u la ong : "Ngan ym deng satia ia une u nektai (jingdeng ryndang) jong kito kiba la set phatok ia I Pa bad I Mei jong nga." La beh noh ia u na skul na kane ka daw. Hadien ba u la duh skul shi snem, u la leit skul biang da kaba u buh-rieh ia lade ia ka jingshisha ba u dei u khum jong u koidi Khristan.

Hadien, u la dei ban thoh kawei ka jingthoh pyni nia (thesis) pyrshah ia ka Baibl. Ha kane ka jingthoh pyni nia u la thoh : "Ki jingpyni nia (arguments) baroh pyrshah ia ka Baibl ki long kiba tlot bad ki jingong (quotations) pyrshah ia ka Baibl ki long ki bym shisha. Da shisha u nonghikai (professor) u dei u bym ju pule Baibl. Ka Baibl hi ka iadei bad ka ia iaid ryngkat (in harmony) bad ka jingstad saians." Nangta pat u la shah beh skul biang. Ha kane ka por u la dei ban duh skul ar snem.

Ha kaba khadduh la shah ia u ban pule ha ka skul niam (seminary). Hangne la hikai ia u shaphang ka jingstad kaba dei ia ki jinghikai Komunist (Marxist Theology). La batai lut baroh khoit katba kum ka jinghikai u Karl Maks (Marx). U Mihai u la pyrshah madan hapoh klas. Kiwei de ki khynnah skul ki la ia snoh kti lem bad u. Ka jingmih nangta ka long ba ia u la beh skul noh bad um lah satia ban pyndep ia kata ka skul niam

Shisien, ha skul, haba u nonghikai (professor) u la kren ka jingkren ba bein blei, u khun, jong nga u la ieng joit bad u la pyrshah ia uta u nonghikai da Kaba iathuh ia u ba u don ka jingkitkhlieh kaba khraw eh ha ba ma u u la ialam bakla noh ia kiba bun ki khynnah samla. Baroh kawei ka klas ka la iashah sha u (Mihai). Ka long kaba donkam eh ba uwei un long uba shlur ban kren nyngkong. Nangta baroh kiwei pat ki ia ieng sha ka liang jong u. Khnang ban dup ioh shong skul u la pyrshang tyngeh khlem sangeh ia ka ban buhrieh ia ka jingshisha ba u dei u khun jong u Wurmbrand, u koidi Khristan. Hynrei bunsien la lap pat bad u la shah khot bunsien sha ka ophis jong u nongpyniaid (director) bad u la shah beh

U Mihai u la shah shitom shibun eh ruh na ka jingthngan kaba jur. Kiba ha iing ha sem jong ki koidi Khristan ha ki ri Komunist la jan borabor ki la jan iap thngan. Ka long ruh ka kam runar ban iarap ia ki.

Ngan iathuh ia phi ia kawei ka jingjia ia kawei ka iing ka ba nga ithuh bha. Uwei u para bangeit u la shah set phatok na ka daw jong ka jingtrei jong u ha ka Balang Barieh. U la iehnoh ia la ka lok bad hynniew ngut ki khun. Ki ar ngut ki khun kynthei kiba kham san kawei ka ba khadhynniew snem bad kawei pat kaba 19 snem kim shym ioh kam ei ei ruh em. Tang kawei kaba lah ban ai kam ha ka ri Komunist bad kata ka dei ka hima bad kam ju ai kam satia ia ki khun jong ki Khristan ia kiba ki niew ba ki dei ki riew runar. Sngewbha, wat peit thuh ia kane ka jingiathuh kat kum ka kyrdan jong ka longbriew

man briew ! Shu shim tang ia ki jingshisha ! Ki ar ngut ki khün kynthei jong u martar Khristan —kiba long ki Khristan—ki la jia long noh ki riewdakait khnang ban kyrshan ia ki para kiba dang rit bad ia ka kmie kaba ping. U para jong ki uba kham rit uba dang khadsaw snem karta u la kylla lamwir haba u la iohi ia kane bad la dei ban buh ia u ha kawei ka jaka set ia kiba lamwir. Haba, bun snem hadien, u kpa u la wan phai na ka jingshah set, u la duwai kumne: "Ah Blei to phah noh pat ia nga sha phatok. Ngam lah shah ban iohi ia kane. Ia ka jingduwai jong u la pyndep bad mynta pat u la don biang hapoh phatok na ka daw jong kata ka kam runar jong u ha kiba u la sakhi bad phla ia u Khrist ha ki khun jong u Kita ki khun kynthei jong u kim long shuh kita ki riewdakait kum mynshuwa Ki la ioh kam da kaba leh ia ka jingdawa jong ki pulit rieh. Ki la long ki nongai jingtip sha ki. Kum ki khun jong u martar Khristan, la pdiang sngewbha ia ki da ki jingburom ha man la ki iing. Ki sngap bad nangta pat ki leit iathuh ia kiei kiei baroh ba ki iohsngew sha ki pulit rieh. Wat shu ong ba ka long kaba iaih bad kaba khlem akor-shisha ka dei-hynrei kylli ia lade la kan long ka pop jong phi ruh ba kiba kum kita ki jingjia ba sngew-shyrkhei ki jia, ba ia kiba kum kita ki iing Khristan la shu iehnoh marwei khlem ka jingiarap jong phi kiba don ha ka jinglaitluid.

LYNNONG III

Ki khadsaw snem jong ka jingshah set phatok mynta ki la kut. Ha kine ki por baroh ngam ju iohi Baibl ne kano kano kawei pat ka kot. Nga la klet ruh kumno ban thoh. Na ka daw jong ka jingthngan kaba jur, ba la pyndih da ki dawai kat ban ym tip briew shuh bad ki jingpynshitom bein. nga la klet ia ki Jingthoh Bakhuid. Hynrei ha ka sngi kaba kut jong ki khadsaw snem jong ka jingshah set, na ka jingklet, nga la kynmaw pat ia ka dkhot : ' U Jakob u la trei na ka bynta ka Rakhel khadsaw snem bad ka la long ha u ka por kaba khyndiat eh namar ba u ieit ia ka."

Shen shen hadien kane, la pyllait noh ia nga da ka jingpynbna paitbah ia ka jingmap bad ka jingpyllait noh ia ki koidi ba la ai ha ka ri jong ngi, da ka jingiakhih kaba jur jong ka jingsngew paitbah ha ka ri America.

Nga la iohi biang ia ka lok jong nga. Ka la iai ap da ka jingngeit kaba skhem ia nga khadsaw snem kynthih.

Ngi la sdang ia ka jingim kaba thymmai ha ka jingkyrduh kaba jur haduh katta katta, namar lada iano iano la set phatok, baroh katba don la knieh noh na u.

Ki phadri bad ki pastor ia kiba la pyllait ki ioh ia ki Balang kiba rit. la ka Balang ha ka shnong Orsoba la ai ha nga. Ka bynta trei kam jong ki jingmane blei ki Komunist (Communist Department of cults) ka la iathuh ia nga ba ka don tang laiphew san ngut ki dkhot ha ka bad ki la maham ba kin ym ioh shuh wat tang laiphew hynriew ruh ki dkhot. La ong ruh ia nga ba nga dei ban long u nongtrei jong ki bad ban ai khubor sha ki pulit rieh ia uwei pa uwei u dkhot bad ban ym hikai satia ia ki khynnah samla. Kane ka dei kumno ba ki Komunist ki la pyndonkam ia ki Balang kum ka tiar jingpyniaid jong ki.

Nga tip ba lada nga ialap, bun ki ban wan sngap. Kumta ngam ju treh satia ia ka ban trei ha kata ka Bal-

ang hima. Nga la trei biang ha ka Balang Barieh da kaba ia ioh bynta lang ha baroh ki jingitynnad bad ki jingma jong kane ka kam.

Ha ki snem kiba nga dang don hapoh phatok U Blei U la pynkhih phylla eh. Ia ka Balang Barieh ym shym la klet bad la iehnoh noh. Ki nong America bad kiwei pat ki Khristan ki la sdang ban iarap ia ngi bad ki la duwai ruh na ka bynta jong ngi.

Ha kawei ka janmiet, nga la thiah jahthait shipor ha iing jong uwei u para bangeit ha kawei ka nongkyndong. U la kyrsiew ia nga bad u la ong : "Ki para bangeit na shabar ki la ia wan." Ha ki ri Sepngi don ki Khristan ki bym shym la klet ne iehnoh ia ngi.

Ki ranghah nongialam Khristan ki la pynlong ia ka jingtrei barieh ha kaba iarap ia ki iing jong ki martar Khristan bad ha kaba phah jar jar bad ha kaba rieh ia ki kot niam bad ki jingiarap

Ha kawei ka kamra nga la lap ia ki hynriew ngut ki para bangeit kiba la wan ban leh ia kane ka kam. Ki la iakren shibun eh bad nga. Hadien slem slem ki la iathuh ia nga ba ki la iohsngew ba ha kane ka jaka don mano re mano ba la shong khadsaw snem hapoh phatok bad ba ki da kwah eh ban iohi ia u. Kumta nga la iathuh ha ki ba dei ma nga uta u briew. Ki la ia ong pat : "Ngi la ia khmih lynti ban iohi iano iano ba ki da mat sngewsih. Phim dei satia uta u briew namar ba phi dap da ka jingkmen." Nga la iathuh shai ha ki ba nga dei uwei na kiba la shah set hapoh iing-hyndi bad ba ka jingkmen jong nga ka long ban tip ba ki la wan bad ba ia ngi ym shym la klet jynduh noh. Ka jingiarap kaba skhem bad kaba ryntih ka la sdang ban wan sha ka Balang Barieh. Da ki lynti kiba rieh, ngi la ioh shibun eh ki Baibl bad kiwei pat ki kot niam bad ki jingiarap ia ki iing jong ki martar Khristan. Mynta, ba la iarap da ki, ngi na ka Balang Barieh ngi la lah ban trei kham bha shibun eh.

Kam shym la long satia tang ba ki la ai ha ngi ia ka Ktien U Blei, hynrei ngi iohi ruh ba haduh katno ki la ieit ia ngi. Ki la wan rah ha ngi ia ka ktien jong ka jingpynshngain.

Ha ki snem jong ka jingpynthame da ki jinghikai kiba bakla ngi la iohsngew : "Ym don mano mano ruh em baieit ia phi, ym don mano mano ruh em ba ieit ia phi. Ym don mano mano ruh em ba ieit ia phi." Mynta pat ngi la iohi ia ki Khristan na ri America bad na ri Bilat kiba la phla ia la ki jong ki jingim ban pyni ha ngi ba ki ieit eh ia ngi. Da kaba ki ioh ia ki jingai jingmut na ngi, ki la ialeh ban pyntrei kam da ka buit trei kam ha kaba rien. Ki la leit jar jar sha ki ting ba la ker kut baroh sawdong da ki pulit rieh. Ki pulit kim tip ei ei ba ki rung shapoh.

Ia ka jingkordor jong ki Baibl ba la phah jar jar ha kaba rieh da kine ki rukom ym lah satia ban shemphang da u Khristan na America ne na Bilat uba la ngam jylliew ha ki Baibl hi.

Ka ting jong nga bad ma nga ngin ym lah satia ban lait im khlem ka jingiarap kaba nga la ioh na ki Khristan kiba iai duwai na shabar ri. Ka la long kajuh hi bad kiba bun ki pastor bad ki martar barieh ha ki ri Komunist. Nga lah ban phla mynta na la ka jong ka jingshem shaphang ki tiar jingiarap bad wat ia ka jingkyrshan kaba kham khraw ha ka liang ka mynsiem ia kaba la ai ha ngi da ka European Christian Mission (Ka Mishon ialap Khristan kaba dei ia ka 'dewbah Iurop) jong ka ri Bilat. Ha ngi, ki briew jong ka ki long kum ki angel ba phah U Blei hi.

Na ka daw jong ka jingtrei ba khlem sangeh jong ka Balang Barieh, nga la don hapdeng ka jingma kaba khraw shikatdei eh sa na kawei pat ka jingshah kem. Ha kane ka por, ar tylli ki Seng Khristan—Ka Mishon ialap jong ki nong Norway hapdeng ki Jiw (Norwegian Missson to the Jews) bad ka Seng Khristan Hebru (Hebrew Christian Alliance)—ki la siew dor ia nga kumba £2,500 ne Rs. 45,000. Nga lah pat mynta bsan mih noh na Rumania.

Balei Nga La Iehnoh Ia Ka Komunist Rumania

Ngan ym jin da la iehnoh noh—wat hapdeng ki jingma ruh—lada ki nongialam jong ka Balang Barieh kim

shym la pynhoc ia nga ban pyndonkam ia kane ka kabu ban mih noh na la ka jong ka ri, ban long ka "Sur" jong ka Balang Barieh sha ka Pyrthei Laitluid. Ki da kwah eh ia nga ban kren ha phi kiba ha ka Pyrthei Sepngi ha ka kyrteng jong ki, shaphang ki jingshah shitom bad ki jingdonkam jong ki. Nga la wan sha Sepngi, hynrei ka mynsiem jong nga ka iai sah bad ki. Lada ngan ym jin da la sngewthuh ia ka jingdonkam kaba khraw eh ia phi ban shah shkor ia ki jingshah shitom bad ka jingtrei ba shynrang mynsiem jong ki Balang Barieh, ngan ym jin da la mih noh na Rumania. Kane ka dei ka kam jong nga.

Shuwa ba ngam mih noh na Rumania, ar sien nga la shah khot ha ki pulit rieh. Ki la iathuh ia nga ba ki la ioh ia ka pisa na ka bynta jong nga. (Ka Rùmania ka ju die ia ki nongshong shnong jong ka tang ban ioh pisa, na ka daw jong ka jingeh kaba khraw ha ka liang ka ioh ka kot ha kaba ka jinghikai Komunist ka la wan rah ha ka ri jong ngi.) Ki la ong ia nga : "Khie leit sha Sepngi bad ialap ia uta U Khrist katba phi lah hynrei wat ktah pat ia ngi. Wat kren ei ei pyrshah ia ngi. Ngi iathuh shai ia phi ia kaei kaba ngi thmu ia phi lada phi tang shu iathuh ia kaei kaei kaba la jia. Nyngkong eh, ngin ai nong £500 (Rs. 9000) ha u nongshohnoh briew ban pyniap ia phi, ne ngi lah ban shu rah tuh ia phi (Nga hi nga la ia don lang ryngkat bad u phadri jong ka Balang Orthodox, U Vasile Leul (Basile Leiul) ha ka juh ka kamra, uba la shah rah tuh ha Austria (ostria) bad la wan rah pat ia u sha Rumania. Ia ki tyrsim jong u baroh la shu tar. Nga la don ruh bad kiwei kiwei de kiba la shah rah tuh na Berlin. Dang shen eh ki don ki nong Rumania kiba la shah rah tuh na Italy bad na Paris. Ki la ong shuh ia nga : "Ngi lah ruh ban pynjot ia phi da ka jingpyrkhat kaba ktah ia ka long briew man briew da kaba pynphriang ia ka jingiathuh shaphang jong phi bad ka khynnah samla, ka jingtuh jingthiem lane katto katne shaphang ka kam runar jong phi ha ka por ba phi dang samla. Ki Nongsepngi—khamtam eh ki nong America—lah eh ia ki da ka ba jem eh ban thok bad ialam bakla."

Ynda haba ki la byrngem ia nga, ki la shah pat ia nga ban wan sha Sepngi. Ki la don ka jingngeit kaba skhem ha kata ka jingpynthame jabieng ia kaba nga la iaid lyngba. Ha Sepngi, don bun bah kiba la iaid lait ia kiba kum kine kiei kiei kum ma nga, hynrei pat, kiba shu sngap jar jar. Don napdeng jong ki kiba iaroh pynban ia ka jinghikai Komunist hadien kaba ki la shah pynshitom bein ha ki Komunist. Ki Komunist ruh ki da sngew skhem bha ba nga ruh ngan sngap jar.

Kumta ba ha u bnai December jong ka snem 1965 ma nga bad ka iing jong nga ngi la mih noh na Rumania.

Ka kam kaba khadduh eh jong nga shuwa ba ngan mih noh, ka dei ban leit sha ka jingtep jong u Jarnel, u rangbah shipai uba la set phatok ia nga bad uba la ai hukum ia ka jingpynshitom bein ia nga ha ki snem kiba nga dang don hapoh phatok. Nga la buh ia u syntiéw ha ka jingtep jong u. Da kaba leh ia kane, nga la pyn-kyntang ia lade ha kaba wan rah ia ki jingkmen jong U Khrist ia kiba nga la ioh ha ki Komunist kiba la suda kreng kreng ha ki jinglong ba kynja mynsiem.

Nga isih ia ka rukom Komunist, hynrei nga ieit pat ia ki briew. Nga isih ia ka pop, hynrei nga ieit pat ia ki nongpop. Nga ieit ia ki Komunist naduh la ka dohnud. Ki Komunist ki lah ban pyniap ia ki Khristan, hynrei pat kim lah ban pyniap ia ka jingieit jong ki kaba ki la ieit wat ia kito kiba pyniap ia ki. Ngam don wat tang shi saphit eh ruh ka jingsngewpyrshah ne ka jingbitar shla pyrshah ia ki Komunist lane ia ki nongpynshitom bein jong nga.

LYNNONG IV

• Ki Jiw ki don ka jingiathuhkhana puriskam ba, haba ki Kpa tymmen jong ki ki la laitim na Igipt bad ba ki nong Igipt ki la ngam jyllop ha ki Duriaw Basaw ki angel ki la ia snoh kti lang ha kaba ia rwai ia ki jingrwai jong ka Jingjop ba la rwai da ki Khun Israel. Te u Blei u la ong ha ki angel, "Ki Jiw ki dei ki briew bad ki lah ban shad kmen shaphang ka jinglaitim jong ki. Hynrei na phi pat nga khmih lynti ba phin nang kham sngewthuh shuh shuh. Hato ki nong Igipt ruh kim dei ki jingthaw jong nga ? Hato ngam shym ieit ia ki ruh ? Kumno phin leh ban sngew ia ki jingsngewsih jong nga shaphang ki jingjia ba sngew shyrkhei ia ki ?''

Haba u Joshua u la don hajan Jerikho, u la khmied ia la ki khmat bad u la peit bad, ha khmih, hangta la ieng marwei u briew mar pyrshah jong u, bad ka waitlam jong u ba la sei ha la ka kti, bad u Joshua u la leit sha u bad u la ong ha u : "Me ha ka liang jong ngi, ne ha ka liang ki nongialeh ia ngi ?" (Josh. 5:13)

Lada uta ia uba u Joshua u la ia kynduh u dei tang u briew, ka jubab jong u ka dei ban long "Nga dei ha ka liang jong phi", "Nga long ha ka liang ki nongialeh jong phi" lane, ha kaba kut, "Ngam iashah liang." Kine ki dei tang ki jingjubab ba kynja briew ba lah ban long ha kaba kum kata ka jingkylli. Hynrei Uta pat ia uba u Joshua u la iakynduh u dei na kawei pat ka jaka bad, namarkata, ia u la kylli la u dei ha ka liang ki Israel ne pyrshah ia ki, u la ai pynban ka jubab kaba khlem poi pyrkhat satia bad kaba eh ban sngewthuh : "Em". Ka mut aiu kane ka ktien "Em" ?

U la wan na ka jaki ha kaba kiba shong hangta kim ju ia don liang, ha kaba ia uwei pa uwei bad ia kaei kaei baroh la sngewthuh lut, ba la peit shain da ka jing sngewlem bad ka jingsngew synei bad ba la ieit da ka ding.

Hangta ka don ka matang ba kynja briew. Ha kane ka matang, ia ka jinghikai Komunist la dei ban ialeh pyrshah tyngeh Ha kane ka matang ngi la dei ban ialeh pyrshah ia ki Komunist, kiba long ruh ki nongkyrshan baradbah jong kane ka jingoyrkhat ba runar ishyrkhei.

Hynrei ki Khristan ki long kham palat ban ia ki briew hi ; ki long ki Khun jong u Blei, ki nongiaioh bynta lem jong ka jinglong ba kynja Blei.

Namarkata ki jingpynshitom bein ba la shah ha ki iing byndi Komunist kam pynlong ei ei ia nga ban ngan isih ia ki Komunist. Ki dei ki jingthaw ki jong u Blei. Kumno nga lah ban isih ia ki ? Lymne ngam lah ruh ban long u lok jong ki. Ka jinglong lok ka mut kawei ka mynsiem ha ki artylli ki shadem. Ngam long kawei ka mynsiem bad ki Komunist. Ki isih ia ka jingpyrkhat shaphang u Blei. Nga pat nga ieit ia u Blei.

Lada yn kylli ia nga : "Phi dei ha ka liang ki Komunist ne pyrshah ia ki ?" Ka jubab jong nga kan long kaba thain bha. Ka jinghikai Komunist ka long ka jingma kaba khraw tam eh ia ka jaidbynriew. Nga da pyrshah tyngeh nadong shadong ia ka bad nga kwah ban ialeh ia ka baduh ba kan da duh noh syndon khoit. Hynrei, ha ka mynsiem, nga don ha ki jaka bneng bad u Jisu. Nga shong ha ka pyrthei jong ka "Em", ha kaba, wat la katta ruh baroh ia ki kam runar jong ki, ia ki Komunist la snghwthuh bad la ieit ka jaka ha kaba don ki angel kiba pyrshang ban iarap ia uwei pa uwei ban ioh ia kaba kut jong ka jingim ba kynja briew, kaba dei ban long kum u Khrist. Namarkata ka jingthmu jong nga ka long ban pynphriang ia ka Gospel ha ki Komunist ban ai ha ki ia ka khubor babha shaphang ka jingim bymjukut.

U Khrist, uba long u Trai jong nga, u ieit ia ki Komunist. U hi u la ong ba u ieit ia uwei pa uwei u briew bad ba un kham iehnoh ia ki khyndai phew khyndai ki langbrot kiba hok ban ia ka ban shah ia kawei kaba iaid sakma ba kan jah noh. Ki apostol jong u bad baroh ki nonghikai bakhraw jong ka niam Khristan ki la hikai ia kane ka jingieit ba salonsar ha ka kyrteng jong U. U Makari u la ong, "Lada u briew u

ieit ia baroh ki parabriew da kaba sngewlem, hynrei u ong pat ba don tang uwei u briew ia uba um lah satia ban ieit u briew uba ong kumta um dei satia u Khristan, namar ba ka jingieit jong u kam long satia kaka salonsar." U Akostin (Augustine) u la hikai, ' Lada baroh ki briew ki long kiba hok bad u don tang uwei uba long u nongpop U Khrist un jin da la wan ban shah ia ka juh ka dingphna tang na ka bynta une uwei u briew u ieit haduh katta katta ia uwei pa uwei u briew." Ka jinghikai Khristan ka shoi kdar. Ki Komunist ki dei ki briew bad u Khrist u ieit ia ki. Kumta ka long ruh ia uwei pa uwei u briew uba don ia ka jingmut ka jong u Khrist. Ngi ieit ia u nongpop wat la ngi isih ia ka pop ruh.

Ngi tip ia ka jingieit jong u Khrist ia ki Komunist da ka jingieit jong ngi hi ia ki.

Nga la iohi ia ki Khristan ha ki iing byndi Komunist ba la teh ia ki kjat jong ki da ki kynjri nar kiba khia 50 pound (25 ser), ba la pynshitom bein da kaba ki kynthah da ki nar kiba saw bha hain hain ba la shu dep rah na ding, ha kiba ia ki pdot jong ki la shu tynnian jubor da ki bun phew shamoit ka mluh bad ba la shu iehnoh kumto khlem pyndei um, kiba la thngan jyndei ba la shoh sympat. ki da shah shitom na ka jingkhriat kaba jur, bad kiba duwai da ka jingsngewshitrhem na ka bynta ki Komunist. Kane ka long ka bymlah shuh ban batai da ka jingmut ba kynja briew. Ka dei ka jingieit u Khrist ia kaba la pynshlei ha ki dohnud jong ngi.

Hadien kata, ki Komunist kiba la pynshitom bein ia ngi ki la shah set phatok lang ruh. Hapoh ka jinghikai Komunist, ki Komunist hi, bad wat ki nongsynshar Komunist ruh, ki la shah set phatok lang kumjuh la kum ia ki nongshun jong ki hi. Mynta uba shah pynshitom bein bad u nongpynshitom bein ki ia don lang hapoh kajuh ka kamra iingbyndi Bad katba ki bym long Khristan pat ki la isih iap isih im ia ki nongrohkit bniah kiba mynshuwa jong ki bad ki la shoh ia ki, ki Khristan ki ialeh iap ban iada ia ki, wat hapdeng ka jingma kaba khraw na ka jingshah shoh ialade hi bad shah kynnoh

na ka jingiasylla lang bad ka jinghikai Komunist. Nga la iohi ia ki Khristan ba ki da ai noh ia la ki lyngkhot kpu (ngi ioh ha kata ka por kawei ka lyngkhot shi taiew) bad ia ki dawai kiba lah ban pyllait im ia ki hi ha u nongpynshitom bein Komunist uba pang, uba long mynta u para koidi hi.

Ki kyntien bakhadduh jong u Iuliu Maniu, u Myntri Rangbah Khristan uba mynshuwa jong ka ri Rumania u ba la iap haroh phatok, ki long : "Lada ia ki Komunist la jop noh ha ka ri jongngi, ka dei ka kam kaba kyntang jong uwei pa uwei u Khristan ban leit sha ki surok bad ban iada wat ban pha la ka jong ka jingim ruh, ia ki Komunist na ka jingbitar shla ba hok jong ki paitbah ia kiba ki la ban bein.

Ha ki sngi kiba sdang hadien ka jingkylla Khristan jong nga, nga sngew kumba ngan ym lah shuh ban im. Da kaba iaid ha surok, nga sngew pangmet na ka bynta uwei pa uwei u briew uba iaid shane shatai. Ka la long kumba dung da ka tari na u klongsnam, kaba meh ding lep ia ka jingkylli la u dang lah ne em ban ioh laitim. Lada u dkhot jong ka Balang u leh pop, nga da iam pangnud da ki bun kynta. Ka jingthrang na ka bynta ka jingpynim ia baroh ki mynsiem ka la thnam hapoh ka dohnud jong nga bad ka kynthup lang ruh de ia ki Komunist.

Ha ka jingshah set kaba kynjah bad kaba marwei, ngim lah shuh ban duwai kumba mynshuwa. Ngi long kiba la shah thngan bym lah shuh ban batai ; ngi la shah pynbieit haduh ba ngin da la long kum ki bieit. Ngi la tlot bad la swai la kum ki shynrong met iap hi. Ka Jingduwai u Trai ka long kaba jrong eh ia ngi. Ngim lah shuh ban pynleit jingmut kat ban ong ia ka. Nga shu duwai sah tang ia kajuh shi kajuh bad kata ka long, "Ko Jisu, nga ieit eh ia me".

Te nangta pat, ha kawei ka sngi kaba kmen bad kaba donburom nga la ioh ka jubab na u Jisu hi : "Me ieit ia nga ? Mynta ngan pyni ha me kumno ba nga ruh nga ieit ia me". Mar kumta hi nga sngew ia ka ding kaba meh ha ka dohnud jong nga kaba thang kum

ki kjat sngi hi. Ki synran ha ka lynti sha Emmaus ki la ong ba ki dohnud jong ki ki la meh ding lep haba u Jisu u la kren ha ki. Kumta ka la long ruh bad nga. Nga tip ba ka jingieit jong uta uwei uba la aiti la ka jong ka jingim halor ka diengphna na ka bynta jong ngi baroh. Kabi kum kata ka jingieit ka mut lang ruh ia ki Komunist wat la ki pop jong ki ki la long kiba shyrkhei eh ruh.

Ki Komunist ki la iai leh ir shi ir ia ki kam ba shyrkhei jong ki hynrei pat "bun bah ka um kan ym lah satia ban pynlip noh ia ka jingieit, lymne wat ki jingshlei um ruh kim lah ban pynngam jyllop ia ka, Ka jingieit ka khlain kat ki jingiap hi. Ka jingpihuin ka long kaba runar sat kat ka jingtep." Kumba ka jingtep ka iai dawa ia baroh—riewspah ne duk, samla ne tymmen, ki jaidbynriew baroh, ki hima bad ki jingngeit pyrthei, ki riewkhuid bad ki riew dakaid—Kumta ka jingieit ruh ka kdup lang ia baroh. U Khrist, uba long ka Jingieit ba la wan kup ha ka doh, um man thait satia tad haduh ba un da jop lut ia ki Komunist ruh.

Ia uwei u pastor la set lang hapoh ka kamra jong nga. U la long shiteng kumba la iap. Ka snam ka la tuid na ka khmat bad ka met jong u. Ia u la shoh bein haduh katta katta. Ngi la ia niad ia u. Don napdeng ki koidi kiba la tim ia ki Komunist. Da kaba ud eh, u la ong, "Sngewbha, wat tim satia ia ki ! Sngap jar noh ! Nga kwah ban duwai na ka bynta jong ki."

Kumno Ngi Lah Ban Leh Kmen—Wat Hapoh Jingbyndi Ruh.

Haba nga phai pat sha ki khadsaw snem jong ka jingdon jong nga hapoh phatok, ka la long teng teng ka por jong ka jingsuk Kiwei pat ki koidi bad wat ki nongap hi ki ju sngewlyngngoh bunsien ba haduh katno ki khristan kiba ioh ia kaba kum kata ka jingsuk ki dang ioh ban shah hapoh kiba kum kita ki jingjia kiba sngewshyrkhei bad kiba itriem. Ym lah satia ban khang ia ngi na kaba rwai, wat la ngi la shah shoh tang na ka

bynta kane ruh. Nga ju mutdur ruh ba ki sim kaitor bad jalyeit ruh ki ia rwai lang, wat la ki la tip ba hadien ba ki la lah rwai kin shu shah pyniap ei tang na ka bynta kane Ki khristan hapoh iingbyndi ki ia shad da ka jingkmen. Da kumno ki lah ban long kiba suk hapdeng kiba kum kita ki jinglong kiba jynjar sat ?

Nga ju pyrkhat ruh barabor hapoh phatok ia ki ktien ba u Jisu u ong ha ki synran jong u : "Suk kita ki khmat kiba iohi ia kiei kiei kiba phi iohi." Mynta ki synran ki la dang shu wan phai na kaba leit kylleng kylleng ka ri Palestain ha kaba ki la iohi ia ki jingshyrkhei kiba har rukom. Ka ri Palestain ka dei ka ri kaba shah ban bein. Ha kylleng ki jaka ka la don ka jingjynjar kaba shyrkhei haduh katta katta ia ki briew kiba shah bin bein. Ki synran ki la ia kynduh ia ka jingpang, ki jingiap them, ka jingshah thngan, ka jingkhuslai Ki la rung ha ki iing ha kiba ia ki riewieit ri la set ia ki ha phatok ki da iehnoh ia la ki kmie ki kpa bad ki tnga jong ki kiba iam pangnud ha ki iing jong ki. Kam long satia kaei kaei kaba itynnad ban peit ia ki

Pynban u Jisu u ong, "Suk kita ki khmat kiba iohi ia kiei kiei kiba phi iohi." Kata ka la long namar ba kim shym la iohi tang ia ka jingshah shitom. Ki la iohi ruh ia u Nongpynim jong baroh, u nongoyndap ia ka jingbha kaba khadduh, ka Jingthmu kaba baroh ki jaidbynriew kin ia ioh Ka dei ka sien kaba nyngkong eh ba, khyndiat ki khniang kiba isih eh. ki 'niang thapbalieh kiba par ha ki sla dieng, ki shemphang ia kata. hadien kane ka jingim kaba jynjar, nangta ka wan pat ka jingpynlong kum ki thapbalieh kiba bun rong bad kiba itynnad eh, kiba lah ban her na uwei u syntiew sha uwei pat. Kane ka jingsuk ka dei ka jong ngi ruh

Baroh sawdong ia nga ki don ki Job, don kiba la kham shah jynjar palat ban ia u Job hi. Hynrei nga tip ia kaba kut jong ka jingiathuhkhana shaphang u Job ; kumno ba u la ioh ar shah ban ia kaba u la don mynshuwa. Baroh sawdong ia nga ki la don ki briew kiba kum u Lasaros uba duk, uba thngan bad uba la dap tang da ki tohjaw suda. Hynrei nga tip ba ki

angel kin rah ia ki baroh sha ka shadem u Abraham. Nga la iohi ia ki kumba kin sa long ruh ha ka lawei. Nga la iohi ruh ba ha ka dur u Martar uba tlot, uba jot rathai bad uba jakhlia ia ka dur jong u riewkhuid ba la pynphong pansngiat da ka burom bad ka jingphyrnai jang ka lawei.

Hynrei da kaba peit ha ki briew kiba kum kine ym kumba ki long, hynrei kumba kin sa long—nga la shem ruh ha ki nongpynshitom bein kum u Saul jong ka Tarsos ia ki Paul riewkhuid jong ka lawei. Bad don ruh kiba la long lypa mynta kumta. Ki sahep rangbah jong ki pulit rich ha kiba ngi ia phla ki hi ki la kylla khristan bad ki la sngewsuk ban shah shitom hadien kata ha ki iingbyndi naba ki hi ki la shem ia u Khrist jong ngi da lade. Ha ki nongap iingbyndi kiba la shoh bein ia ngi, ngi la iohi ia ki jinglong baroh jong uto u nongap iingbyndi jong ka shnong Philipi uba la sympat bein nyngkong ia u Paul bad nangta pat u la kylia Khristan noh. Ngi la ju phohsniew ruh ba yn ym slem hadien ba kin sa kylli, ' Kaei ngan leh ba yn pynim ia nga ?" Ha kito kiba peit ia ka jinglehbein ia ki khristan, ba la tah pynbit da ka eit briew, la teh ia ki ha ki diengphna, ngi la iohi ia u paidbah ha u lum Golgotha kiba kin sa thap ia la ki shadem jong ki ha ka jingsngewshyrkhei ia la ki jong ki pop jong ki.

Dei hapoh iingbyndi ba ngi la shem ia ka jingkyrmen ia ki Komunist, ba kin sa ioh lait im. Dei bangta ruh ba ngi la nang jai pynroi ia ka jingsngewthuh jong ka jingkitkhlieh ha ka jingiadei lem bad ki. Dei ha kaba ngi la shah pynshitom bein ha ki, ba ngi la nang ban ieit ia ki.

Bun na kiba ha iing jong nga ki la shah pyniap. Dei ha iing jong nga ruh ba kita ki nongpyniap ki la kyllakabamut. Ka long ruh ka jaka kaba bit eh. Kumta ba ha ki iingbyndi Komunist ia ka jingthmu jong ka kam ialap khristan la kha.

U Blei u iohi ia kiei kiei da kumwei pat ban ia kaba ngi iohi ia ki, kumba ngi iohi kham pher ban ia ki dkbiew. Na ka liang ba kynja briew, ban teh ha ki

diengphna bad ban kyllan da ka eit briew ka long kaei-kaei kaba ishyrkhei eh. Wat la katta ruh, ka Baibl hi ka khot ia ki jingshabshitom jong ki martar "Ki jingpynshitom kiba malu mala." Ban shong khadsaw snem hapoh phatok ka long kaba la slem eh ia ngi. Ka Baibl pat ka ong, "tang shi khyllipmat kaba trei ha ngi ka long ka jingthew jong ka burom." Kane ka ai ha ngi ia kaba-dei ban pyrkhat ba ki kam runar ba ishyrkhei jong ki Komunist, ki bym lah shuh da lei lei ruh em ban pyniasuk bad ngi ki briew, bad pyrshah ia kiba ngi don hok ban ialeh pyrshah tyngeh haduh kaba kut, ki long pynban kiba kham sting eh ha ki jingiohi jong u Blei ban ia kiba ngi iohi. Ka jingban bein jong ki kaba la neh mynta kumba sanphew snem, ka long ha khmat u Blei, ha uba ka shi hajar snem ka long tang shi sngi hi, ka long tang shi khyllipmat eh jong ka jingleh bakla. Ki dang ioh pynban ia ka lad ba kin ioh lait im.

Ka Jerusalem ba kynja bneng ka long ka kmie bad ka ieit ruh kum ka kmie hi.

Ki khyrdop jong ka bneng kim shym la khang khyrdep noh khop ia ki Komunist Lymne ia ka jingshai la pynlip noh namar jong ki. Ki lah ban kylla kaba mut kum kiwei pat. Bad ngi dei ban khot ia ki sha ka jingkylla kaba mut.

Tang ka jingieit kaba lah ban pynkylla ia ki Komunist (ka jingieit kaba dei ban pher bak-ly-bak na ka jingiadei bad ka jinghikai Komunist, ba la leh da kiba bun ki nongialam jong ka Balang). Ka jingpihuin ka matlah. U Hitler u dei uba pyrshah Komunist eh, hynrei u'dei pat uba ju pihuin. Namarkata, ha ka jaka ban jop ia ki, u la iarap pynban ia ki ban jop shi bynta na ka lai bynta jong ka pyrthei.

Da ka jingieit ngi la ia thmu hapoh phatok ia ka ban trei ia ka kam ialap hapdeng ki Komunist.

Bad nangta ngi la ia pyrkhat, nyngkong eh, ia ki nongsynshar Komunist.

Don nandeng ki nongpyniaid ia ka kam ialap imat kumba kim da pule bniah ia ka jingiathuhkhana shaphang ki jingjia ter ter jong ka Balang. Kumno ba ia

ka ri Norway (Norwe) la pynioh pat ha u Khrist? Da kaba pynkylla kaba mut ia u Syiem Olaf (Olaph). Ka ri Russia nyngkong eh ka la ioh ia ka Gospel haba u syiem jong ka u Vladimir (Bladimir) u la kylla kaba mut. Ia ka ri Hungary (Hongkari) la jop da kaba pynkylla kaba mut ia u Stephan, u syiem jong ka. Ka la long kumjuh ruh bad ka ri Poland. Ha Africa (Aphrika), haba ia u rangbah nongsynshar jong ka jaid la pynkylla kaba mut, ka jaid hi baroh kawei ka bud lem. Ngi la seng ki mishon ialap sha ki riewkhraw bad riewrangbah kiba lah ban long ki khristan kiba itynnad eh hynrei kiba ioh khyndiat eh ka bor pynngeit bad kim lah ban pynkylla ia ka jinglong jong kiei kiei.

Ngi dei ban jop ia ki nongsynshar; ki jinglong baradbah ha ka liang ka jingnang jingstad, ka saians, ka ioh ka kot bad ka sain pyrthei. Ki long ki nongpyniaid jong ki mynsiem. Ki sain dur ia ki mynsiem jong ki briew. Da kaba jop ia ki phin pynkylla kaba mut ia ki briew kiba ki ialam bad kiba ki pynngeit.

Na ka liang jong ka kam ialap, ka jinghikai Komunist ka don ka kabu ha kaba kiwei pat ki rukom imlang sahlang kim ioh. Ka long kaba kham long pdeng eh.

Lada u President jong ka ri America (U. S. A.) u kylla noh sha ka jingngeit jong ka niam ki Mormon, ka ri America kan ym kylla Mormon noh tang na ka bynta kata. Hynrei pat lada ia u Mao Tse-tung (Maw Se-tung la pynkylla sha ka niam Khristan—lane ia u Breshnev ne ia u Ceaushescu (Kiwshesku) - ka ri jong ki hi baroh kawei ka lah ban kylla kaba mut. Kaba haduh katta ka jingkhraw jong ka jingtrei jong ki nongialam jong ki (u Mao Tse-tung u long u khliehduh jong ka ri Shaina, u Breshnev jong ka ri Russia bad u Ceaushescu jong ka ri Rumania).

Hynrei hato lah ban pynkylla kaba mut ia u nongialam Komunist? Shisha, namar ba u long u bym suk bad bymsngew shngain kumjuh kum u nongshah lehbein jong u. Lajan baroh ki nongsynshar Komunist jong ka ri Russia ki shu kut noh hapoh phatok ne la shu siat iap noh da ki paralok jong ki hi. Ka la long kumjuh ruh ha

ri China (Shaina). Wat ki Myntri kam Pohiing hi, kum u Iagoda, u Iegov, u Beria, kiba imat ki la don lut ka bor ha ki hi ki la shu kut noh tang kum ki nongpynkhih ialeh pyrshah kiba khadduh : U kuli ha ryndang bad u la pyndep khoit ia ki. Dang shen u Shepelin, u myntri kam Pohiing jong ka ri Russia (Soviet Union) bad u Rankovic (Rankobik) u myntri kam pohiing jong ka ri Yugoslavia (Iukoslabia) la shu bret ia ki la kum ia ki jainjot ba jakhlia eh.

Kumno Ngi Lah Ban Ialeh Ia Ka Thma Ba Kynja Mynsiem Pyrshah Ia Ka Jinghikai Komunist.

Ka jing-ynshar Komunist kam ai jingsuk iano iano ruh, wat ia kita kiba ioh jingmyntoi na ka hi. Wat kine ruh ki ia khynniuh thot thot ba ha kano ma ka miet ka kali ki pulit rieh ka lah ban kit noh ia ki namar ba ka jinghiar pateng jong ka seng ka la kylla.

Nga la ju ithuh ia kiba bun ki nongialam Komunist da lade hi. Ki long ki briew kiba la ban khia ka jingkit haduh katta katta. Tang u Jisu hi uba lah ban ai ha ki ia ka jingiahthait.

Ban ialap ia u Khrist ha ki nongsynshar Komunist ka mut ban pyllait im ia ka pyrthei na ka jingpynjot ba shyrkhei eh jong ki tiar jingpynjot, ban pyllait im ia ki jaidbynriew baroh na ka jingthngan kaba dei ka daw ba mynta bun na ki khajna jongka la pynlut eh tang ha kaba pynkieng atiar bha. Ban jop ia ki nongsynshar Komunist ka mut ruh ban pynwai noh ia ki jingiakynat ha kylleng sawdong ka pyrthei. Ban pynkylla kaba mut ia ki nongsynshar Komunist ka mut ruh ban pyndap ia u Khrist bad ki angel da ka jingkmen. Kaba mut ruh ka jingjop jong ka Balang. Ha baroh ki jaka ha kiba ki missionari ki ia trei shitom, kum ka New Guinea (Niw Kini) ne ka Madagascar, kin ia bud tang lada ia ki nongsynshar Komunist la pynkylla namar kane kan ai ia ka niam Khristan ka bor ba pynkhih shapoh kaba thymmai nadong shadong.

Nga hi da lade nga la ju ithuh ruh ia ki Komunist

kiba la kylla kaba mut. Nga hi nga dei u bym ngeit blei uba eh bad uba khraw ha ki por kiba nga dang kham khynnah. Ki bym ngeit blei bad ki Komunist kiba la kylla kaba mut ki ieit eh ia u Khrist, namar ki la leh pop palat than eh.

Ka jingpyrkhat kaba skhem bad kaba khlain ka long kaba donkam eh ha ki kam ialap. Na ka liang jong ka jingpynim baroh ki mynsiem ki ia ryngkat . na ka liang jong ka jingkhlain jong ka kam ialap pat kim long satia mar ia ryngkat. Ka long kaba donkam eh ban jop ia u briew uba khrawbor shibun eh, uba hadien kata un pynkylla pat ia ki hajar, ban ia ka ban kren ha u riewkhraw hapoh khlaw da kaba pynangew skhem ia ka jingpynim kaba tang ia u hi. Namarkata u Jisu u la jied ban pynwai noh ia ka jingtrei jong u ym tang ha ki katto katne ki nongrit. hynrei ha Jerusalem ruh ka nongbah ba kynja mynsiem jong ka pyrthei hi. Dei na kane ka daw ba u Paul u la ialeh katta katta ban poi ha Rome

Ka Baibl ka ong : "U symbai jong ka briew un pynlwet jin ia ka khlieh jong u bsein". Ngi ktik ia u bsein na ka kpoh, bad ngi pynrkhie ia u. Ka khlieh jong u bsein ka don haei re haei hapdeng Moscow (Russia) bad Peking (Shaina), ym ha Tunis (Tunisia) ne ha Madagascar. Ka pyrthei Komunist ka dei ban long ka kam kaba kongsan tam jong ki nongialam jong ka Balang bad ki nongpyniaid jong ka kam Ialap kumjuh ruh jong uwei pa uwei u Khristan uba iai pyrkhat.

Ngi dei ruh ban ai ka jingtreikam kaba beit bad ryntih. Naba la thoh, "Long ba la tim ia uta uba trei ia ka kam u Trai da ka jingmut ba kynriang". Ka jingialeh kaba mar khmat bad ba kynja mynsiem pyrshah ia ka jinghikai Komunist da ka Balang hi ka long kaba donkam eh.

Ia ki thma lah ban jop tang da ka jingkhlain jong ka jingialeh, ym da ka bor kaba shu iada. Ha ka jingiadei bad ka jinghikai Komunist, ka Balang hi ka la don haduh mynta tang da ka bor jong ka jingiada, da kaba duh noh kawei ka ri hadien kawei pat na ka jinglehbha ia ka jinghikai Komunist.

Ia kane la dei ban pynkylla noh mar dor ha ka Balang hi baroh kawei. Ka Salm ka ong ba u Blei u ot noh lyngkhot lyngkhai ia ki nar rod. Ka pyrda nar (ka thew ia ka jinghikai Komunist) ka long kaba rit eh ia u.

Ka Balang kaba nyngkong eh ka la trei jar jar bad pyrshah ain, pynban ka la long kaba jop. Ngi dei ban nang ruh ban trei ha kajuh hi ka rukom.

Haduh ka por jong ki Komunist, ngam lah shemphang satia balei ba ia kiba bun ki briew ha ka Testament Bathymmai la khot bunsien da ki kyrteng sin: ia u Simeon la khot Niger, ia u Ioannis la khot u Markos bad kumta ter ter Ngi ruh ngi ju pyndonkam da ki kyrteng barieh ha ka jingtrei jong ngi mynta ha ki ri Komunist.

Nga ju la sngewthuh ruh mynshuwa balei ba u Jisu, u da kwah ba ia ka Jingkhawai miet kaba khadduh dei ban da pynkhreh, um ju ai ruh kano kano ka jingkren hynrei u shu ong, "To khie leit shapoh kato ka nongbah bad wad ia uta u briew uba bah shi kum ka um". Mynta nga sngewthuh pat. Ngi ruh ngi ai ia kiba kum kita ki dak kiba rieh ban ithuh ia ka jingtrei jong ka Balang Barieh.

Lada ngi iahap jingmut ban trei kumne—ban bud ia ki rukom jong ka niam Khristan ha ki por kiba mynshuwa – ngi lah eh ban trei na ka bynta u Khrist ha ki ri Komunist.

Hynrei haba nga la ia kynduh ia ki nongialam jong ka Balang ha ki ri Sepngi, ha ka jaka ba kin ieit ia ki Komunist, kaba lah ban ialam beit sha ka jingpyniaid ia ka kam ialap ha ki ri Komunist, nga la shem pynban ba ki buit pyniaid kam jong ki ki don ha ka liang jong ki Komunist. Ngam shym la shem satia ia ka jingsngewlem jong u nong Samaria uba bha ha ka jingiadei bad ki mynsiem ba la jah noh na ka iing jong u Karl Maks (Marx).

U briew da shisha um shym ngeit ia kaei kaba u la ong ha ka jingphla ka jingngeit jong u, hynrei tang ia kiei kiei kiba u la kloi ban iap ba ka bynta jong ki.

Ki Khristan jong ka Balang Barieh ki la pynpaw ia lade ba ki kloi ban iap na ka bynta ka jingngeit jong ki.

Nga dang iai bteng mynta ia la ka kam kaba lah ruh ban mut ia ka jingshabset biang jong nga ha ka ri Komunist, ki jingpynshitom bein kiba thymmai bad ka jingiap hi, namar ba nga ialam ia ka kam ialap kaba rieh shadien jong ka pyrda nar (kata ki ri Komunist), da kaba shim ha lade hi ia baroh ki jingma. Nga ngeit skhem ia kiei kiba nga thoh.

Nga don ruh ka hok ban kylli : Hato ki Nongialam jong ka Balang ha ka ri America kiba ia long paralok bad ka jingbhikai Komunist ki la kloi ban iap na ka bynta kane ka jingngeit jong ki ? Mano ba khang ia ki ban iehnoh noh ia la ki kyrdan ba kham ha khlieh ha ka ri Sepngi ia ka ban long noh ki pastor sorkar bad hima ha ki ri Mihngi, da kaba ia trei lang hangta—ha shen—bad ki Komunist ? Ka jingpynshisha ia kaba kum kata ka jingngeit ym shym la ai pynban da uno uno u nongialam jong ka Balang ha ki ri Sepngi

Ki ktien ba kynja briew ki mih noh na ka jingdonkam jong ki briew ban sngewthuh uwei ia uwei pat ha ka iingialeit beh mrad lang, ka kam tong dohkha, bad hadien kata ha ka jingiapynmih lang ia kiei kiei kiba donkam ha ka jingim bad ban pynmih ia ki jingsngew jong ki ha ka jingiadei uwei ia uwei pat. Hangta ym don kano kano ruh ka ktien ba kynja briew ia ka ban pynpaw ha ka dur kaba dap biang ia ki jingmaian jong u Blei bad ia ki jingjylliew jong ka jingim ba kynja mynsiem.

Kumjuh ruh, ym don kano kano ka ktien briew kaba lah ban batai ia ki jingjylliew jong ka jingrunar ba shyrkhei eh. Hato phi lah ban iathuh kumno u briew un sngew ia uba yn sa bret noh ha ka shlem ding da ki Nasi (Nazi-ki nongbud jong u Hitler ka ri Germany ha ka Thma Bah kaba Ar), lane uba iohi ia la i khun ba la bret ha kaba kum kane ka shlem ding ?

Kumta kam myntoi ei ei ruh em ban pyrshang iathuh ia kaei ba ki Khristan ki la shah shitom bad ki dang iai shah jynjar ha ki kti jong ki Komunist.

Nga la don lang hapoh phatok bad u Lucretiu (Lukreshu) Patrascanu, u briew uba la wan rah ia ka jinghikai Komunist ban synshar ha Rumania. Ki paralok

jong u ki la ai bainong ia u da kaba thep ia u hapoh phatok. Wat la u la long uba tipbriew ruh, pynban ki la buh ia u ha ka Hospital jong kiba lamwir, haduh ba ma u hi ruh un da kylla lamwir lang. Ki la leh kumjuh ruh ia ka Ana Pauker (Pokar), ka Secretary Hima jong ki kaba mynshuwa. Ia ki Khristan ruh bunsien la leh ha kane kajuh hi ka rukom. Ki la ioh ia ki jingpakhuh kynsan da ki bor ding ilektrik. La buh ruh ia ki ha ki synduk kiba rit.

Ka pyrthei hi baroh kawei ka da khynniuh sngewtriem eh ia kaei kaba la jia ha ki surok bah ha China (Shaina). Ha khmat jong uwei pa uwei, ki Red Guard (Kard—ki puhit Komunist) ki la leh ia ka jingshyrkhei kaba khraw. Mynta pyrshang ban mut dur aiu kan jia ia kito ki khristan kiba don ha ki phatok ha ri China (Shaina), ha kaba ym don mano mano ruh em ba lah ban iohi.

Ka khubor kaba khadduh eh ka long ba uwei u nongthoh nongialam niam ba pawnam eh jong ka ri China lem bad kiwei pat ki Khristan, kiba la kyntait ban len ia ka jingngeit jong ki, ia ki shkor jong ki baroh ar, ia ki thylliej jong ki bad ia ki kjat jong ki la ot noh.

Hynrei kaba kham sniew shuh shuh pat kaba ki Kommunist ki leh ka long ym kaba ki pynshitom bein bad pyniap ia ki met jong ki briew. Ki da lamler khlem don jingkyrmen ia ki jingmut jingpyrkhat jong ki briew bad ki ai bih ruh ia ki samla bad ki khynnah. Ki da buh ia la ki jong ki briew ha ki kyrdan jong ka jingialam ha ki Balang ban ialam ia ki Khristan bad ban pynjot ia ki Balang. Ki hikai ia ki samla ym tang ba kin ym ngeit ha u Blei bad u Khrist hynrei ban isih ruh khamtam ia kine ki kyrteng.

Ia kane ka kot la thoh ym da ka sia, hynrei da ka snam jong ki dohnud kiba pdang snam.

Lait noh tang ha kaba kum ha ki por u Daniel, ki lai ngut ki samla ia kiba la buh ha ka lawarding, hadien ba la pyllait noh ia ki, ym don ei ei ruh em ka jingsma ding ha ki ; kumta ruh ki Khristan kiba don ha ki iing-

byndi Komunist kim sma ei ei ruh em kum ka jingkthang mynsiem pyrshah ia ki Komunist.

U syntiew, lada phi kyrjiaw ia u hapoh ki kjat jong phi, un siew kylliang ia phi da kaba ai ia ka jingiwbih jong u. Kumjuh ruh ki Khristan, ba la pynshitom bein da ki Komunist, ki la siew kylliang ia ki nongpynshitom bein jong ki da ka jingieit. Ngi la wan rah shibun ki nongap byndi jong ngi sha u Khrist. Bad la synshar ia ngi da kawei ka jingangnud : ban ai ha ki Kommunist kiba la pynshitom bein ia ngi ia kaba bha tam eh kaba ngi don, ka jingpynim kaba wan na u Trai Jisu jong ngi.

Ngam shym la ioh lad satia, kumba bun na ki parabangeit jong nga ki la ioh ban iap kum u martar hapoh phatok. La pyllait noh ia nga bad nga la lah ruh ban mih noh na Rumania ban ioh wan pat sha ki ri Sepngi

Bad ha ki ri Sepngi nga la shem ha kiba bun na ki nongialam jong ka Balang ki long mar khongpong ia ka jingsngew kaba kham donbor ha ka Balang Barieh kaba don shadien jong ka pyrda nar (ki ri Komunist) bad ka pyrda siej (ki ri kiba kham iadei, iajan bad iasyllok lang bad ka jinghikai Komunist). Bun na ki khristan ha ki ri Sepngi kim don jingieit satia ia ki Komunist. Ka jingpynshisha kaba mih nangta ka long ba kim leh ei ei ia ka ban pynim ia kito kiba don ha ki ri Komunist, Ki don ki mishon ialap ha ki Jiw, ki Musulman bad ki Buddhist. Ki don ruh ki mishon ban pynbor ia ki khristan jong kawei ka jaid Balang ban kylla sha kawei pat. Hynrei kim don mishon pat sha ki Komunist. Kim ieit ia ki Lymda kumta kin jin da la pynlong kiba kum kita ki mishon la kham slem, kumba u William Carey (Keri) u ieit ia ki nong India bad u Hudson Taylor (Hodson Teilar) u ieit ia ki nong China ha kaba ki la pynlong ia la ki mishon jong ki.

Hynrei ym tang ba kim ieit ia ki Komunist bad ba kim leh ei ei ruh ha ka ban ialap ia u Khrist ha ki. Da ka jingsngewhun jong ki, da ka jingleh bymsuidniew jong ki, bad hateng hateng ruh da kaba pyniadei lok ba iajan eh lem bad ki. Don na ki nongialam Balang ha ki ri Sepngi kiba kyrshan ia ki Komunist ha ka jingbym-

ngeit blei jong ki. Ki iarap ia ki Komunist ban ioh bsuh ha ki Balang ha ki ri Sepngi bad ban ioh ia ka jingi lam ha ki Balang bad ha ka pyrthei. Ki la pynlong ia ki Khristan ba kin ym tip ruh ia ki jingma jong ka jinghikai Komunist.

Ym dei kaba ieit ia ki Komunist bad ym ruh da kaba leh ei ei ia ka ban pynioh ia ki ha u Khrist (hapoh ka jingleh mynleh ba ia ki ym shym la shah ban leh kumta, la kumba ki khristan kiba myn nyngkong ban da pan jingbit na u Patsha Nero jong ka hima Rome ia ka ban ialap ia ka Gospel) kim shym ieit ruh ia la ka jong ka kynhun. Namar lada ngin ym jop ia ki Komunist na ka bynta u Khrist, kin jop noh thiaw ia ki ri Sepngi bad kin rat dyngkhong noh khoit ia ka niam Khristan wat hangne ruh.

Ia Ki Jinghikai Na Ki Jingiathuhkhana Pateng Ia Ki Jingjia La Kyntait Noh

Ha ki spah snem kiba nyngkong eh, ka niam Khristan ka la khih im khrek ha ka bynta ba shatei eh jong ka dewbah Africa (Aphrika) Nangta la mih u Augustine (Akostin), u Cyprian (Saiprian), u Athanasius (Athanashos) bad u Tertullian (Tartulian). Ki khristan ha ka phang shatei jong ka Africa ki la leh bymsuidniew tang ha kawei ka kam : ban pynioh pat ia ki Musulman sha u Khrist. Ka jingmih nangta ka la long ba ki Musulman ki la hiarthma ia ka phang shatei eh jong ka bad ki la rat naduh dyngkhong ia ka niam Khristan da ki bun spah snem. Ka bynta ba shatei eh jong ka Africa ka la long noh ka jong ki Musulman wat haduh mynta ruh, bad la khot ia ki da ka mishon Khristan "Ka Kyntoit jong ki Bymlab ban kylla."

To ngin ia ioh jingmut katto katne na ki jingiathuhkhana pateng ia ki jingjia.

Ha ka por jong ka jingpynkylla thymmai ia ka Balang (Reformation), ki jingshitrhem niam jong u John Huss, u Luther bad u Calvin ki la ia trei lang bad iaid ryngkat bad ka jingshitrhem jong ki paidbah ha ka dew-

bah Iurop (Europe) ban bret noh ia ka lyngkor jong ka bor ka jong u Pope, kaba long ha kata ka por ka bor kaba ban bein bad leh jubor ha ka liang ka ioh ka kot bad ka sain pyrthei. Kumjuh ruh myhta, ki jingshitrhem jong ka Balang Barieh ha ka ban ialap ia ka Gospel ha ki Komunist bad ha ki nongshah pynshitom bein ki ia trei lang bad ia iaid ryngkat bad ka mon bajwat jong baroh ki riewlaidluid ha ka ban nang iai ialeh ban im ha ka jinglaidluid.

Ym don kano kano ruh ka bor synshar kaba lah ban pynkhyllem noh ia ka jinghikai Komunist. Ki Komunist ki don ka bor pynjot kaba shyrkhei, bad ban ialeh ia ki da ka thma kan mut ruh ka jingsdang jong ka thma bah pyrthei kaba thymmai ha kaba da ki phew klur ki briew kin shu iap ei. Bun ruh na ki nongsynshar ha ki ri Sepngi ki la shah pynthame bad kim kwah shuh wat ban pynkyllon noh ia ki nongsynshar Komunist. Ki ju ia ong ruh bunsien bunsien kumta. Ki kwah ba ka jingdih kyiad kyrni, ka jinglong ba runar, ka pang bampong bad ka pang tor kin duh noh, hynrei ym pat ia ka jinghikai Komunist, kaba la ioh knieh noh kham bun shah kiba shah jynjar ban ia kine baroh lang

U Ilya Ehrenburg (Ilaia Erenbork), u nongthoh ba pawnam jong ka ri Russia, u ong ba lada u Stalin um shym la leh ei ei ruh em ha baroh ka jingim jong u ban ia kaba thoh ia ki kyrteng jong ki nongshah lehbein bi lui lui jong u, ka jingim jong u kan ym jin da la shim por slem ban pyndep ia ka kam. U Kruschev (Krusheb — u Myntri Rangbah ka Russia uba mynshuwa) u la ong ha ka Dorbar Bah kaba arphew jong ka Seng Komunist (Twentieth Congress of the Comunist Party), "U Stalin u la pynduh pyndam noh ia ki hajar ki Komunist kiba lui lui bad kiba khlem pop...... Na ki shispah laiphew khyndai ngut ki dkhot bad ki nongialeh ban long dkhot jong ka Komiti Treikam ba hakhlieh duh ia kiba la jied ha ka Dorbar Bah kaba khadhynniew, khyndai phew phra ngut, kata ka mut hynriew phew na ka shispah la set ia ki hadien kata bad la siat."

Mynta mutdur pat aiu u la leh ia ki Khristan.

U Kruschev (Krusheb) u la bret ia u Stalin, hynrei ma u hi u la iai leh ia kajuh hi. Naduh ka snem 1959 mar shiteng na ki iingmane ha Russia ia kiba la dang plie mynta la khang khyrdep noh.

Ha China (Shaina) ka don ka jingbeh kyrthep kaba thymmai jong ka jinglong riewkhlaw kaba kham shyrkhei palat ban ia kata kiba ha ka por jong u Stalin Ka jingim bapaw jong ka Balang ka la iap nadong shadong. Ha Russia bad ha Rumania ki don ki jingshah set kiba thymmai (Ngi la dang shu ioh jiugtip dang shen hi ia ka jingset kaba khraw ia ki Khristan ha Russia)

Da ka jingshyrkhei bad ka jingshukor, ha ki ri kiba don kumba shispah klur ei ei ki nongshong shnong ka pateng jong ki samla kawei la pynsan ha ka jingshun thlong mluh thlong sying ia kiei kiei kiba dei jong ki nong Sepngi bad khamtam eh pyrshah ia ka niam Khristan.

Kam long ka jingiohi kaba shu jia ryngkhat ha Russia ban iohi ia ki rangbah sorkar ha ki dong ba ki ieng ha khmat ki iingmane ba ki da ap ia la ki khun. Kito kiba la shem ba ki leit sha iingmane ki la shah thap bad bret noh. Ia ki nongpynjot ki ban sa long hadien habud ia ka niam Khristan jong ki ri Sepngi la pynroi pynsan beit bad ryntih bha.

Don tang kawei ka bor kaba lah ban pynjot noh thiaw ia ka jinghikai Komunist. Ka dei ka juh ka bor kaba la pynlong ia ki hima Khristan ba kin shim ia ka jaka jong ka Hima Rome banmane bleithaw, ka bor kaba la pynlong ia ki Khristan ba ki riewkhlaw Teuton (Tiwton) bad Viking (Baiking), ka bor kaba la pynkhyllem ia ka Jingbishar (Inquisition) kaba runar ishyrkhei. Kane ka bor ka dei ka bor jong ka Gospel, ba la ieng bad mih khmat da ka Balang Barieh kaba don mynta ha baroh ki ri Komunist,

Ban kyrshan ia kane ka Balang bad ban iarap ia ka kam long satia tang ka jingwad ia ka jingiatylli bad ki para bangeit kiba shah shitom Ka mut ruh ka jingim lane ka jingiap namar ka ri jong phi bad na ka bynta ki Balang jong phi. Ban kyrshan ia kane ka Balang kam

long satia tang na ka bynta ki jingbit jingbiang jong ki Khristan laitluid, hynrei ka dei ban long ruh ka buit trei kam jong ki sorkar laitluid.

Ka Balang Barieh ka la lah jop lypa ia ki nongsynshar Komunist ha u Khrist. U Gheorghiu (Jiorkhu) Dej, u Myntri Rangbah ka Rumania u la iap kum u briew uba la kylla kiba mut hadien ba u la phla ia la ki pop bad ba u la pynkylla ia la ka jingim ba pop. Ha ki ri Komunist ki don ki dkhot Komunist jong ka sorkar kiba long ruh ki Khristan barieh. Kane ka lah ban phriang. Te ngin sa lah ruh ban khmih lynti ia ka jingkylla kaba shisha ha ka buit pyniaid kam jong ki katto katne ki sorkar Komunist ——ym ki jingkylla kum kito ki jong u Tito (u khliehduh ka ri Komunist Iukoslabia) bad u Gomulka (u khliehduh ka ri Komunist Poland), hadien kaba kajuh ka jingsynshar lahduh jong ka seng bymngeit blei ba runar ishyrkhei eh kaba dang iai neh——hynrei ka jingkylla hà ka jingiadei bad ka niam Khristan bad ka jinglaitluid.

Ki lad kiba kham kyrpang ki don mynta na ka bynta kane.

Ki Komunist, kiba bunsien eh ki long kiba shisha ha ki jingngeit jong ki kumba ki Khristan ki don ha la ki jong, ki da iaid lyngba ia ka jingeh kaba khraw haduh katta katta.

Ki da ngeit skhem ruh ba ka jinghikai Komunist kan wan rah ia ka jinglong shi para hapdeng ki jaidbynriew. Mynta ki iohi da kumwei pat ba ki ri Komunist ki iashrut ki iadait kawei ia kawei pat la kum ki ksew hi.

Ki da ngeit skhem ruh ba ka jinghikai Komunist kan wan rah ia ka jingsuk bneng ha ka pyrthei, da kaba ia pyrshah ruh ia kata kaba ki khot ka jingsuk ba kynja ngai ha bneng. Bad mynta ki briew jong ki ki shah thngan. Ia u kew la dei ban wan rah na ki ri kiba don seng don dang (Kata kiba niewspah).

Ki Komunist ki ngeit ha ki nongialam jing ki Mynta ki ia pule ha ki kotkhubor jong ki hi ba u Stalin u dei u nongshohnoh briew uba shyrkhei eh bad u Kruschev u dei tang u bieit. Ka la long kajuh bad ki

khla ka wait jong ka ri kum u Rakosi, u Gero, ka Anna Pauker, u Rankovici (Rankobisi) bad kumta ter ter. Ki Komunist kim ngeit shuh ha ka jingkhlain bad ka bor jong ki nongialam jong ki Ki long kum ki Roman Katholik khlem u Pope.

Ka don ka jingsuda ha ki dohnud jong ki Komunist. Kane ka jingsuda lah ban pyndap tang da u Khrist hi. Ka dohnud u briew na la ka tynrai hi ka iai wad ia u Blei. Don ka jaka basuda kaba kynja mynsiem ha uwei pa uwei u briew tad haduh ba yn pyndap ia ka da u Khrist Kane ka long ruh kaba shisha ia ki Komunist. Ha ka Gospel ka don ka bor jong ki jingieit kaba lah ban iai khot kyrpad ia ki ruh. Nga la iohi ba ka la jia long kumta Nga tip ba lah ruh ban leh ia ka.

Ki Khristan——ba la leh bein bad ba la pynshitom bein da ki Komunist——ki la klet bad la map noh ia kiei ba la leh ha ki shimet shimet bad ha ki iing jong ki. Ki ialeh katba kot la ka bor ban iarap ia ki Komunist ban iaid lait lyngba ia ki jingeh bad ban shem ia ka lynti sha u Khrist. Namar kane ka kam ki donkam eh ia ka jingiarap jong ngi.

Bad ym tang katne ka jingieit ba kynja Khristan ka long barabor kaba salonsar, Bad ki Khristan, ym don kano kano ka jingshah shiliang khmat.

U Jisu u ong ba ka sngi jong u Blei ka mih halor kaba bha bad kaba sniew. Kane kajuh ka long kaba shisha shaphang ka jingieit ba kynja Khristan.

Kito ki nongialam Khristan ha ki ri Sepngi kiba pynim ia ka jingiadei lok bad ki Komunist, ki pynksan ia ka da ka jinghikai u Jisu hi ba ngi dei ban ieit wat ia ki nongshun jong ngi ruh. Hynrei pat u Jigu um shym la hikai satia ba ngi dei ban ieit tang ia ki nongshun jong ngi hi bad ban klet noh ia la ki para bangeit.

Ki pyni ia ka jingieit jong ka da kaba iadih iabam bad kito kiba ki kti jong ki ki dap tang da ka snam jong ki Khristan. ym da kaba ai ha ki ia ka khubor babha shaphang u Khrist. Hynrei kito ia ki ba la ban bein da ki Komunist la klet noh ia ki. Ym shym la ieit satia ia ki.

Ki Balang Evangelical (Ebanjelikal) bad Roman Katholik na West Germany ha ki hynniew snem ba la lah ki la ai 93 klur 75 lak tyngka (125 millian dollar) na ka bynta kiba shah thngan. Ki Khristan ha America ki ai kham bun.

Ki don bun bah ki briew kiba shah thngan, hynrei ngam lah shuh ban mutdur pat ia uno uno u briew uba kham shah thngan ban ia ki martar Khristan lane kiba kham donkam ia ka jingiarap na ki Khristan laitluid. Lada ki Balang ha Germany bad kumjuh ruh kiba don ha ri Bilat, America bad ki thain Scandinavia (Norway bad Sweden) ki ia pynmih bun eh ka pisa na ka bynta ka jingiarap ia kiba shem jynjar, ka dei ban leit ha man uwei pa uwei uba donkam, hynrei nyngkong eh ia ki martar Khristan bad ia ki jing jong ki.

Hato ka la jia long kumta mynta ?

La thied ia nga da ki seng Khristan, kaba pynshisha ba ia ki Khristan lah ban siew spah ia ki wat la katta ruh. nga dei tang ma nga hi ka bynta jong mano re mano ba la siewdor na ka ri jong ngi da ki Khristan. Bad ka jingshisha jong ka jingsiewdor ia nga kan kynnoh ia ki seng Khristan jong ki ri Sepngi namar ba kim suidniew ei ei ruh ia ka ban pyndep ia ka kam jong ki ha kiwei pat ki bynta.

Ki Khristan kiba nyngkong eh ki la kylli ialade hi la ka Balang kaba thymmai ka dei tang ia ki Jiw, ne ia ki Jentil ruh. Ka jingkylli ka la ioh ia ka jubab kaba dei. Ha kawei pat ka dur, ka jingeh ka la mih pat ha ka spah snem kaba arphew. Ka niam Khristan kam dei satia tang ia ki nong Sepngi. U Khrist um dei satia tang ia ka America, ka Bilat bad kiwei pat ki ri synshar paidbah. Haba la sahnarphna ia u, kawei na ki kti jong u ka kner shaphang sepngi bad kawei pat shaphang mihngi. U kwah ban long u Syiem ym tang ia ki Jiw, hynrei ia ki Jentil ruh, u Syiem jong ki Komunist ruh, ym tang ia ka Pyrthei Sepngi U Jisu u ong: "Io leit sha ka pyrthei baroh, bad to ialap ia ka Gospel ha ki bynriew baroh."

U la pynmih noh ia la ka snam na ka bynta baroh bad baroh ki dei ban sngap bad ban ngeit ia ka Gospel.

Kaba la pynshlur ia ngi ban ialap ia ka Gospel ha ki ri Komunist ka long ba don kito kiba kylla Khristan kiba dap da ka jingieit bad ka jingshit rhem mynsiem. Ngam shym la ia kynduh wat tang ia uwei ruh u Khristan Russia uba shu syaid plem plem. Ki samla Komunist kiba mynshuwa ki lah ban long ki synran kiba kyrpang jong u Khrist.

U Khrist u ieit ia ki Komunist, bad u kwah ban pyllait ia ki na ka jinghikai Komunist, kumba u ieit ia baroh ki nongpop bad u kwah ban pyllait ia ki na ka pop. Don na ki nongialam jong ka Balang ha ki ri Sepngi ki la buh bujli ha ka jaka jong kane ka jinglong ka ba dei eh tang ma ka hi da kawei pat : Ka jingsngewhun ha ka jingiadei bad ka jinghikai Komunist. Ki sngewtynnad ia ka pop, ki iarap ia ka jinghikai Komunist ban jop bad ki khang lad da kane ia ka jingpynim ia ki Komunist kumjuh kum ia ki nongshah lehbein jong ki.

Aiu Nga La Shem Haba La Pyllait Noh Ia Nga.

Haba nga la lait na phatok, nga la don biang bad ka lok jong nga, ka la kylli ia nga shaphang ki jingthmu jong nga na ka bynta ka lawei. Nga la jubab, "Ka nuksa kaba don ha khmat jong nga ka long ka jingim jong u pukir ba kynja mynsiem." Ka lok jong nga ruh ka la ong ba ka don ia kajuh ka jingmut.

Nga la long ka rukom kaba donbor shibun eh ha ka jing'ong samla jong nga. Hynrei ka phatok, bad khamtam eh ki snem jong ka jingshah set kiba jar jar bad ba marwei, ka la pynkylla ia nga sha u briew uba pyrkhat bad uba iai puson. Baroh ki eriong erngit ha ka dohnud ki la jem jai. Ngam da salia eh ia ka jinghikai komunist. Ngam patiaw ei ei ruh em ia ka ; Nga la don ha ki jingkdup jong u Nong-leitkurim ba kynja bneng. Nga la duwai na ka bynta kito kiba la pynjynjar sat ia ngi bad nga la lah ban ieit ia ki da la ka dohnud baroh.

Ngam da don jingkyrmen eh ia kaba ngan dang lait biang, hynrei haba na kawei ka por sha kawei pat ka la pynlyngngoh ia nga da kumno ngan leh lada jia ba la

pyllait noh ia nga, nga ju pyrkhat bunsien ba nga dei ban kynriah noh shano shano ban iai im ka jingim jong ka jingialong Shitylli kaba sngewthiang lem bad u Nongleitkurim ba kynja bneng.

U Blei u long "ka jingshisha." Ka Baibl ka dei "kaba shisha shaphang ka jingshisha." Ka Skul kaba hikai shaphang ka jingtip ia u Blei (Theology) ka dei 'kaba shisha shaphang ka jingshisha jong ka jingshisha." Ka jinghikai shong tynrai ia ka Baibl bad ka jingphla ka jingngeit (fundamentalism) ka dei "kaba shisha ia ka jingshisha shaphang ka jingshisha jong ka jingshisha." Bad u paid Khristan u in ha kine bun ki jingshisha shaphang ka jingshisha, bad, namar jong ki, kim don ia u ka jingshisha." Ba la shah thngan, la shoh bein bad la pynbieit, ngi la klet noh ia ka jinghikai shaphang u Blei bad ka Baibl. Ngi la klet noh ia "ki jingshisha shaphang ka jingshisha" bad namarkata ngi im ha "ka jingshisha." Naba la thoh, "U Khun u briew un wan ha ka por kaba phim mut bad ha ka sngi ka ba phim tip." Ngim lah shuh ban pyrkhat da kumwei pat. Ha ki por kiba dum tam jong ki jingpynshitom bein ia ngi, U Khun u briew u la wan ha ngi, u la pyndap ia ki kynroh jong ka phatok da ka jingphyrnai kum ki mawkordor bad u la pyndap ia ki kamra da ka jingshai. Hangno re hangno, sha jngai bah, ki la don ki nongpynshitom bein hapoh jong ngi ha ka jylli jong ka met. Hynrei ka mynsiem ka shad kmen ha u Trai. Ngin ym lah satia ban iehnoh ia kaba kum kane ka jingkmen tang na ka bynta ki iingdulan iingpaki

Ban ialeh pyrshah iano iano ne ia kaei kaei? Ym don kano kano ruh em ka ban pynphai noh na ka jingmut jong nga ban ia kane. Ngam kwah ban ialeh ia kino kino ki thma. Nga kham kwah ban tei ia ki temple kiba im ha u Khrist. Ka dei da ka jingkyrmen jong ki snem ba jar jar jong ka jingpyrkhat ban nang iaid shaphrang ba nga iehnoh ia ka iingbyndi.

Hynrei naduh kata ka sngi hadien ba la pyllait noh ia nga, nga la ia kynduh ia ki dur jong ka jinghikai Komunist kaba ijli haduh katta katta katba baroh ki

jingpynshitom bein jong ki por shong phatok kim shym la long kumta. Uwei hadien uwei pat nga la ia kynduh ia ki nongialap bad ki pastor kiba khraw jong ki Balang kiba iapher, bad wat ki phadri (bishop), kiba shu phla da ka jingsngewsih kaba khraw ba ki dei ki nongai jingtip ia ki pulit rieh pyrshah ia la ki jong ki kynhun jong ki. Nga la kylli ia ki la ki la pynkhreh ban iehnoh noh ia ka jinglong nongai jingtip, wat hapdeng ka jingma na ka jingshah set ia koidi Baroh ki la jubab, "em", bad ki la batai ba kam dei ka jingsheptieng ia la ki jong ki briew kiba khang lad ia ki Ki la iathuh ia nga ia ki jingjia kiba thymmai ha ki Balang, kito ki bym shym la don ha shuwa jong ka jingshahkem jong nga——kata ban kyntait ia ka jinglong nongai jingtip ka mut ka jingkhang nch syndon ia ka Balang.

Ha man kawei pa kawei ka shnong la don u nongmihkhmat jong ka sorkar ban pyndem ia "ki jingmane Blei" u briew jong ki pulit rieh ki Komunist. U don ka bor ban khot ia uno uno u lyngdoh ne u pastor kat haba u sngew mon bad ban kylli ia u mano ba don ha ka Balang, mano ba ju shim jingkhawai u Trai bunsien, mano ba shitrhem ha ka niam, uei uba long u nongialap. kaei kaba ki briew ki phla bad kumta ter ter. Lada phim jubab, la weng noh ia phi bad uwei pat u pastor la buh ha ka jaka jong phi u ban iathuh bun kiei kiei ban ia phi. Ha kaba don u nongmih khmat jong ka sorkar ym don uba kum uta u briew (lajan ba ym ju jia ruh kumta), u shu khang noh ia ka Balang.

Bun bah na ki pastor ki la ai jingtip sha ki pulit rieh, da ka jingiapher ba don na ki kiba la leh ia ka da ka jingbymmon eh, ki da pyrshang ban buhrieh ia kiei kiei kiba shisha, katba kiwei pat ka la ioh ia ka jingmlien bad ki jingiatiplem jong ki ki la eh haduh katta katta. Kiwei pat ki la ioh ia ka jingshah shitom na ka bynta jong ka bad ki la iathuh kham bun ban ia kaba la dawa ia ki.

Nga la iohsngew ia ki jingphla na ki khun jong ki martar Khristan ba la pynbor ia ki ban ai jingtip shaphang ki iing ha kiba la pdiang ia ki ka da ka jing-bun.

Lynda kumta la byrngem ia ki ba kin ym lah shuh ban bteng ia ki jingpule jong ki.

Nga la leit sha ka Dorbar Balang jong ki Baptist, ka jingialang hapoh ka dak jong ka Lama Saw. hangne ki Komunist ki la ia rai iano dei ban 'jied nongialam'.

Nga tip ba mynta ha ka bor ha ha khlieh duh jong baroh ki Balang hima (official church) ki don ki briew ba la thung da ka seng Komunist. Bad nangta nga la iohi ia ka jingiajli jong ka jing'ong ba kynjah ha ka Jaka Bakyntang tam, ia kaba u Jisu u la kren

Bunsien ki don ki pastor bad ki nongialap kiba bha bad ki basniew. Hynrei mynta, ka dei ka sien kaba nyngkong ha ka histori (ka jingiathuhkhana pateng ia ki jingjia) jong ka Balang, ba ka Komiti trei kam ba ha khliehduh (central committee) jong ka seng bymngeit blei, kaba la thew skhem ban rat dyngkhong ia ka niam, ka la rai ba mano ban ialam ia ka Balang. Ban ialam ia ka na ka bynta kano ka jingthmu? Shisha, khnang ban iarap ha ka ban pynduh khoit ia ka niam.

U Lenin u la thoh kumne : "Man la ka jingpyrkhat niam, man la ka jingpyrkhat shaphang u Blei, wat kaba ialehkai bad ka jingmut shaphang u Blei. ka long ka jingsniew ka bym lah shuh ban ong na ka kynja kaba ma tam eh, ka jingiabit na ka jain jingijli kaba isih tam eh. Kiba bun million ki pop, ki kam jakhlia, ki jingleh jubor bad ka jingiabit ha ka met ki bha shibun eh ban ia ka jingpyrkhat ba bun buit bad ba kynja mynsiem shaphang u Blei"

Ki seng Komunist ha baroh ki jaka ha Russia ki dei ki nongbud jong u Lenin. Ha ki ka niam ka kham sniew ban ia ka pang bam pong, ka pang tor ne ka pang ksuit ba iabit. Bad ki ia rai ba kiei ki ban long ki nongialam niam. Lem bad ki ki nongialam jong ka Balang hima ki ia trei lang, da kaba pynkham iadei

Nga la iohi ia ka jingaibih ia ki khynnah bad ki samla da ka jingbymngeit blei, ki Balang hima kim don kano kano ka jinagialeh pyrshah ia kane. Ym don ha kano kano ka Balang ha ka nongbah Bucharest jong ngi ba phi lah ban shem ia ka jingiaseng Samla ne ka Skul

Pynpaw ia ki khynnah. Ia ki khun Khristan la pynsan ia ki ha ka skul jong ka jingisih.

Bad nangta——da kaba iohi ia kane baroh——nga isih ia ka jinghikai Komunist katba ngam ju isih ia ka hapoh ki jingoynshitom bein jong ki.

Nga la isih ia ka ym namar kaei kaba la leh ia nga, hynrei namar jong ka jingbakla ba ka la leh ia ka burom u Blei, ia ka kyrteng u Khrist bad ia ki shispah klur ki mynsiem jong ki briew hapoh ka jingsynshar jong ka.

Ki nongrep na kylleng ka ri ki la wan ban peit ia nga bad ki la iathuh ia nga kumno ba ia ka jingknieh jong ka hima ia ki jingioh jingkot (collectivization) la leh. Ki la long mynta tang ki mraw ki ba shah thngan ha ki lyngkha bad ki bri jong ki kiba mynshuwa. Kim don jingbam Ki khun jong ki kim ioh dud lymne soh——bad kane ka long ha ka ri kiba don da ki spah bah jong ka mariang kiba ia ryngkat bad kito ki jong ka ri Kanan ha ki por kiba mynbarim.

Ki paralok ki la phla ha nga ba ka jingsynshar Komunist ka la pynmih ia ki nongtuh bad ki nongshukor na ki baroh. Na ka jingthngan ki la dei ban tuh na kaei kaba mynshuwa ka dei ka lyngkha jong ki hi, hynrei mynta pat ka la dei roh ka jong ka hima. Nangta ki la dei ruh ban thok khnang ban tap eit miaw ia ka jingtuh jong ki.

Ki nongtrei ki la iathuh ia nga ia ka jingshyrkhei ha ki karkhana bad ia ka jingpyntrei ia ka bor trei kaba kum kata ia kaba ki khwan myntoi shimet kim ju la phohsniew mynno mynno ruh. Ki nongtrei kim don hok satia ia ka ban sangeh trei.

Ia ki riewpyrkhat la dei ban hikai pyrshah ia ki jingsngew ba shapoh jong ki ba ym don u Blei.

Ia ka jingim baroh kawei bad ia ka jingpyrkhat kumba shi bynta na ka lai bynta jong ka pyrthei la pynjot bab la shukor noh.

Ki samla kynthei ki la wan ban ud ba ia ki la shu khot jubor sha ka Seng Samla Komunist bad la tim bad byrngem ia ki namar ba ki iadoh bad u khynnah uba

long u Khristan ; bad ia ka kyrteng jong uwei pat la ai ha ki ia uba ki dei ban iadoh.

Baroh kiei kiei ki long kiba ijli bad ba ikynsha haduh katta katta.

Nangta pat nga la ia kynduh ia ki riewialeh jong ka Balang Barieh—ki paralok jong nga kiba mynshuwa eh—don na ki ki bymshah kem bad kiwei pat kiba la ia shim bynta biang ha ka jingialeh, hadien ba la pyllait ia ki na phatok. Ki la khot ia nga ba ngan iasnoh kti lem bad ki ha ka jingialeh. Nga la leit sha ki jingialang barieh jong ki ha kaba ki la rwai na ki kot jingrwai ba la shu thoh da ki kti.

Nga la kynmaw ia u riewkhuid Anthony uba khraw. U la shong laiphew snem ha ri shyiap. U la iehnoh lut ia ka pyrthei, da kaba pynlut ia la ka jong ka jingim jong u baroh ha ka jingshah jingit bad jingduwai. Hynrei haba u la iohsngew ia ka jingialeh hapdeng u riewkhuid Athanasius bad u Arius (Arios) shaphang ka jinglong Blei u Khrist, u la iehnoh ia ka jingim kaba iai pyrkhat bad u la wan sha Alexandria ban iarap ia ka jingshisha ban jop. Nga la kynmaw ruh ia u riewkhuid Bernard de Clairvaux (Barnard de Klerboks). U la long ruh u pukir niam ha jrong jong ki lum bah Hynrei u la iohsngew ia ka jingbieit jong ki jingleit hiar thma sha ri Palestain (crusade), shaphang ba ki Khristan ki pyniap ia ki Arab bad ia ki Jiw bad ia la ki para bangeit jong ki jong kawei pat ka jingphla, khnang ban ioh knieh ia ka jingrep basuda. Nangta u la iehnoh bak ia ka iing niam jong u bad u la hiar noh na ki jaka ba jrong ia ka ban ialap pyrshah ia kine ki jingleit hiarthma.

Nga la kut jingmut ban leh ia kaei kaba baroh ki Khristan ki dei ban leh : ban bud ia ki nuksa jong u Khrist, u apostol Paul bad ki riewkhuid bakhraw, ban iehnoh ia ka jingpyrkhat ban kynran dien bad ban shim ia ka jingialeh.

Kaba kumno ka kynja jingialeh ka dei ban long ?

Ki Khristan ha phatok ki la ju duwai bunsien na ka bynta ki nongshun jong ki bad ki la phla itynnad eh ha ki. Ka jingthrang jong ka dohnud jong ngi ka long ba

ma ki ruh ki dei ban ioh lait im, bad ngi da ia shad kmen ruh bunsien bunsien eh.

Hynrei nga isih ia ka rukom basniew jong ki Komunist bad nga kwah ban pynkhlain ia ka Balang Barieh, kaba long tang ma ka hi ka bor kaba lah ban pynkhyllem noh ia kane ka jingban bein ba itriem da ka bor jong ka Gospel.

Ngam shym la pyrkhat satia tang ia ka Rumania marwei, hynrei ia ka pyrthei Komunist hi baroh kawei.

Hynrei nga la ia kynduh shibun eh ka jingbym pyrkhat ha ki ri Sepngi.

Ki nongthoh ha kylleng sawdong ka pyrthei ki la ia pyrshah jur tyngeh haba ia ki arngut ki nongthoh kot Komunist – U Siniavski bad u Daniel – la set phatok ia ki da ki paralok jong ki hi. Hynrei pat ym don na ki Balang ki ban ia pyrshah haba ia ki Khristan la thep hapoh iingbyndi namar ka jingrgeit jong ki.

Mano ba salia ia u parabangeit Kuzyck (Kusik), ba la set phatok ia u namar ba u la leh ia ka kam runar ha kaba sam bad pynphriang ia ki kot niam Khristan kiba "long bih" kum ia ki kot rit jong u Torrey (Tori) bad ia ki bynta jong ka Baibl ? Mano ba tip ia u parabangeit Prokofiev (Prokophib), ba la set phatok tang na ka bynta ka jingsam ia ki khubor jingiathuhkhana ba la shu thoh ? Mano ba tip ia u Khristan Hebru, u Grunvald (Kronbold), ba la set phatok na ka bynta kijuh ki kam sniew ha Russia bad na uba ki Komunist ki la shim noh ia u khun jong u uba dang rit shirta jingim ? Nga tip ia kaei kaba nga la sngew haba la shim noh ia nga na u khun jong nga u Mihai. Bad nga ia shah shitom lem bad u para bangeit Grunvald (Kronbold), u Ivanenko (Aibanenko), I meirad Shevchuk (Shebshuk), u Taisya kachenko Taisia Kashennko), ka Ekaterina Vekazina (Bekasina), u Georgi Vekazin (Jiorji Bekasin), ki shijur ki pilat ha Latvia, bad ter shi ter – ki kyrteng jong ki riewkhuid bad ki dap shynrang jong ka jingngeit ha ka spah snem kaba arphew. Nga dem ban doh ia ki kynjri ba la khum ia ki, kum ki Khristan kiba nyngkong eh ki la doh ia ki kynjri jong ki para Khristan jong ki haba la

ialam noh ia ki ia ka ban bret ia ki ha ki mrad khlaw ba kynsha

Don na ki nongialam Balang ha ki thain Sepngi ki bym salia satia ia ki. Ki kyrteng jong ki martar kim don satia ha ka jingiuwai jong ki Katba ia ki la dang pynshirom bein bad set phatok ; ia u nongialam jong ka Balang hima Baptist Russia bad u rangbah jong ka Balang Orthodox, kiba la pynrem bad shet kylla ia ki, la pdiang da ka burom kaba khraw ha Delhi, ha Geneva (Jeneba) bad ha kiwei pat ki jaid jingialang Hangta ki da kren skhem ha uwei pa uwei ba ka Russia ka don ka jinglait-luid ba pura ha ka liang ka niam.

U nongialam jong ka Dorbar Balang ba ha khli-ehduh ha ka pyrthei (World Council of Churches) u la doh ia u Bishop Rangbah ki Komunist u Nikodim haba u la ai ia kane ka jingsngewskhem. Nangta ki la ia bam jingbam lang ha ka kyrteng ba la shu pynrung jubor jong ka Dorbar Balang Bah jong ka pyrthei (World Council of Churches), katba ki riewkhuid hapoh iingby-ndi ki bam tang da u kubi bad ki snier ki bym khuid, kumba nga ruh nga la bam ha ka kyrteng jong u Jisu Khrist.

Kiei kiei kim lah neh kumne. Ka Balang Barieh ka la rai kut ba nga dei ban iehnoh ia la ka jong ka ri lada nga ioh ia ka lad, bad ban pyntip ha phi ki Khristan shaphang ia kaei kaba la jia.

Nga la kut jingmut ban kren pyrshah ia "ka jinghikai Komunist," wat la nga ieit ruh ia "ki Komunist." Ngam shem satia ba ka long kaba dei ban ialap ia ka Gospel khlem da kren pyrshah ia ka jinghikai Komunist.

Don kiba la ong ia nga "Ia'ap beit tang ia ka Gospel." Kane ka pynkynmaw ia nga ba ki pulit rieh Komunist ruh ki la ong ia nga ban ialap ia u Khrist, hynrei ym ban iathuh ei ei shaphang ka jinghikai Komunist. Hato ka long shisha kumta ba kito kiba long ia kaei ka ba ki khot "Ka Gospel ba nylla" la phylliew da kajuh ka mynsiem kum ka jong kito ki pulit rieh Komunist ?

Ngam tip kaba kum kaei kata kaba ki khot ka Gospel ba nylla. Hato ka jingialap ka jong u Ioanis

Nongpynbaptis ka long kaba nylla ? Um shym la ong tang "To kylla kaba mut, naba ka hima ki bneng ka la jan." U la ong ruh "Phi, u Herod phi long uba sniew." Ia u la khrai khlieh namar ba um shym buh pud ia lade ia ka ban pynbate ia ka jinghikai U Jisu um shym la ialap tang ia kata ka jingiathuhkhana 'ba nylla' halor u lum, hynrei ruh ia kaei kaba ki katto katne ki nongialam ba shisha jong ka Balang kin jin da la khot ia ka ka jingiathuhkhana kaba long mar khongpong: "Long ba la tim ia phi, ki nongthoh bad ki pharisi, kiba arsap... ..ki khun ki ksiew ki bsein !" Dei na ka daw jong kata ka jingialap ka ' bym nylla" ba ia ula sahnarphna. Ki pharisi kin ym jin da la lyngngoh eh ia ka Jingiathuhana halor u Lum.

Ia ka pop dei ban khot da ka kyrteng jong ka. Ka Jinghikai Komunist ka dei ka pop kaba shyrkhei tam eh ha ka pyrthei mynta. Man la ka Gospel ka bym kren pyrshah ia ka, kam dei satia ka Gospel kabı nylla Ka Balang Barieh ka kren pyrshah ia ka, ka da pha ia la ka jong ka jingim bad ka jinglaitluid. Khyndiat ngi dei ia ka ban sngap jar ha ki ri Sepngi.

Nga la kut jingmut ban kren pyrshah ia ka jinghikai Komunist, ym ha ka dur ha kaba kito ia kiba la ju khot bunsien "ki pyrshah Komunist" ki leh. U Hitler u dei uba pyrshah Komunist bad wat la katta ruh u long hi u nong ban bein. Ngi isih ia ka pop bad ngi ieit pat ia u nongpop.

Balei Nga Shah Shitom Ha Ka Thain Sepngi

Nga shitom khambun ha ka thain Sepngi ban ia ha kaba ha ki ri Komunist.

Ka jingshah shitom jong nga ka don nyngkong eh ha ka jingangnud ia ka ban peit ia ki jingitynnad bym lah ong shuh jong ka Balang Barieh, ka Balang kaba pyndep ia ka jingong barim ha ka ktien Latin "Nudis nudum Christi sequi (Khristi sekwi)" (ba long lyngkhuid, bud ia u Khrist uba lyngkhuid.)

Ha ka dara Komunist, U Khun u Briew bad kito kiba

dei ki jong u kim don jaka ban buh ia la ki khlieh. Ki Khristan hangta kim ju tei iing ialade. Haduh katno ka ba bha ? Kin shah knieh lut ha ka jingshah kem kaba nyngkong jong ki. Ka jingshisha ka long ba lada phi don ka iing kaba thymmai ka lah ban long ka jingthmu kaba kham khraw ia phi ia ka ban set phatok, Ki Komunist ki kwah ban ioh ia kane ka iing kaba thymmai. Hangta phim ju tip ia la u Kpa. Iymne phim ju khublei ia kiba ha iing ha sem jong phi shuwa ban bud ia u Khrist. Kaei ka kmie jong phi, u para jong phi, ka para jong phi ? Phi long, ha kane ka dur, kum u Jisu hi. Ka kmie bad u hynmen para ki long ha phi tang kito kiba pyndep ia ka mon u Blei. Kum ia ki jingiakut kiba long tynrai, hato ki lah shuh ban khein haba ka long ka jingjia kaba khah khah ba ka nongleitkurim ka kren pyrshah ia u nongleitkurim, ki khun la ki kmie ki kpa, ki men kmie ia la ki men kpa ? Kaba kham palat eh ka dei tang ka jingiadei ba kynja mynsiem kaba iai sah.

Ka Balang Barieh ka dei ka Balang kaba duk bad kaba shah shitom, hynrei pat kam don satia kita ki dkhot jong ka kiba shu syaid plem'plem.

Ka jingiaseng niam ha ka Balang Barieh ka long thik kum myn shi hajar khyndai spah snem mynshuwa ha ka Balang kaba myn nyngkong eh. U nongialap um tip ei ei ia ka jinghikai shongtynrai shaphang ka skul niam. Um tip ruh ia ka rukom ia thuhkhana kaba para, kumba u Petros ruh um shym tip ei ei. Uwei pa uwei u nonghikai jong ka skul niam shaphang ka jinghikai shongtynrai un jin da la ai ka jingkynthoh kaba sniew ia ka jingiathuhkhana jong u ha ka sngi Pentekos. Ia ki dkhot Baibl ym shym la tip bha ha ki ri Komunist, namar ym ju kham don Baibl. Bad nalor kata ruh, u nongialap u don kham bun eh hapoh phatok da ki bun snem, khlem Baibl.

Haba ki pynpaw ia ka jingngeit jong ki ha u Kpa ka mut shibun kiei kiei namar ka don ka jingiathuhkhana hadien kane ka jingong. Hapoh phatok ki la pan man la ka sngi na u Kpa badonbor baroh ban ioh jingbam bad ki la ioh pynban da u kubi uba la jakhlia haduh

katta katta bym lah ong shuh. Wat la katta ruh ki ngeit ia U Blei ba U long u Kpa uba ieit jong ki. Ki long kum u Job uba la ong ba un iai ngeit ha U Blei wat ladi yn pyniap noh ia u ruh, Ki long kum u Jisu uba la khot ia u Blei "U Kpa,' wat haba la imat kumba U la iehnoh ia U halor jong ka diengphna.

Uno uno uba li tip ia ka jingitynnad ba kynja mynsiem jong ka Balang Barieh um lah da lei lei ruh em ban shu sngewhun bad ka jingsuda jong ki katto katne ki Balang Sepngi

Nga kham shah shitom shibun eh ha ki ri Sepngi ban ia kaba nga la shah shitom ha ka iingbyndi Komunist, namar mynta nga la iohi da la ki jong ki khmat ba ka jingshai jong ki ri Sepngi ka la lip noh.

U Oswald Spengler (Oswald Spenklar) u la thoh ha ka kot "Ka Jingtroin jong ka thain Sepngi" (Decline of the West) : "Phi la jan jah noh. Nga iohi ha phi ia baroh ka dak jong ka jingjahburom kaba phylla jong ka jingtroin. Nga lah ban pynshisha bi ka spah kaba khraw jong phi bad ka jingkyrduh bakhraw jong phi, ka seng ka dang shimet jong phi bad ka jingiaryngkat kyrdan ha ka imlang sahlang jong phi, ki thma bad ki jingiakhih jong phi, ka jingbymngeit blei bad ka jinglong basniew tam bad ka jingsniew mynsiem jong phi, ka jinglong ka kangar jong phi, ki jingiathoh shongkurim ba tang shipor jong phi, ka jingpynduna khun jong phi, kata kaba pynmong ia phi naduh trai bad kaba pyni ap ia ki jabieng jong phi—ki lah ban pynshisha ha phi ba kine ki long ki dak ba pynpaw ia ka jinglong ba khyllah jong ki juk ba la leit noh jong ki hima ba mynhyndai—ka Alexandria bad ka Greece (Kris) bad ka Rome bym don jingpyrkhat bad jingsngew."

Ia kane la thoh ha ka snem 1926. Naduh kata te, ka jingsynshar paidbah bad ka jingshai ki la jah noh mar shiteng jong ka dewbah Europe (Iurop) bad wat shaduh Cuba ruh. Ka bynta ba dang sah jong ka thain Sepngi ka iohthiah lyngngai.

Hynrei don kawei ka bor ka bym iohthiah : kata ka dei ka jong ki Komunist. Katba ki Komunist Mihngi

ki la sngewbuhkhoh bad ki la duh noh ia ki jingmut ba bakla jong ki, ha ki ri Sepngi pat ka jinghikai Komunist ka long ka bih ba shyrkhei eh. Ki Komunist Sepngi kim ngeit satia ia baroh ki khubor basniew shaphang ki jingleh runar ba ishyrkhei bad ka jingjynjar bad ka jingpynshitom bein ha ki ri Komunist. Ka la pynphriang ia ka jingngeit jong ki da ka jingshitrhem kaba khlem man thait ha kylleng sawdong, ha ki jaka ba shu shong thai jong ki kyrdan ba kham haneng, ha ki iing seng jong ki khraw pyrkhar, ha ki skul bah, ha ki jaka ba jakhlia tam bad ha ki iingmane. Ngi, ki Khristan, ngi ia long barabor shiteng ha ka liang jong ka jingshisha baroh kawei. Ki pat ki ia aiti lut khoit ha ka liang jong ka lamler

Ki riewstad niam jong ka thain Sepngi ki ia kren ia kaei kaei ka bym don dor ei ei ruh em hapdeng ka por jong ki jingjia

Ka pynkynmaw ia nga ba, katba ki shipai jong u syiem Mahomet II ki la ker kut ia ka nongbah Constantinople ha ka snem 1493 bad ka la dei ban rai kut da ki spah snem la ki briew jong ka Balkan kin long hapoh ka jingsynshar Khristan ne Musulman, Ka dorbar Balang ha kata ka nongbah ba la ker kut ka la ia tainia ia kine ki jingeh harum : Ka rong aiu kaba don ha ki khmat jong ka Theisotti Bakhuid ? Ki angel ki long shynrang kynthei ? Aiu kan jia lada u skain u hap ha ka um ia kaba la pynkyntang ? Dei u skain uba la pynkyntang ne ka um kaba la pynjakhlia ? Ka lah ban long ruh tang ka puriskam, kaba iadei bad kito ki por. Hynrei pule ia ki kotkhubor ka Balang mynta ki por bad phin shem ba kiba kum kine thik ki jingkylli la ia kren. Ka jingma jong ka jinghikai Komunist bad ki jingshah shitom jong ka Balang Barieh ym ju kham pynpaw ei ei ruh em.

Kine ki dei ki jingiatainia ba khlem sangeh shaphang ki kam kiba iadei bad ka jinghikai shongtynrai jong ka niam, shaphang ki jinglehniam, shaphang ki jingbymmyntoi ei ei ruh em.

Ka la don ka kynhun ha kawei ka jaka. Uwei u la

kylli: "Lada phin don ha ka jhad kaba la ngam bad phi lah ban lait im ha kawei ka dewlynnong kaba marwei, da kaba ioh lad ban rah kawei ka kot len bad phi na ka jaka buhkot jong ka jhad, phin jied ia kaba kumno?' Uwei u la jubab "Ka Baibl", uwei pat "U Shakespeare (Shekspiar)." Hynrei u Nongthoh u ong ia kaba dei: "Ngan jied ia ka kot kaba lah ban hikai ia nga kumno ban shna ia ka lieng bad ban pai biang sha ka rud duriaw. Hangta ngan sa lah ban pule kylluid kat haba nga sngewbha"

Ban ioh ia ka jinglaitluid na ka bynta baroh ki ja'd Ba'ang bad baroh ki jinghikai shaphang ka niam bad ban babe pat ia ka ha kaba ka la jah noh, namar ka jingpynshitom bein ki Komunist, ka long kaba kham donkam ban ia ka ban iai ban tang ha kawei ka jingmut kaba shai kaba iadei bad ka jinghikai shaphang ka niam.

"Ka jingshisha ka pynlaitluid', ong u Jisu. Hynrei ka juh, "ka jinglaitluid, tang ka jinglaitluid kaba lah ban ai ia ka jingshisha." Bad, ha ka jaka ban ia kajia shaphang kiei kiei ki bym myntoi, ngi dei ban kham ia tylli lang ha kane ka jingialeh ba ka bynta ka jinglaitluid pyrshah ia ka jingleh donbor ba ban bein jong ka jinghikai Komunist.

Nga shah shitom ruh, da kaba ia shim bynta lem ia ka jingshah shitom kaba khraw jong ka Balang ha ki ri Komunist. Da kaba iaid lait ia kine baroh ki jingshah shitom nga lah ban pynpaw ia ki.

Ha u Julliew (June) ba la lah ki kotkhubor Russia ka Izvestia (Isbessia) bad ka Derevenskais Jizn (Jisyn) ki la kynnoh bein ia ki Khristan Baptist Russia ba ki da hikai ia ki dkhot jong ki ban pyniap ia ki khynnah khnang ban siewspah ia ki pop. Ka dei ruh ka jingkynnoh bein kaba mynbarim ia ka jingpyniap ba dei rukom ha ka jinglehniam kum kata ba la ialeh pyrshah ia ki Jiw

Hynrei nga tip kane ka mut aiu Nga la don ha ka phatok ha Cluj (Kloj) ha Rumania ha ka snem 1959 bad uwei u koidi uba kyrteng u Lazarovici (Lasarobisi), ba la kynnoh bym dei ba u da pyniap ia kawei ka khynnah.

U la long tang laiphew snem karta, hynrei u niuh khlieh jong u u la kylla lieh hapoh ki jingpynshitom bein La i kum u tymmen Um don tyrsim kti shuh. La tar noh ia ki khnang ban pynphla ia u ia ka kum runar kaba u la leh. Hadien shisnem jong ki jingpynshitom bein la shem ia ka jinglui lui jong u bad la pyllait noh, hynrei ka jinglaitluid kam mut ei ei shuh ia u. U long u briew uba la dukha junom.

Kiwei pat ki pu'e ia ka jingthoh ha ka kot khubor bad ki lah ban rkhie shaphang ki jingkynroh bein ba khlem akor ha ki Ko khubor Russia pyrshah ia ki Baptist Nga tip aiu ki mut ia kiba shah kynnoh.

Ka long kaba shyrkhei ban don ha ki ri Sepngi bad ban don ia kiba kum kita ki jingmutdur kiba khlem sangeh ha pyrshah ki khmat jong phi.

Hangno mynta uta u phadri rangbah Yermogen (Iarmojen) jong ka Kaluga (U. S S R.—Russia) bad kiwei pat ki hynniew ngut ki phadri kiba la pyrshah tyngeh ia kiba kut duh jong ka jingiatrei lang bad ka jingsynshar Russia kumba la leh da u Kpa Balang Alexei (Aleksei) bad u phadri rangbah Nikodim, kiba long ki atiar ha ki kti jong ki Komunist? Lada ngan ym jin da la iohi ia kine ki phadri kiba la jan iap hajan jong nga ha phatok kiba la ieng pyrshah ha Rumania, ngan ym da la pyrkhat eh ia kine ki phadri ba riewblei.

Ki pas or Niko'ai Eshliman bad Gleb Yakumin la pynkohnguh da u Kpa barangbah jong ka Balang namar ba ki la dawa ia ka jinglaitluid ia ka Balang. Ka thain Sepngi ka tip bha ia kane. Hynrei nga la don hapoh phatok bad u phadri Ioan jong ka Vladimireshti, Rumania, ha uba ia kajuh la jia. Ha sla la don tang "ka jinghikai" ba kynja niam. Hynrei ki nongialam ia ka Balang hima jong ngi, kum ki nongialam jong ka Balang hima ha ki ri Komunist, ki ia trei lang ryngkat bad ki pulit rieh. Ia kito kiba la buh hapoh jong ka jingpynkohnguh da ki hi la buh ruh hapoh ka "jingpynkongnguh" kaba kham khraw shuh shuh—ki jingpynshitom bein, ki jingshoh jingdat, ka jingpyndih da ki dawai—jong ka iingbyndi.

Nga sngew khynniuh eh namar ki jingshah shitom jong kito ia kiba la pynshitom bein ha ka dara jong ki Komunist. Nga sngew kyiuh da kaba pyrkhat ia kaba kut kaba junom jong ki nongpynshitom bein jong ki. Nga sngew kyiuh ruh na ka bynta jong ki Khristan Sepngi ki bym iarap satia ia la ki para bangel ba la pynshitom bein jong ki.

Ha ka jingjylliew jong ka dohnud jong nga, ngan kham sngewtynnad eh ban ri ia ka jingitynnad jong ka bri soh wain jong nga hi bad ym ban ia kyrsum ha kaba kum kata ka jingialeh kaba ishyrkhei. Ngan kham sngewbha shibun eh ban don hangno re hangto ha ka jing-jar-jar bad ka jingshongthait. Hynrei kata ka long ka bym lah ban long. Ka jinghikai Komunist ka don ha tyngkong iing. Haba ki Komunist ki la hiar thma ia ka Tibet ki la pynkut noh ia kito ki ba sngewtynnad eh tang ha ki kam ba kynja mynsiem nadong shadong. Ha ka ri jong ngi ki la pynkut noh ia baroh kiba la pynkynriah noh ia lade na ka jingshisha Ki Balang bad ki iingseng niam la khang khyrdep noh da kaba phikir katba lah tang kat ban pynbieit ia ki nongwei. Kane ka jing jar jar bad ka jingshongthait ia kaba nga da kwah kan long ka jingphetiap na ka jingshisha bad kaba mynsaw ruh ia ka mynsiem jong nga hi ruh.

Nga dei ban ialam ia kane ka jingialeh wat la ka long kaba mynsaw eh ia ngi hi shimet. Lada ngan jah noh phi dei ban sngewthuh shai ba dei ki Komunist kiba la rah tuh ia nga. Ki la rah tuh ia nga na surok ha ka snem 1948 bad ki la buh ia nga hapoh jingbyndi ha ka kyrteng thok. Ka Anna Pauker (Pokar), ka Secretary Hima jong ngi ha kata ka por, ka la iathuh ha u Nonglamktien ka Sorkar Sweden, u Sir Patrick Von Reuterswaerde (Sar Patrik Bon Riwtarswerdi), "Oh, u Wurmbrand mynta u dang iaid kai ha ki surok jong ka nongbah Copenhagen (ka nongbah jong ka ri Denmark)". Une u nonglamktien jong ka sorkar Sweden u la don ha ka pla jong u la ka shithi jong nga ia ka ba ngi la lah ban shu phah jar jar na phatok ; u la tip ba la thok ia u. Kum kata kaei kaei ka lah ban Jia pat. Lada la

pyniap ia nga, u nongpyniap la phah da ki Komunist. Ym don mano mano ruh em ba la thmu ban pyniap ia nga Lada phin iohsngew ia ki khubor nangne nangt i shaphang ka jingpynsniew ia ka longbriew manbriew jong nga, ka jing tuh, ka jingsniew, ka jingklim, ka jingbym lah ban shaniah, ka jingthok lane kano kano kawei pat, ka dei ka jingpyndep ia ka jingbyrngem jong ki pulit rieh. "Ngin pynjot ia phi da kaba ktah ia ka longbriew manbriew."

Kawei ka bynta ba ai jingtip bha ka iathuh ia nga ba ki Komunist Rumania ki la rai kut ban pyniap ia nga hadien ka jingphla jong nga hakhmat ka Dorbar Thawain ba ha khliehduh jong ka ri America (United States Senate.) Kin pyrshang ban pyniap ia nga ha ka met ne ban pynjot ia ka iktiar jong nga. Kin pyrshang ban pynsngja ia nga da kaba pynshitom bein ia ki paralok jong nga ha Rumania. Ki don ki jingmut kiba don bor.

Hynrei ngam lah ban shu sngap noh jar. Bad ka kamram jong phi ka long ban iit bniah jar jar ia ka-ei ka ba nga ong. Wat lada phi pynkhat ba hadien ba nga la iaid lait baroh, nga shah shitom na ka jingeh jong ka jingpynshitom bein phi dei ban kylli ha lade hi kaei kane ka bor bashyrkhei jong ka jinghikai Komunist, ka ba pynlong ia ki briew jong ka ba kin shah shitom na ki ba kum kita ki jingeh. Ka dei ka bor aiu kaba pyn'ong ia ki briew na Jermani Mihngi (East German) ban shim wat ia u Khunlung ha ka kor tih khyndew kaba khlain bha bad ban iaid lait lyngba ia ki sainar shiah hapdeng jong ka jing ma na ka jingshahsiat bad ka iing jong ki baroh kawei ?

Ka thain Sepngi ka ioh thiah lyngngai bad ka dei ia ka ban khie noh.

* * * *

Ki briew kiba shah shitom ki wad ia u lang saitpap, uno re uno ha uba ki dei ban pynkit pop Ban shem ia uba kum uta ka pynsting shibun eh ia ka jingkit. Nga te ngam lah ban leh ia kata.

Ngam lah ban pynkit pop ha ki katto katne ki nongialam jong ki Balang ha ki ri Sepngi kiba pyniadei bad ka jinghikai Komunist. Ka jingsniew kam wan satia na ki. Ka long ka ba la kham mynshuwa. Kine ki nongialam ki hi ki long ki nong shah leh bein jong ka jingsniew ka ba khammynshuwa eh. Kim thaw jingkulmar ei ei ha ka Balang Ki la shem ia ka.

Naduh ba nga la don ha ka thain Sepngi, nga la leit jngoh bun bun ki skul jinghikai niam (Theological Seminaries). Nga la iohsngew hangta ia ki jingkren shaphang ka jingiathuhkhana ia ki baje bad ka jingiathuhkhana ia ki jingrwai leh niam ha ka Balang, shaphang ki ain kiba dei ia ka Baibl ia kiba la slem ym ju kham pyndonkam shuh lane shaphang ka jinghikai jong ka Balang ia ki bymdon shuh mynta. Nga la iohi ia ki rongpule jong ki skul-niam ba ki da ia ioh jinghikai ba ha ka Baibl ka jingiathuh khana shaphang ka jingoynlong ia ka pyrthei kam long kaba shisha, lymne shaphang u Adam, lymne ia ka jingpynshlei um ia ka pyrthei, lymme ia ki kam ba phylla u Moses; ba ia ki jingiathuhlypa la thoh hadien ka jingpyndep ia ki; ba ka jingkha na ka Theisotti ka dei tang ka puriskam, kumjuh ruh ka jingmih pat u Jisu; ba ki shyieng jong u ki don hangno re hangno hapoh jingtep, ba ki shithi baroh kim long kiba shisha, ba ka Jingpynpaw kadei ka Kitab jong u 'riewlamwir, hynrei lymda kumta ka Baibl ka dei hi ka kitab Bakhuid ' (kane ka pynpaw ia ka kot Bakhuid ha ka ba don ki jinglamler kiba kham khraw ban ha ka kot khubor Kommunist).

Kata ka dei kaei ia kaba ki nongialam Balang kiba mynta, ki la pule mynba ki dang don ha ki skul niam. Ka ta ka dei ka lyer ha kaba ki im. Balei ki dang dei ban iaineh ha u Kynrad ia uba kum kita kiei kiei kiba pher kiba ki la ong? Balei ba ki nongialam Balang ki dang dei ban iaineh ha ka Balang ha kaba ki la hikai mon ba u Blei u long uba iap?

Ki dei ki nongialam jong ka Balang hima, ym ia kata ka nongleitkurim ka jong u Khrist. Ki dei ki nongialam ha ka Balang ha kaba bun ki la die noh ia la u Kynrad.

Haba ki ia kynduh iano iano na ka Balang martar Barieh bad ba shah shitom, ki peit ia u la kum ia u jingthaw uba khyllah.

Kaba ar pat, kam long kaba dei ban bishar ia ki briew tang na ka bynta kawei ka jingleh jong ki. Lada ngi leh kumta, ngin long kum ki Pharisi ha kiba u Jisu u long uba sniew, namar um burom bad niewkor ia ki ain jong ki shaphang ka Sabaton, kane ka pynkhapbrib lut ia ki khmat jong ki ia kaei kaba sngewieit ha u Jisu, wat ha khmat jong ki ruh.

Kijuh ki nongialam Balang kiba la leh bym dei eh ha ka jingiadei bad ka jinghikai Kommunist ki lah ban long kiba dei ha bun kiwei pat bad ki lah ruh ban long kiba shisha ha lade hi shimet.

Bad wat ha kaei kaba ki la bakla, ki lah ruh ban kylla.

Nga la don shisien bad u khlieh duh jong ka Balang Orthodox ha Rumania. U dei u briew jong ki Kommunist, u da kren pyrshah ia la ki jong ki langbrot jong u. Nga shim ia ka kti jong u hapdeng ki kti jong nga bad nga la iathuh ia u ia ka pharshi jong u khun siro gawria. Ka dei ka por janmiet, ha kper jong u hi. Nga la ong, "Peit da ka jingieit kaba haduh katno ba u Blei u la pdiang sngewbha ia u nongpop uba wan phai U pdiang sngewbha eh ruh wat ia u phadri hi lada u kylla kaba mut." Nga la rwai ha u ia ki jingrwai niam Une u briew u la kylla kaba mut pat

Nga la don hapoh phatok ha kijuh ka kamra bad uwei u lyngdoh jong ka Balang Orthodox, uba, ha ka jingkyrmen ban lait noh, u la thoh ia ki jingkren len Blei. Nga la kren ia u bad u la tar lyngkhot lyngkhai ia kaei kaba u la tho, hkumta u da pha ialade kat ba ym lah shuh ban pyllait ia u.

Ngam lah ban pynlong iano iano u langsaitpap bad ngam lah ban pynsting ia ka jingkit ha kane ka rukom ia kaba nga don hapoh ka dohnud jong nga.

* * * *

Nga don sa kawei pat ka jingpang ka dohnud. Wat ki paralok ba ia ieit eh jong nga ruh ki sngewthuh bakla

ia nga. Don kiba kynnoh ia nga ba nga isih bad bitar-shla pyrshah ia ki Komunist, kiba ngam tip la ka long shisha ne em.

Uwei u nongthoh u Claude Montefiore (Klawdi Montephiori) u la ong ba ka jingleh u Jisu ha ka jingiadei bad ki nongthoh bad ki Pharisi, ka jingpynrem madan jong u ia ki, ka long pyrshah ia ka hukum jong u hi ban ieit ia kiba shun ia ngi bad ban kyrkhu ia kito kiba tim ia ngi. Bad u Dr W R. Mathews, uba dang shu shong thait shen kum u Nongpynmaid jong ka iingmane St. Paul (Sein Pol) ha London, u la pynkut nia ba kane ka dei ka jingduna bad ka jingkylla ha u Jisu. U la iada ba u Jisu um dei uba khlain ka bor pyrkhat.

Ka jingong jong u Montefiore shaphang u Jisu ka long kiba bakla. U Jisu u ieit ia ki Pharisi, Wat la u pynrem madan ia ki ruh. Bad nga ruh nga ieit ia ki Komunist, kynjuh ruh ia ki atiar jong ki ha ka Balang, wat la nga pynrem ruh ia ki.

Ia ong ia nga khlem sangeh: "Klet noh ia ki Komunist! Trei beit tang ha kiei kiei kiba kynja myn iem!"

Nga la ia kynduh ia uwei u Khristan uba la shah pynshitom ha ki Nazi (Nasi ki nongbud jong u Hitler) U la iathuh ia nga ba u don barabor bad nga katba nga dang ialap ia u Khrist, hynrei ngam dei ban ong ei ei pyrshah ia ka jinghikai Komunist. Nga la kylli ia u la ki Khristan kiba ialeh pyrshah ia ka bor bad jinghikai u Hitler ha Germany ki la bakla bad la ki dei ban shu kren beit thik tang na ka Baibl, khlem da kren shi kyntien ruh em pyrshah ia u nong-banbein bad jubor? Ka jubab ka long, 'U Hitler u pyniap hynriew millian ki Jiw! Kumta dei ban kren pyrshah ia u." Te nga la jubab, "Ka jinghikai Komunist ka la pyniap laiphew millian ki nong Russia bad da ki millian ki nong China bad kiwei pat. Bad ki la pyniap ia ki Jiw ruh, bad ym lah ban leh kumta haba ai ki nong Russia la pyniap?" U la jubab biang, "Kata ka dei kawei pat." Ngam ioh jingbatai ei ei ruh em.

Nga la shah shoh ha ki pulit ha ka por jong u Hitler bad ha ki ror jong ki Komunist bad ngim iohi satia ba don kano kano ka jingiapher. Baroh ar ki long kiba da pang haduh katta katta.

Ka niam Khristan ka dei ban ialeh pyrshah ia kiba bun ki dur jong ka pop, ym tang ia ka jinghikai Komunist. Ym shym la ker kut ia ngi tang da kane kawei ka jingeh.

Hynrei ka jingbikai Komunist ka long mynta ka nongshun kaba khrawtam jong ka niam Khristan bad kaba ma tam eh Bad ban ialeh pyrshah ia ka ngi dei ban ia tylli.

Nga dei ban ong pat ia ka. Ka jingthmu jong u briew ka dei ban long kum u Khrist. Ban khang lad ia kane ki dei ka jing hmu ba kongsan jong ki Komunist. Ki long naduh tynrai hi kiba pyrshah niam. Ki ngeit ba hadien ka jingiap u briew u kyl'a mluh bad ki mar poh khyndew. ym da kumwei pat. Ki kwah ia ka jingim baroh kawe ban im ha ka kyrdan jong kiei kiei kiba dei ia ki met khyndew.

Ki tip tang ia ki lynglun khyndew. Ka ktien jong ki ka dei kata ka jong uto u ksuid ha ka Testament Bathymmai haba la kylli kaei ka kyrteng jong u : "Ngi dei u Paidbah". Ka main jong ka longbriew— ka jingai bakhraw tam u Blei ia ki briew baroh— dei ban pynlwet. Ki la set phatok ia u briew namar ki la shem ha u ia ka kot jong u Alfred Adler, "Ka Por Pyrkhat ba Marwei" (Individual Psychology). Ki sahep rangbah jong ki pulit rieh ki ia pyrta, "Ah, marwei - shu marwei ! Balei bym ialum lang ?"

U Jisu u kwah ia ngi ban long ki main jong ka longbriew. Namar kata ym don kaba lah ban pyniadei ia ngi bad ka jinghikai Komunist. Ki Komunist ki tip ia ka'a. Ka Nauka i Religia (Ka Saians bad ka Niam), ka kot khubor jong ki ka thoh, ' Ka niam ka long ka bym lah ban iadei bad ka jinghikai Komunist. Ka long kaba ijli ha ka...... Ka jingkhang jong ka jingtreikam jong ka Seng Komunist ka dei ka jingpyndam noh ia ka niam...

...Ka dei ka jingtreikam na ka bynta ka jingsaindur ia ka imlang sahlang bymngeit blei ha kaba

ki briew kin lait jynduh na ka jingteh mraw jong ka niam."

Hato ka niam Khristan ka lah ban ia sah lang bad ka jinghikai Komunist ? Hangno ki Komunist ki jubab ia kane ka jingkylli......'Ka jinghikai Komunist ka dei ka jingtangon pyniap ia ka niam."

Mynta ngan kren biang shaphang ka Balang Barieh.

Ka iai trei hapdeng ki jingeh kiba khraw shi katdei eh Ka jingbymngeit blei ka dei ka niam hima ha baroh ki ri Komunist. Ki ai ia kata ka jinglaitluid ha ka rukom kaba ki briew kiba mynbarim ki ngeit, hynrei ki khynnah bad ki samla kim dei ban ngeit. Kiei kiei baroh ha kine ki ri—ki radio, television (telebishon), baiaskob, thiatar, kot khubor, ki jing pynmih kot—ki don ka jingthmu ban pynduh pyndam noh syndon ia ka jingngeit ha u Blei

Ka Balang Barieh ki don tang khyndiat eh ki lad ia ka ban ialeh pyrshah ia ki bor ba shyrkhei jong ka hima ba pyrkhing ba synshar tang kawei ka Seng paidbah. Ki pastor barieh ha Rus ia kim don jinghikai ei ei ruh em ha ki skul niam. Don ruh ki pastor ki bym ju pule ia ka Baibl baroh kawei.

Ngan iathuh ia phi kumno ia ki ba la thung bad pynskhem. Ngi la ia kynduh ia uwei u samla Russia uba long u pastor barieh. Nga la kylli ia u mano ba thung bad pynskhem ia u U la jubab, "Ngim don phad i uba shisha ban thung bad pynskhem ia ngi. U Phadri sorkar un ym thung iano iano ruh lymda la mynjur da ka Seng Komunist. Kumta shiphew ngut na ngi ki sam'a Khristan ngi la leit sha ka jingtep jong u phadri uba la iap kum u Martar. Ar ngut na ngi ngi buh ia la ki kti ha u maw-jingtep jong u. Kiwei pat ki la lum baroh sawdong ia ngi bad ngi ia pan ia u Mynsiem Bakhuid ba un thung bad pynskhem ia ngi. Ngi da sngewskhem ruh ba ia ngi la thung bad pynskhem da ki kti ba la mong jong u Jisu."

Ha nga hi, ka jingthung bad pynskhem ia une u samla ka long kaba skhem eh ha khmat u Blei !

Ki briew bad kaba kum kata ka jingthung bad jing-pynskhem, bad ki bym ioh ruh ia ka jinghikai ha ki skul niam, bad k ba bunsien eh ki tip tang khyndiat eh ia ka Baibl, ki trei ia ka kam u Khrist.

Ka long kum ka Balang jong ki spah snem kiba nyngkong eh. Ki skul niam aiu ki ban ioh ia kito kiba la pynkylla da khongpong ia ka pyrthei na ka bynta u Khrist? Hato baroh ki tip kumno ban pule? Bad nangno ruh ki ioh Baibl? U Blei u la kren ha ki.

Ngi, na ka Balang Barieh, ngim don iingmane, Hynrei ha to ka don kano kano ka iingmane ka ban kham itynnad ban ia ka sahit bneng sha kaba ngi ia khmied haba ngi ia lum lang jar jar ha ri Khlaw? Ka jingsah jong ki sim ka shim ia ka jaka jong ka jingtem. Ka jingiewbih jong ki syntiew ka dei ka jingainguh thang jong ngi. Bad ka riam bajot rathai jong u martar ba dang shu pyllait shen na phatok ka kham shon jingmut jur ban ia ki riam phadni ba itynnad Ngi don u bnai bad ki khlur kum ki sharak Ki angel ki dei ki rangbah balang ki ba pynmeh ia ki

Ngam lah shuh ban batai ia ka jingitynnad jong kane ka Balang.

Bunsien, hadien ka jingiaseng ba jar jar, ki Khristan ki la shah kem noh bad la set ia ki hapoh phatok. Hangta ki Khristan ki deng ia ki kynjri da ka jingsngewbha da kiba ka nongleitkurim ka deng ia u mawkordor uba ka la ioh na uta uba ieit jong ka. Ki um ha phatok ki jem jai jai. Phi ioh ia ka jingdoh jong u bad ia ki jingkdup jong u bad phin ym ia bujli shuh bad ki syiem. Nga la shem da shisha ia ki Khristan kiba shad kmen tang ha ka Baibl, ha ka Balang Barieh bad ha iingbyndi.

Ia ka Balang Barieh la ban bein, hynrei ka don ruh shibun ki para'ok——wat hapdeng ki'o kiba na ki pulit rieh; wat hapdeng ki dkhot jong ka sorkar ruh. Teng teng kine ki riewngeit kiba rieh ki iada ia ka Balang Barieh.

Dang shen, ki kot khubor Russia ki ud ia ka jing nangroi jong "ki bymngeit ba na shabar". Kine, ki kot khubor Russia ki batai, ki dei ki briew bym lah niew shuh shynrang bad kynthei kiba trei ha ka jingpynlong ia ka bor Komunist——ha ki kam sorkar, ha ki bynta jong ka jingpynphriang ia ka jinghikai bad ha kylleng—kiba na shabar ki dei ki Komunist, hynrei hapoh pat ki

dei ki riewngeit ba jar jar bad ki dkhot jong ka Balang Barieh.

Ki ko-khubor Komunist ki iathuh ia ka jingiathuh-khana shaphang kawei ka samla kaba trei ha ka bynta trei kam jong ka jingpynphriang ia ki jinghikai. Hadien kaba trei, ki iathuh, ba ka ju leit sha la ka kamra bad hangta ka ia kynduh ia u tnga jong ka uba dang wan na ka jingtrei jong u. Hadien kiba bam jingbam ma ka bad u lok jong ka ki ia lum lang ia ki samla na kiwei pat ki kamra ha ka iing jong ki bad ki don ki jingiapule ba'ieh ia ka Baibl bad ki jingiaseng duwai Kane ka jia ha baroh kawei ka pyrthei Komunist. Da ki phew hajar kiba kum kita "ki bymngeit ba na shabar" ki don ha man kawei pa kawei ka ri Komunist Ki sngew ba ka khan bha shibun eh ban ym leit sha ki iingmane ha kaba kin shah pahara bad sngap tang ia ka Gospel ba dait thah slam slam. Ha kawei pat ka liang ki sah ha ki kyrdan jong ka bor bad ka jingkitkhlieh kaba ki ioh bad nangta ki da phla sngew shitrhem bad jar jar ia u Khrist.

Ka Balang Barieh bad ba iaineh ka don da ki hajar ki dkhot jong ka ha kiba kum kita ki jaka Ki don ki jingialang ba jar jar ha ki pohkhrum ki kamra rit, ki iingtrep bad ki iing bashong basah.

Ha Russia ym don mano mano ruh ba kynmaw shuh ia ki jingiasaidnia ia ka jingbaptis khunlung ne rangbah, ne ia ka jingbymlah ban bakla jong ka jingpyniaid u Pope. Kim long ruh kiba ngeit ha ka aiom kaiar ka ban sa wan. Kim lah ruh ban batai ia ki jingiathuh lypa bad kim ju ia said ei ei shaphang kita, hynrei pat ngi ju sngewphylla bunsien eh kumno ba ki lah bha ban pynshisha ha ki bymngeit blei ia ka jingion jong u Blei

Ki jubab jong ki ia ki bymngeit blei ki long kiba beit : 'Lada yn khot sngewbha ia phi sha ka jingkha-wai bad bun jaid ki jingbam kiba bang, phin ngeit ba ym don mano mano ruh em ba shet ia ki ? 'Hynrei ka mariang ka dei ka jingkhawai ba la pynkhreh ia ngi. Phi don ki sohsaw, ki sohphareng, ki soh apple, ka dud bad ka ngap Mano ba ia pynkhreh ia kine kiei kiei baroh na ka bynta u briew ? Ka mariang hi ka matlah.

Lada phim ngeit ha u Blei, kumno phi lah pat ban batai bа ka mariang ba matlah ka lah ban pynkhreh ia kiba kum kine kiei kiei ia kiba ngi donkam eh kyrhai bad bun rukom ia ki ?"

Ki lah ban pynshisha ba ka jingim bymjukut ka don. Nga la iohsngew ia uwei ba u da ia said bad uwei u bymngeit blei : "Tharai mynta ngi lah ban ia kren bad ka sop khunlung hapoh ka kpoh ka kmie jong u bad ba phin iathuh ia u ba ka jingim hapoh sop ka long kaba lyngkot eh hadien ba kan mih sha ka jingim kaba slem bad ba shisha Kumno ka sop kan jubab ? Un ong kumjuh kumba ma phi ki bymngeit blei phi ong ia ngi, haba ngi kren ha phi shaphang ka jingsuk baeng bad ka dujok. Un ong ruh ba ka jingim ha ka kpoh ka kmie ka long tang kawei bad ba kaei kaei baroh ka long tang ka jingbuaid niam. Hynrei lada ka sop ka lah ban pyrkhat, kan ong ha lade hi, 'Hangne ki kti ki mih ha nga. Ngam donkam ia ki Ngam lah wat tang ban kner ia ki Balei ba ki mih ? Lehse ka lah ban long na ka bynta ka jingim ba lawei jong nga, ha kaba nga dei ban trei da ki. Ki kjat ruh ki mih, hynrei nga dei ban shu khun beit ia ki ha ka shadem jong nga. Balei ki mih ? Lehse ka lah ban long ba ka jingim ha ka pyrthei kaba khraw ka don, ha kaba nga lah ban iaid. Ki khmat ki mih, wat la nga don ha ka jingdum kaba khraw synia bad ngan donkam ia ki. Balei nga don ia ki ? Lehse ka lah ban long ba ka pyrthei kaba shai bad bun rong ka don. Kumta, lada ka sop ka lah ban pyrkhat shaphang ka jingheh jing-an jong ka hi, kan tip ruh shaphang ka jingim kaba don shabar na ka kpoh ka kmie, khlem da iohi ia ka. Ka long kumjuh ruh bad ngi. Katba ngi dang rit, ngi don ka bor, hynrei ngim don satia ka jingpyrkhat ban pyndonkam hok ia ka. Haba, da ki snem, ngi la nang roi nangsan ha ka jingtip bad ka jingstad, ka kali kit synduk iap briew ka ap ia ngi ban kit ia ngi sha ka jingtep. Balei pat ba dang donkam ban san ha ka jingtip bad ka jingstad ia kaba ngim lah shuh ban pyndonkam ? Balei ba ki kti, ki kjat bad ki khmat ki mih ha ka sop khunlung ? Ka dei ia kaei ka ban sa

wah mih. Kumta ka long ruh bad ngi hangne. Ngi im hangne ha ka jingshemphang, ka jingrip, ka jingstad na ka bynta kaei ka ban sa long. Ngi ia pynkhreh ia ka ban trei ha ka kyrdan kaba kham khraw kaba bud ruh ia ka jingiap."

Shaphang u Jisu, ka jinghikai ba ha khlieh jong ki Komunist ka long ba um don Ki nong-rei jong ki Bilang Birieh ki jubab ia kane da kaba suk : "Ka kotkhubor aiu kaba phi don hapoh pla ? Ka dei ka kotkhubor Pravda kaba mynta ne mynhynnin ? To ngan peit ia ka ? Oh, ka dei kaba naduh ka 14 tarik u Kyllalyngkot (January) 1964. 1964 khein naduh mynno ? Na uta u bym don ne u bym trei ei ei ? Phi ong ba um don hynrei phi khein bha ia ki snem naduh ba kha ia u. Ka por ka la don shuwa ia u. Hynrei mynno u wan, imat ha u briew hi ba kaei kaei baroh kaba la don mynshuwa ka shu long lehnohei bad ba ka por ba shisha ka dang shu sdang tang mynta. Ka kotkhubor Komunist jong phi hi ka pynshisha ba u Jisu um dei ka puri-kam kai"

Ki pastor ha ka thain Sepngi barabor ki ong ba kito k ba don ha ka Balang ki long da shisha kiba ngeit shaphang ki jingshisha kiba kongsan tam jong ka niam Khristan, ia kaba kim long kumta.

Phim ju kham iohsngew ia ka jingiathubkhana kaba pynshisha ia ka jingshisha jong ka jingngeit jong ngi. Hynrei ha ki ri Komunist, ki briew ki bym ju la tip ban leh ia kata, ki ai noh ha kita kiba kylla kaba mut ia ka nongrim kaba khraw katta katta.

Kam don kano kano ka jingpyniakhlad kaba shai da kaba phi lah ban ong ha kaba ka Balang Birieh, kaba long ka kut baskhem jong ka niam Khristan, ka kut noh bad ka Bilang hima ka sdang ban don. La shu ia thain ia ki. Bun ki pastor jong ki Bilang kiba paw shabar ki da iatrei ia ka jingtrei kaba rieh mar kumjuh da kaba iaid jngai shaduh ki pud ba la buh ha ki da ki Komunist.

Ka Balang hima ka Balang jong ki nong-iatrei lang bad ki Komunist ka don la ka jong ka khanatang kaba jrong.

Ka la sdang mih mar mar hadien jong ka jingiakhih ha ka imlang sahlang ha Russia bad ka "Balang kaba im," ba la ialam da u lyngdoh ia uba la khot u Sergius (Sarjios).

Kane ka "Balang ka ba im" ka la pynbna paitbah ha kata ka por ha Moscow (Mosko-ka nongbah jong ka Russia): "Ka jingthmu jong ngi kam long ban tei pat ia ka Balang, hynrei ban pynduh noh ia ka, ban rat dyngkhong ia baroh ki niam." Ka jingpynbeit trei kam kaba itynnad ia ka Balang

Ngi don ha man la ka ri kiba kum kita ki Sergius.

Ha Hungary (Honkari-kawei pat ka ri Komunist), hapdeng ki Katholik, u dei u Phadir Balogh Ma u bad katto katne ki Pastor jong ki Balang Protestant ki iarap ki Komunist ban ioh synshar lut ia ka ri.

Ha Rumania, ki Komunist ki la ioh ia ka bor synshar da ka jingiarap jong uwei u lyngdoh Ka Balang orthodox uba kyrteng u Burducei Bordukia), u nongkyrshan ba mynshuwa ia ka jingsynshar lahduh, uba la dei ban pynbha pat ha ki Komunist ia la ki pop kiba mynshuwa jong u da kaba kylla long Komunist kham palat ban ia ki khlieh nongsynshar jong u Une u phadri u la ieng hajan u Vishinski, u Sikretari Hima jong ka Russia, bad u da wiat samrkhie ha ka ru'kom ka ba ia mynjur lang haba une u la ong ha ka jingpynwan ia ka Sorkar Komunist kaba thymmai: "Kane ka Sorkar kan tei ia ka jingsuk bneng ba kynja pyrthei bad phim don kam shuh ban wad ia kata kaba kynja bneng."

Kum ha u Padri rangbah Nikodim jong ka Russia, dei bank kynmaw ba u dei u nongai jingtip ia ka Sorkar. U Major (rangbah shipai) Deriabin, uba la mih noh na ki pulit rieh Russia, u la phla ba u Nikodin u dei u rongtrei jong ki.

Kane ka jingjia ka long la jan man ha baroh ki jaid Balang. Ka jingialam ba mynta jong ki Baptist Rumania la shu buh da ka bor. Ka kren pyrshah ia ki Khristan ba shisha. Ha Russia ki nongialam jong ki Baptist ruh ki leh kumjuh hi. U President (nongialam) jong ki Adventist (ka niam ki Sabaton) ha Rumania, U Tachici

(Tashisi), u la iathuh ia nga ba ma u hi u dei u nongai jingtip ia ki pulit rieh jong ka Sorkar naduh ka sngi nyngkong jong ka jingwan ka bor synshar jong ki

Ban ia ka ban khang jynduh ia ki Balang baroh -- wat la ki la lah khang khyrdep noh da ki bun hajar tylli——ki Komunist da ka buit sianti jong ki ki la ia pynbeit ban shah tang khyndiat eh ki Balang hima "bapaw shabar" ba kin dang iai sah hi bad ki pyndonkam ia ki kum ki jingkhang iit ia kiba ki lah ban peit ngor, pyniaid bad wat ban pynduh khoit ia ki Khristan bad ia ka niam Khristan hi baroh kawei. Ki la rai ba kan kham bha ban shah ia ka dur jong ka Balang ba kan don bad ki pynlong ia ka kum ka atiar jong ki Komunist ia ka ban pyniaid bat bor ia ki Khristan bad ka lad ia ka ban phlan duman ia ki nongwan jngoh kiba wan sha ki ri jong ki. Ia nga hi ruh la tyrwa ia kaba kum kata ka Balang ha ka jingiateh ba ma nga, kum u Pastor, ngan ai khubor ia ki dkhot jong nga sha ki pulit rieh. Imat kumba ki Nongsepngi, ba la ju long rukom ha baroh "ki dohiong bad dohlieh"——da kumne ne da kumtai—kim lah ban sngewthuh ia kane. Hynrei ka Balang Barieh kan ym pdiang da lei lei ruh em ia kaba kum kata ka dak kaba shu paw shabar, ki Balang ba la shah pyniaid bat bor kum ka ba mih bujli ia ka jingialap kiba khlain bad kaba don jingmut "ha baroh ki jaidbynriew" ——kynthup ruh ia ki samla

Hynrei ha ki Balang hima ka don ka jingim ba kynja mynsiem kaba shisha wat la don bun bah ki nongialam kiba shet kylla. (Nga la don ka jingshon jingmut kaba jur ba ha kiba bun ki Balang jong ka thain Sepngi ka la long kumjuh hi. Ki Balang teng teng ki long ki ba iaineh ym namar hynrei ha ka jaka jong ki nongialam ba ha khlieh duh jong ki.)

Ka rukom mane blei jong ka Balang Orthodox ka iai sah kumjuh, bad ka bna ia ki dohnud jong ki dkhot jong kane ka Balang, wat la ki jingiathuhkhana ki pynkhyllew ia ki Komunist ruh. Ki Lutheran, ki Presbiterian bad kiwei ki jaid Balang Protestant ki rwai ia kijuh ki jingrwai shem mynsiem kiba la rim. Bad nangta, wat ki

jingiathuhkhana jong ki nongai jingiip ki don katto katne na ki Jingthoh Bakhuid. Ia ki briew la pynkylla kaba mut ha ka jingphnian jubor jong ki briew ia kiba ki la tip lypa ba ki dei tang ki nongshet shukor, shaphang ia kiba ki tip ba kin iathuh ha ki pulit rieh ia ki jingkylla kaba mut jong ki, kiba la dei ban buhrieh ia la ka jong ka jingngeit na uta uba ai ha ki ia kane ka jingngeit da ka jingiathuhkhana ba arsap jong u. Kane ka dei ka kambah jong u Blei hi, shaphang ia kaba ka Lebitikos 11 lynnong ka thoh ha ka ktien kaba shai : "Bad lada kan hap ruh na kata ka met iap jong ki (kaba, kat kum ka hukum u Moses, la pynjakhlia) halor u symbai bet u ban sa bet, uta un long bakhuid."

Ka jingitynnad ka pyntor ia ngi ruh ban ong ba ym baroh ki nongialam jong ka Balang hima, ym baroh wat ki nongialam ba ha khlieh duh ki dei ki briew jong ki Komunist.

Ki dkhot jong ka Balang Barieh ki long ruh kiba paw khmat shibun eh ha ki Balang hima, lait tang katto katne kiba la dei ban buhrieh ia lade. Bad ki iohi ba ka niam Khristan kam long kaba tlot, hynrei ka jingngeit kaba iai ialeh. Haba ki pulit rieh ki la wan ia ka ban khang khyrdep noh ia ka iing niam ha Vladimireshti ha Rumania bad kumjuh ha kiba bun ki jaka ha Russia, ki la shem jingeh haduh katta katta. Don na ki Komunist ki la dei ban siew da la ki jingim na ka bynta ka kam runar ha kaba pyrshang ban khang ia ka niam.

Hynrei ki Balang hima ki la nang khyndiat pa khyndiat. Nga sngew phylla la ha baroh kawei ka ri Russia (Soviet Union) ki dang don kumba san ne hynriew hajar tylli ki Balang. (Ka ri America kaba kat juh ka jingbun briew ka don kumba lai lak). Bad kine ki "Balang" ki long kham bun eh tang kum ki kamra kiba rit eh——ym ka "Balang" kumba ngi mutdur ia ka. Ki nongwan jngoh kai na ki ri nongwei ki iohi ia ka Balang kaba bun briew ha Moscow——kaba long tang ma ka hi ka Balang Protestant ha ka nongbah——bad ki ai jingkynthoh ba haduh katno ka don ka jinglaitluid. "Wat ki iingmane ruh ki khapngiah shoin", ki ia ai khubor

sngewkmen. Kim iohi pat ia ka jingjynjar jong kawei ka Balang Protestant na ka bynta ki hynniew millian ki mynsiem. Bad ym wat ki iingmane kiba tang kawei ka kamra ki don ha ka jingjngai ban iaid lynti kumba phraphew na ka shispah jong ka jingdon jong ki briew ha ri Russia. Kine ki paidbhur la dei ban klet ia ki—— ne ban ialap da ki rukom jingialap kiba rieh. Ym don lad shuh da kumwei pat.

Katba ka jinghikai Komunist ka nang kham roi ha ka ri, katta ka Balang ruh ka dei ban long kaba rieh.

Ha ka jaka jong ki Balang hi na ba la khang khyrdep noh, ki don ki jingialang jong ki seng bad kynhun ba pyrshah niam.

Kumno Ka Balang Barieh Ka "Bsa" Ha Ki Kot Ki Sla Jong Ki Bymngeit Blei

Hynrei ka Balang Barieh ka tip ruh kumno ban pyndonkam ia kine. Nyngkong eh, ka bsa ha ki kot ki sla jong ki bymngeit blei, kumba ia u Elijah ruh la bsa da ki tyngab. Ki bymngeit blei ki da pyndonkam da ki buit bad ka jingshitrhem ruh ha kaba kren bein bad wohdong ia ki dkhot Baibl.

Ki la pynmih ruh ia ki kot ba la jer kyrteng "Ka Baibl Bathamula" (The Comical Bible) bad "Ka Baibl ia ki Bangeit bad ki Bymngeit" (The Bible for Believers and Unbelievers). Ki da pyrshang ban pyni kumno ba ki dkhot Baibl ki long kiba khlem jingmut bad, khnang ban leh kumta, ki da shim kylliang ruh na kiba bun ki dkhot Baibl hi. Haduh katno ngi da sngewkmen eh ia ki ! Ka jingwohnia ka long kaba khlem jingmut ei ei ruh em, ba ym don mano mano ruh ba da pyrkhat shaphang kata. Hynrei ia ka kot la shon da ki millian tylli bad ka dap tang da ki dkhot Baibl suda, kiba da itynnad bym lah ong shuh ruh, wat haba ki Komunist ki rkhie bein ruh ia ki. Ha ki por kiba la lah, ia "Ki nongngeit bakla" la thang im da ka Bor jingbishar bad la falam noh ia ki sha ka jingthang da ka jingialaid paidbah, ba la pynriam ha baroh ki jaid jain ba i khlem rain da

kaba ring dur ha ki ia ki thylliej ding bad ki dur ksuid. Bad kine ki nongngeit bakla ki la long pynban ki riewkhuid Kumta ruh ki dkhot Baibl ki iai long kiba shisha, wat la u Soitan hi u da shim kylliang na ki.

Ka jaka pynmih kot jong ki Komunist ka da sngew-tynnad haduh katta katta ban ioh da ki hajar ki shithi, kiba iai dawa ban phah shon biang ia ki kot ba len blei. kiba shim kylliang na ki dkhot Kotbah khnang ban dup kren bein ia ki. Kim tip ba kine ki shithi ki la wan na ka Balang Barieh, ka bym ioh lad satia da kumwei pat ia ka ban ioh ia ki Jingthoh Bakhuid.

Ngi ruh ngi tip bha kumno ban pyndonkam ia ki jingialang jong ki bymngeit blei.

U nonghikai rangbah jong ka jinghikai Komunist u la pynpaw ha ka jingialang ba u Jisu u dei tang u nongleh jadu Uta u nonghikai u la buh ha khmat jong u shi kum ka um. U la buh ia u dawai pui pui bani bha bad ka la kylla saw hain. ' Kane ka dei shisha ka kambah," u la ong. "U Jisu u da buhrieh ia u dawai pui pui bani bha ha ki sop kti jong u kum une, bad u da leh mynleh ba u la pynkylla wain ia ka um ha ka rukom kabatphylla shibun eh. Hynrei nga lah ban leh kham palat ban ia u Jisu hi , nga lah ban pynkylla um biang ia ka wain." Bad u la buh sa uwei pat u dawai ha ka um. Ka la kylla lich biang. Nangta u la buh biang sa da uwei pat u dawai bad ka la kylla saw biang.

Uwei u Khristan u la ieng joit bad u la ong, "Phi la pynphylla ia ngi, paralok nonghikai, da kaei kaba phi lah ban leh. Ngim ong ia phi shuh shuh sa tang kawei : dih khyndiat na kato ka wain jong phi !" Uta u nonghikai u la ong, "ngim lah ban leh ia kata. Une u dawai u long bih " Uta u Khristan u la jubab pat, "Kane ka dei ka jingiapher nadong shadong hapdeng jong phi bad u Jisu. Ma U, da ka wain jong u, u la ai ha ngi ka jing-kmen la ar hajar snem mynta, katba ma phi pat phi ai bih ia ngi da ka wain jong phi." Uta u Khristan u la shah set phatok noh. Hynrei ka khubor shaphang kata ka jingjia ka la phriang kylleng kylleng bad ka la nang pynskhem ia ka jingngeit.

Ngi long kiba tlot, kum ki Dabid. Hynrei ngi kham khlain ban ia u Goliath jong ka jingbymngeit blei, namar u Blei u don ha ka liang jong ngi. Ka jingshisha ka dei ka jong ngi.

Ha kawei pat ka por, uwei u ronghikai Komunist u la kren shaphang ka jingbymngeit blei. Baroh ia ki nongtrei ha ka karkhana la kwah ba kin leit sngap bad hapdeng kine ki nongtrei don shibun ki Khristan. Ki da shong khop jar jar ban sngap ia ki jingainia baroh pyrshah ia u Blei bad shaphang ka jing-bieit ia ka ban ngeit ha u Khrist. Uta u nonghikai u la pynshisha ba ym don ka pyrthei ba kynja mynsiem, ym don Blei, ym don Khrist, ym don ka lawei jong ka jingim, u briew u dei tang kaei kaei kaba ym don jingim. U iai ong ruh bun bunsien ba tang ka kynja met tynrai kaba don.

Uwei u Khristan u la ieng joit bad u la kylli la u lah ban ong ei ei. Kumta la shah ia u. Uta u Khristan u la shim ia ka shuki khylliap jong u bad u la bret ia ka. U la sángeh bad u da peit ia ka. Nangta u la iaid bad u la thap ia uta u nonghikai Komunist na ka khmat. Uta u nonghikai u la bitar tyngeh. Ka khmat jong u ka la saw lain da ka jingbitar lep. U la tim la tla bad u la khot ia ki para Komunist ban kem ia uta u Khristan. U da ong de artat, "Kumno phi nud ban thap ia nga? Kaei ka daw?"

Uta u Khristan u la jubab, "Phi la pynshisha ia lade dang myntan ba phi dei tang uba lamler. Phi ong ba kiei kiei baroh ki dei tang ki met tynrai. Nga la shim ia ka shuki bad nga la bret ia ka. Kata ka dei shisha kata ka met tynrai. Ka shuki kam shym bitar satia. Ka dei tang ka kynja met tynrai. Haba nga la thap ia phi, phim long kum ka shuki. Phi long da kumwei pat. Ka kynja met tynrai kam shla ne kam bitar, paralok phi pat phi bitar Namarkata, Paralok nonghikai, phi la bakla. U briew u kham palat ban ia ka kynja met tynrai. Ngi dei ki jingthaw ba kynja mynsiem."

Ha kiba bun kum kita ki rukom ki Khristan tynrai jong ka Balang Barieh ki pyniapnia ia ki jingainia ba trei shitom jong ki ba len blei.

Ha iingbyndi, u sahep rangbah uba dei ia ki kam hima sima u la kylli ia nga da kaba tyngeh, "Slem katno phin iai neh ha kata ka niam bieit jong phi ?" Nga la ong ha u, "Nga la iohi bun bah ki bymngeit blei ki da babe kylla ha ri por ba ki la jan iap ba ki la long kiba khlem blei ; ki da khot kyrpad ia u Khrist. Phi lah ban mutdur ba u Khristan un dang babe, haba ka jingiap ka la jan, ba u la long u Khristan bad ba un dang khot ia u Marx ne u Lenin ban pyllait ia u na ka jingngeit jong u ?" U la sdang ban rkhie : "Ka jubab kaba sian." Nga la bteng pat, "Haba u nongtrei kor trei bor u tei ia ka jingkieng ka jingshisha ba ka miaw kan iaid halor ka jingkieng kam long kaba shisha ba ka jingkieng ka bha. Ka rel ka dei ban iaid ha ka ban pynpaw ia ka bor jong ka. Ka jingshisha ruh ba phi lah ban long u bymngeit blei katba kiei kiei baroh ki dang iaid bha, kam mut pat ia ka jingshisha jong ka jingbymngeit blei. Kan ym bat ha ki khyllipmat jong ka jingeh kaba khraw." Bad nga ju pyndonkam ruh ia ki kot jong u Lenin ban pynshisha ha u ba, wat hadien kaba long Myntri Rangbah jong ka ri Russia, u Lenin hi ruh u ju duwai haba kiei kiei ki bakla.

Ngi long kiba jar jar bad ngi lah ban ap jar jar ia ka jingiaid jong ki jingjia. Dei ki Komunist ki bym long jar jar bad ki da pynmih ruh ia ki jingialap ba pyrshah niam. Da kane ki pynshisha ia kaei ba u Augustine (Akostin) riewkhuid u la ong ; "Ka mynsiem kam suk tad haduh ba kan ioh shongthait ha Me hi."

Balei Ba Wat Ia Ki Komunist Dei Ban Jop

Ka Balang Barïeh, lada la iarap da ma phi, ki Khristan laitluid, kan jop ia ki dohnud jong ki Komunist bad kan pynkylla ruh ia ka dur jong ka pyrthei hi. Kan jop ia ki, namar kam long kaba da long tynrai ban long u Komunist. Wat u ksew hi u kwah ban ioh ia la ka shyieng. Ki dohnud jong ki Komunist ki ia khih ialeh pyrshah ia ka bynta kaba ki dei ban leh bad ia ki jingbymlah long kiba ki dei ban ngeit.

Haba ki Komunist shimet hi ki da kubur ba ka met tynrai ka long kiei kiei baroh, ba ngi dei tang shi kham ki phngit ba la buh bha ha ka rukom kaba dei bad ba hadien ka jingiap ngin sa kylla long biang tang ka mluh bad ki mar poh khyndew, ka biang ruh ban kylli ia ki, "Kumno ka lah ban long ba ki Komunist ha kiba bun ki ri ki la aiti ia la ki jong ki jingim na ka bynta ka jinghikai jong ki? Hato kita ki 'shikham ki phngit' ki don ki jingpyrkhat? Hato ki mar poh khyndew ki lah ban len ialade na ka bynta ka jingbha jong kiwei pat?" Ia kane kim lah satia ban jubab.

Bad nangta pat ka jingrunar ba ishyrkhei! Ia ki briew ym shym la thaw kum ki mrad khlaw ba runar bad kim lah ban long sah ki riew runar slem slem. Ngi la iohi ia kane ha ka jingkhyllem jong ki nongsynshar Nazi, don na ki kiba la pyniap noh ialade, bad don ruh kiba la kylla kaba mut bad kiba la phla ia la ki kam runar jong ki.

Ka don kaei kaei kaba shisha ha ka jingdih buaid ba ishyrkhei katta katta ha ki ri Komunist. Don ha ka jingangnud ia ka jingim kaba kham khraw, kaba ka jinghikai Komunist kam lah ban ai U rong Russia uba ryntih u dei u briew uba sbun, ba khraw mynsiem bad uba pyrkhat. Ka jinghikai Komunist ka long kaba jyndong bad kaba khlem pyrkhat. U wad ia ka jingim kaba jylliew bad, da kaba um shem ia ka hangno hangno ruh, u wad ia ka ha ka kyiad. U pynpaw ha ka jingdih kyiad ia la ka jingshyrkhei shaphang ka jingim kaba runar bad kaba shukor kaba u dei ban im. Ha ki khyndiat por, ka kyiad ka pynlaitluid ia u, kumba ka jingshisha kan pynlaitluid ia u jurom, lada u lah ban tip ia ka.

Ha Bucharest, ha ka por jong ka jingwan kynrup jong ki Russia, shisien nga la sngew ia ka jingpynbor bym lah ban ialeh pyrshah ia ka ban rung ha ka pata kyiad. Nga la khot ia ka lok jong nga ban ia leit lem bad nga. Haba nga la rung shapoh nga la iohi ia uwe u rangbah shipai Russia bad ka su'oi ha ka kti jong u, u da byrngem ia man uwei pa uwei bad u da pan shuh

shuh ban dih. Ia kane ym shym la ai satia ia u, namar u la long lypa uba la buaid palat eh. Ki briew ki la ia sheptieng. Nga la leit sha u trai——uba la ithuh ia nga ——bad nga la ong ia u ba un ai kyiad ia uta u rangbah shipai, da kaba kular ban shong ha syndah jong u bad ban peit ba un sngap jar noh. Shi bilor ka kyiad kawei hadien kawei pat la ai ha ngi. Ha ka miej, don lai tylli ki klat. Uta u rangbah shipai bunsien da kaba leh don akor u la pyndap ia baroh lai tylli... ..bad u la dih lut ia ki. Ka lok jong ngi bad ma nga ngim shym la dih. Wat la u la buaid palat than, pynban ka jabieng jong u ka dang trei kam. U la kyrni eh ha ka jingdih kyiad. Nga la kren ha u shaphang u Khrist bad u la sngap bha dngong da kaba pynleit jingmut bha.

Ha kaba kut, u la ong: "Mynta phi la iathuh ia nga phi dei uei, ngan iathuh pat ia phi nga dei uei. Nga dei u lyngdoh jong ka Balang Orthodox uba la long hapdeng kiba nyngkong eh ban leh noh ia ka jingngeit jong nga, haba ka jingpynshitom bein kaba khraw hapoh u Stalin ka la sdang. Nga la leit na kawei ka shnong sha kawei pat ban kren paidbah da kaba ong ba ym don Blei bad ba ma nga kum u lyngdoh nga la dei tang u nongshukor. 'Nga dei u nongshukor bad kumta ki long baroh kiwei pat ki pastor', nga la iathuh ia ki. La niew burom shibun eh ia nga na ka bynta ka jingshitrhem jong nga, kumta nga la long u sahep rangbah jong ki pulit rieh. Ka jingpynshitom ia nga na u Blei ka la long ba da kane ka kti nga la dei ban pyniap ia ki Khristan, hadien kaba pynshitom bein ia ki. Mynta nga dih bad nga iai dih ba ngan dup klet noh ia kaei kaba nga la leh. Hynrei kam trei kam ei ei ruh em.

Bun bah na ki Komunist ki da pyniap noh ia lade. Kumta ka la long ruh bad ki myllung kiba khraw tam jong ki, u Essenin bad u Maiakovski. Kumta ka la long ruh bad u nong-thoh kot ba pawnam jong ki, u Fadeev (Phadib). U dang shu lah pyndep ia ka kot jingiathuh-khana jong u kaba kyrteng "Ka Jingsuk" ha kaba u la batai ba ka jingsuk ka don beit tang ha kaba iatrei khlem man thait na ka bynta ka jinghikai Komunist. Ma u hi

u da sngew suk haduh katta katta shaphang kata, ba u la siat iap ialade hadien kaba u la pyndep ia kata ka Jingiathuhkhana. Ka long kaba eh shibun eh ia ka mynsiem jong u ban kit ia ka ba kum kata ka jinglamler kaba khraw. U Joffe (Jo-phi), u Tomkin—ki nong-ialam bakhraw jong ki Komunist bad ki nongialeh na ka bynta ka jinghikai Komunist ha ki por jong ka jingsynshar ki Czar (Sar—ki syiem Russia)—kim lah shah ban iohi haduh katno ba ka jinghikai Komunist ka long kaba shisha Ki ruh ki da pyniap noh ia lade.

Ki Komunist kim suk satia. Kumta ka la long ruh bad ki nongsynshar lahduh bakhraw jong ki. Haduh katno u Stalin u la long u bym suk! Hadien kaba pyniap la jan baroh ia ki paralok ba rim jong u, u la sheptieng shikatdei eh ba ioh u shah pyniap ne shah ai bih ia lade. U la don phra tylli ki kamra thiah ia kiba la khang tala skhem bha la kum ia ki synduk buh tyngka hapoh bank. Ym don mano mano ruh ba tip ha kano na kine ki kamra thiah u thiah ha kano kano ka miet. Um ju bam lymda u nongshet u da mad shuwa ia ka jingbam ha khmat jong u. Ka jinghikai Komunist kam ju ai jingsuk iano iano ruh, em wat ia kita ki nongsynshar lahduh jong ka ruh. Ki donkam ia u Khrist.

Da kaba pynkhyllem noh ia ka jinghikai Komunist ngin ioh ban pyllait ym tang ia ki nongshah leh bein jong ka jinghikai Komunist, hynrei ia ki Komunist hi ruh.

Ka Balang Barieh ka mih khmat ia ki jingdonkam kiba khraw tam jong ki briew ba la shah teh mraw jong ngi. Iarap ia ka!

* * *

Ka dur kaba iphuh iphieng jong ka Balang Barieh ka dei ka jingkhlain jong ka ha ka jingngeit.

Uwei u pastor uba shu ai kyrteng sin ialade "U George" (Jiorj) u iathuh ha ka kot jong u shaphang ka jingtrei barieh jong u Blei ia kane ka jingjia harum :

Uwei u rangbah shipai Russia u la leit sha uwei u pastor ha Hungary (Honkari) bad u la ong ia u ba u

kwah ban ia kynduh tang ia u hi. Uta u briew u long uba dang kham samla bha bad uba khoit khoit bad uba iai pyrkhat eh tang ia lade kum u nongjop thma. Haba ia u la ialam sha kamra jingiasyllok kaba rit bad ia ka jingkhang la khang noh, u la kohnguh khlieh ia ka diengphna kaba sdien ha kynroh.

"Phi tip katai ka long tang ka jinglamler", u la ong ia uta u pastor. "Ka dei tang ka dak jong ka jingshet shukor ia phi ki pastor khnang ban pynthame ia ki briew kiba duk khnang ban pynlong ia kiba riewspah ban ym ai lad ia ki ba kin sngewthuh. Ale mynta, ngi ia don tang ar ngut hi! Pynkohnguh ia lade ha nga ba phim ju ngeit da shisha ba u Jisu Khrist u dei u Khun jong u Blei!"

Uta u pastor u la phuh samrkhie. "Hynrei, ko samla, shisha nga ngeit ia kata. Ka long kaba shisha."

"Ngam kwah satia ba phin leh shutia ia nga!" la ong uta u rangbah shipai. "Kane ka long ka kam shisha. Wat rkhie ia nga!"

U la sei ia ka suloi pistol jong u bad u da buh tyndait bha ha ka met jong uta u pastor.

"Lymda phi len ha nga ba ka dei tang ka jingshukor, ngan siat!"

"Ngam lah ban leh ia kata, namar kam long kaba shisha. U Trai jong ngi da shisha u long u Khun jong u Blei," la ong uta u pastor.

Uta u rangbah shipai u la bret ia kata ka suloi ha madan bad u la piam khak ia u briew jong u Blei. Ki ummat ki la tuid ha ki ngap jong u.

"Kaba dei!" u la pyrta. "Ka long kaba shisha, nga ruh nga ngeit kumta hynrei ngam lah pat ban sngewthikna ba ki briew kin iap na ka bynta kane ka jingngeit ted haduh ba ngan da shem hi dalade Oh, khublei shibun ia phi! Phi la pynkhlain ia ka jingngeit jong nga. Mynta nga ruh nga lah ban iap na ka bynta u Khrist. Phi la pyni ia nga kumno."

Nga la tip ia kiba bun kiwei pat kiba kum kita ki jingjia. Haba ki Russia ki la kurup ia ka Rumania, ar ngut ki shipai Russia ki la rung hapoh kawei ka iingmane

bad ki suloi ha ki kti jong ki. Ki la ong: "Ngi n ngeit satia ha ka niam jong phi. Kito ki bym iehnoh noh ia ki kumne kumne yn sa siat lut ia ki baroh shi syndon! Kito kiba iehnoh noh ia ka jingngeit jong phi kynriah sha ka mon. Ia kine la hukum ba kin mih noh na iingmane bad ban leit phai noh sha la iing. Ki la phet noh ban ioh laitim. Haba kita ki nong Russia ki la sah hi tang bad ki Khristan kiba sah, ki la piam khak ia ki bad ki la iathuh ha ki: "Ngi ruh ngi long ki Khristan, hynrei ngi kwah ban iasyllok tang bad kito kiba shim ia ka jing hisha kaba don dor ia kaba dei ba i shah iap na ka bynta kata."

Kum kita ki briew kiba ialeh na ka bynta ka jinglaitluid.

Ha kiba bun ki iing jong ki Khristan Sepngi ki pynlut bun bun ka por tang ha kaba sngap ia ki jingrwai ba kynja pyrthei. Ha ki iing jong ngi ruh lah ban iohsngew ia ki sur ba sawa jam, hynrei ka shu long tang ban shu tap matlah ia ka jingkren shaphang ka Gospel bad ia ka jingtrei barieh kumta ba ki para marjan kim lah ban iohsngew ia ka bad ai jingtip ia ki pulit rieh.

Katno ki ia sngewkmen haba ki iakynduh teng khat ia u Khristan ba khia thew na ki ri Sepngi!

Uta uba thoh ia kine ki kyntien u dei tang u briew u bym lar kam ei ei ruh em. Hynrei ngi dei ka sur jong kito kiba khlem sur: jong kito ia kiba la set ia ki shyntur jong ki bad ki bym ju ioh mihkhmat ruh sha ka thain Sepngi. Ha ka kyrteng jong ki nga iai pan ia ka jingkhraw jong ka jingngeit bad ha kaba bat ruh ia ki jingeh jong ka niam Khristan.

Ha ka kyrteng jong ki ruh nga iai pan ia ki jingduwai jong phi bad ia ki jingiarap jong phi na ka bynta ka Balang Barieh kaba iaineh bad kaba shah shitom ha ki ri Komunist

* * *

Ngin sa jop hi ia ki Komunist. Nyngkong eh, namar u Blei u don borabor ha ka liang jong ngi.

Kaba ar pat, namar ka khubor jong ngi ka ngam jylliew ha ki jingdonkam bakhraw jong ki dohnud.

Ki Komunist kiba la don hapoh iingbyndi ha ka por jong ki Nazi ki phla shai ha nga ba ki ju duwai ruh ha ki por kiba eh tam. Nga hi nga la ju iohi •ia ki sthep rangbah Komunist ba ki da iap ryngkat bad ki ktien "Ko Jisu, ko Jisu", ha ki rymiang shyntur jong ki.

Ngin sa jop ruh namar ba baroh ka jingioh pateng ha ka liang ka longbriew manbriew jong ki briew jong ngi ki don ha ka liang jong ngi. Ki Russia ki lah ban khang ia baroh ki jingthoh jong ki Khristan mynta. Hynrei ki don ki kot jong u Tolstoi bad u Dostoievschi, bad ki briew ki shem ia ka jingshai jong u Khrist hangta. Kumta ka la long ruh bad u Goethe (Koithi) ha Germany Mihngi, U Szienkiewicz (Sinkiwiks) ha Poland bad kiwei pat. U nongthoh ba khrawtam jong ka Rumania u dei u Sadoveanu. Ki Komunist ki la pynmih ia ka kot jong u "Ki Jingim jong ki Riewkhuid" da kaba ai kyrteng pat 'Ka Puriskam jong ki Riewkhuid". Hynrei wat ha kaba kum kane ka jingai kyrteng ruh, pynban ka nuksa jong ki jingim jong ki riewkhuid ka ai mynsiem shibun eh.

Kim lah ban weng noh ia ki jingpynmih biang ia ki jong u Raphael, u Michelangelo (Maikhelanjelo), u Leonardo de Vinci (Lionardo de Binsi) na ka khana pateng jong ka jingstad ha ka oh dur. Kine ki dur ki iai kren shaphang u Khrist.

Haba nga ia kren bad u Komunist shaphang u Khrist, ki jingdonkam ba khrawtam ba kynja mynsiem ha ka dohnud jong u ki dei u lok jong nga— u nongiarap jong nga. Ka jingeh ba khrawtam eh jong u kam dei ia ka ban jubab ia ki jingainia jong nga. Ka jingeh kaba khraw jong u ka long ban pynsngap jar noh ia ka sur jong ka jingiatiplem jong u hi, kaba don ha ka liang jong nga.

Nga tip ba ki nonghikai ba rangbah jong ka jinghikai u Marx (Marxism) kiba, shuwa ban ai ka jingkren ba len blei, la duwai ha u Blei ba un iarap ia ki ha kane! Nga la tip ruh ba ki Komunist ki da ia leit ruh sha ki

jingialang barieh sha jngai bah. Haba la lap ia ki, ki ju len ruh ba kim shym leit satia sha ka jingialang barieh. Nangta ki iam, da kaba sngew babe kylla ruh ba kim don satia ia ka jingshlur ban ieng skhem na ka bynta ka jingngeit kaba la pynbor ia ki ban leit sha ka jingialang. Ki ruh ki dei ki briew.

Bad shisien ba uno uno u briew u don ka jingngeit —wat ka jingngeit kaba mynnyngkong eh ruh—kane ka jingngeit ka nang roi bad ka nang san. Ngi da sngewskhem ruh ba kan iai jop namar ngi na ka Balang Barieh ngi la iohi ia ka ba ka nang jop ter shi ter.

Ia ki Komunist la ieit da u Khrist. Ia ki lah eh bad dei ruh ban pynioh pat sha u Khrist. Ia ki lah ban jop dei tang da ka Balang Barieh kaba don ha ki ri Komunist. Uno uno uba kwah ban pynhun ia ka jingangnud jong ka dohnud u Jisu na ka bynta ka jingpynim ia ki mynsiem jong baroh ki jaidbynriew u dei ban kyrshan tyngeh ia ka Balang Barieh ha ka jingtrei jong ka. U Jisu u ong, "to da hikai ia ki jaidbynriew baroh". Um shym ong satia ban sangeh noh tang ha ki ri Komunist. Ka jingiaineh skhem ha u Blei bad Ka Bor Bakhraw ka pynbor ia ngi ban ialap ha ki ri Komunist—ha uwei na man la ka lai ngut kiba la shah teh mraw ha ka jinghikai Komunist.

Ngi lah ban ialap ha ki da kaba ia trei lang bad ka Balang Barieh kaba la don lypa hangta.

Lai Kynhun Kiba Pynlong Ia Ka Balang Barieh : Nyngkong Eh—Ki Pastor Bad Ki Phadri Ba La Weng Noh Da Ki Komunist

Don lai kynhun kiba la pynkong ia ka Balang Barieh ha ki ri Komunist. Ka kynhun kaba nyngkong ka dei ki hajar ki pastor bad ki phadri kiba mynshuwa ia kiba la beh noh na ki Balang jong ki bad ba la weng noh na ki kynhun jong ki namar ba kim pyniadei ia ka Gospel. Bun kiba kum kita ki pastor bad ki phadri kiba mynshuwa la set pharok da ki snem bad la pynshitom bein na ka bynta ka jingngeit jong ki. La pyllait

noh ia ki......bad ki da bteng biang da kaba shit rhem eh ia la ka jingtrei jong ki—ki da trei donbor bad jar jar ha ka Balang Barieh. Wat la ki Komunist ki la khang khyrdep noh ia ki Balang jong ki, lane ki la shah bujli noh da kiwei pat ki phadri "kiba shaniah", ki dang lai bteng shuh shuh da kaba shit rhem bha ia ka jingtrei jong ki ban ia kaba mynno mynno da kaba trei jar jar ha ki jingiaseng barieh ha ki thiar, ki kamra rit, ki khrum, ki lyngkha mynmiet—lane kylleng kylleng ki Bangeit ki ia lang jar jar. Kine ki briew ki dei "ki Martar Baim" ki bym sangeh noh ia ka jingtrei jong ki bad kiba la pha noh ialade shibun ki jingpynshitom bein bad ka jingshah set biang.

Kaba Ar Pat—Ka Balang Paitbah

Ka bynta kaba ar jong ka Balang Barieh ka dei ka kynhun shipai kaba khraw jong ki riewpaitbah kiba la aiti lut ialade. Dei ban sngewthuh ia ka ba ym don satia ki Khristan kiba shu syaid plem plem, kiba sting thew bad kiba tang ka nam ha Russia ne China (Shaina). Ka dor kaba ki Khristan ki siew ka long kaba khraw haduh katta katta. Kawei pat ka bynta ba dei ban kynmaw ka long ba ka jingpynshitom bein ka pynmih borabor ia u Khristan uba kham bha – U Khristan uba ialap bad u Khristan uba pynim. Ka jingpynshitom bein ki Komunist ka nang thang pynrhem pynban bad ka pynmih ia ki Khristan kiba i khia thew bad kiba aiti lut ialade kum kita ki bym ju kham iohi koit ha ki ri laitluid. Kine ki briew kim sngewthuh kumno ba uno uno u lah ban long u Khristan bad ba um kwah ban jop ia kawei pa kawei ka mynsiem kaba ki ia kynduh.

"U khlur Saw" (ka kotkhubor shipai ki Russia) ka la kynthoh ia ki Khristan Russia, da kaba ong, "ki nongmane ia u Khrist ki sngewtynnad ban ksam ia ki tyrsim ba khwan ha uwei pa uwei." Hynrei ki jingim Khristan ba phyrnai jong ki ki jop ia ki ia ka jingieit bad ka jingburom jong ki para shnong para thaw bad ki para marjan jong ki. Ha kano kano ka shnong, ki Khristan

ki long ki nongshong shnong kiba ieit bad sngewbha eh. Haba ka kmie ka pang ban sumar ia la ki khun jong ka, dei ka kmie Khristan kaba peit bad sumar ia ki. Haba u briew u pang ba um lah ban leit thoh dieng iap, dei u Khristan uba leit pynthoh lem na ka bynta jong u. Ki "im" ia la ka niam Khristan jong ki——bad haba ki sdang ban ialap ia u Khrist ki briew ki shah shkor bha bad ki ngeit——namar ki iohi ia u Khrist ha ki jingim jong ki. Naduh ba ym don mano mano hynrei tang u phadri ia uba la ioh jingbit u lah ban kren hapoh iingmane, da ki millian ki Khristan kiba shitrhem bad kiba aiti lut ialade ha man la ki dong jong ka pyrthei Komunist ki jop ia ki mynsiem, ki da ialap bad trei ha ki jaka iew, ki jaka ai um shnong ——hangno hangno kat shaba ki leit. Ki kotkhubor Komunist ki phla ba ki Khristan nongshohnoh briew ki da pynphriang ia ki kot lyngkdop Gospel ha ka kot song jingbam kaba ki die. Ki kot khubor Komunist ki phla ruh ba ki Khristan ki ba trei ha ki jaka pyniaid ha ki iing shon kot Komunist ba ki da phet noh ynda la miet bha. ki sdang ia ki jingshon jong ki bad ki da phet noh de soit ryngkat bad ki hajar ki kot Khristan——bad ki khang noh pat shuwa ban mih ka sngi. Ki kot khubor Komunist ki pynpaw ruh ba ki khynnah Khristan ha Moscow ki ioh ia ki Gospel na "ki katto katne ki lad" bad nangta ki shu bud pat da ka kti. Ki khynnah nangta ki buh ia ki bynta baioh pateng ha ki pla soptilor jong ki nonghikai jong ki ia kiba la wah ha ki kamra rit jong ka skul. Ka kynhun ba iar jong ki riewpaitbah ka long lypa ka bor ialap kaba khlain bad kaba donbor shibun eh bad kaba jop lut ia ki mynsiem jong ki briew ha man la ki ri Komunist.

Ha ka ri Komunist Cuba, ki mishonari ba mynshuwa ki la iathuh ba ka "Balang Paitbah" kaba jar jar ka la mih naduh ba ia baroh ki pastor ba shisha la set ne la pynshitom bein bad ba la buh bujli da ki "phadri" Komunist.

Kine ki millian ki Bangeit kiba shitrhem, kiba shisha bad kiba aiti lut ha ka Balang paitbah la pynphrang ia ki da ka ding jong ka jingpynshitom bein kaba ki Komunist ki da kyrmen ban pynduh noh ia ki.

Kaba Lai —Ki Pastor Bad Ki Phadri Sorkar la Kiba Ym Lah Ban Pyndait Lakam Bad Pynsngap Jar

Ka bynta kaba lai kaba donkam eh jong ka Balang Barieh ka dei ka kynhun kaba khraw jong ki pastor ba iaineh ha ka sorkar, hynrei 'ki Balang" ba la pyndait lakam bad ba la pynsngap jar. Ka Balang Barieh kam long kaba la pyniakhlad nadong shadong na ka Balang hima. Ha kiba bun ki ri Komunist, kum ka Yugoslavia (Iukoslabia), Poland bad Hungary (Honkari), bun na ki pastor jong ki Balang hima ki da iatrei jar jar ha ka Balang Barieh. Ha ki katto katne ki ri ka don ruh ka jingiadei hapdeng kine baroh ar. Kine ki pastor ym shym la shah ia ki ba kin kren shaphang u Khrist shabar na ki iingmane barit bad ba shi kamra jong ki. Ym shym la shah ruh ia ki ban pynlong ki jingiaseng Samla. Ki bym long Khristan ki ia sheptieng ban wan Ia ki pastor ym shym la shah ban duwai na ka bynta ki dkhot ba pang jong ka Balang ha ki iing jong ki La ker kut ia ki na baroh sawdong da ki ain ki kanun Komunist kaba pynlong ia "ki Balang" jong ki baroh ki bym don jingmut ei ei ruh em. Bunsien eh kine ki pastor, ki da ia tyngkhuh bad ki jingpyniaid kiba pynlong ka jingrkhie bein ia "ka jinglaitluid jong ka niam", ki da pha ia lade da ka jingshlur ia ka jinglaitluid jong ki da kaba iatrei ha kajuh ka dur ia ka kam barieh kaba iaid sha lyndet ki pud jong ki Komunist. Kine ki pastor ki da trei ia ka kam kaba rieh hapdeng ki khynnah bad ki samla. Ki da ialap jar jar ha ki iing Khristan bad ki rympei. Ki da ieh ruh ban pynphriang jar jar ia ki kot ki sla Khristan ha ki mynsiem kiba thngan. Ki da pha ia la ka jong ka jinglaitluid da kaba kyntait jar jar ia ki pud ba la buh da ka sorkar bad ki da shakri ia ki mynsiem baroh kiba sliang kiba don sawdong ia ki Ki da leh kum kiba kloi eh ban hikai bad kiba shu kohnguh tang na sla, ki da pha ia la ki jong ki jingim ban pynphriang jar jar ia ka Ktien U Blei Bun kiba kum kita ki briew la lap shen bad la set ia ki ha Russia. Ki da ioh ia ka jingshah set kaba bun snem.

Ki phadri ba mynshuwa——ba la beh noh bad ba la pynshitom bein da ki Komunist ; ka Balang paitbah ; ki pastor sorkar kiba da trei jar jar ia ka kam kaba iar bad kaba kham khraw ban ia kaba la shah ia ki ban trei —— baroh kine ki da iatrei ha ka Balang Barieh. Bad ka Balang Barieh kan iai neh tad haduh ba ka jinghikai Komunist kan da la duh noh syndon. Ha ki katto katne ki ri, kawei ka bynta ka kham trei kam bha ban ia kawei pat——hynrei baroh ki ia don hangta, da kaba iai trei na ka bynta u Khrist hapdeng ka jingma kaba khraw.

U briew uba iaid kylleng kylleng bunsien ha ki ri Komunist bad uba da sngewbha eh ha ki kam niam, u wan phai bad u da thoh de ba um ju iakynduh satia kano kano kaba kum kata ka Balang Barieh.

Ka long kum kaba leit sha ka pdeng jong ka dewbah Africa (Aphrika), hapdeng ki jaidbynriew kiba bieit, bad ha kaba wan phai, ki da ong de : "Nga la tohkit bniah biang pa biang. Nga la kylli ia ki baroh la ki lah ban kren ha ki rukom thoh kiba beit. Ki la iathuh baroh ia nga ba kim tip ei ei." Ka jingshisha ka long ba baroh ki kren ha ka rukom thoh kaba beit da kaba kim tip satia ba kata kaba ki kren ka dei ka jingkren ha ka rukom kaba beit.

Ki Khristan jong ki phew snem kiba nyngkong eh kim tip ba ki long ki Khristan. Lada phin kylli ia ki shaphang ka niam jong ki, kin jin da la jubab ia phi ba ki dei ki Jiw, ki khun Israel, kiba ngeit ha u Jisu kum u Mesaia, ki para bangeit, ki riewkhuid, ki Khun u Blei. Ia ka kyrteng "Khristan" la ai ha ki da kiwei pat kiba kham hadien, nyngkong eh ha Antiok.

Ym don na ki nongbud jong u Luther kiba tip ba u dei u Lutheran. U Luther hi ruh u da pyrshah tyngeh ia kaba kum kane ka kyrteng

"Ka Balang Barieh" ka dei ka kyrteng ba la ai da ki Komunist, kumjuh ruh da ki nongwad bniah ia ka jinglong jong ka niam ha ka thain Mihngi kiba na ki ri Sepngi ia ka Seng Barieh ia kaba la pynlong ha kajuh ka por ha baroh ki ri Komunist. Ki dkhot jong ka Balang Barieh kim khot satia ia ka Seng jong ki da kane ka

kyrteng. Ki khot ialade ki Khristan, ki bangeit, ki khun u Blei. Hynrei ki da ialam pat ia ka jingtrei ka kaba rieh, ki da ialang ha kaba rieh, ki pynphriang ia ka Gospel ha ki jingialang kiba iar jar, ba la wan teng teng da ki nongwei kiba ong ruh ba ki la iohi ia ka Balang Barieh. Ka long ka kyrteng kaba biang eh ba la ai da ki nongshun bad da kito kiba peit ieit na shabar ia kane ka Kynhun Barieh bad ba phylla eh.

Phi lah ban iaid da ki snem kylleng kylleng ka thain Sepngi da kaba yn ym ia kynduh satia ia ka kam syntiat ri jong ki Russia, kam mut ba kane ka kam syntiat ri kam don. Tang ba kam long kaba ba bieit haduh katta katta kat ban pyni ia lade ha ki nongleit jingleit kiba kwah eh ban tip.

Nga shim kylliang hangthie harum ha ka lynnong kaba bud ia ki katto katne ki jingthoh na ki kotkhubor Russia kaba pynshisha ia ka jingdon bad ka jingdon-kam kaba khraw eh jong kane ka Balang Barieh kaba shlur eh.

Ka Kti Ba La Pynmong Na Ka Bynta u Khrist

Nga la iathuh ia ka jingshem jong ngi ha kaba pynphriang jar jar ia ka khubor u Khrist ha ka kynhun shipai Russia kumjuh ruh ha Komunist Rumania.

Nga la kyrpad ia phi ba phin iarap ha kaba ialap ia u Khrist ha ki Komunist bad ha ki briew ia kiba la ban bein da ki.

Hato ka jingialeh jong nga ka long "kaba shu phohsniew" bad "ka bym trei kam ei ei ruh em" ?

Hato ka long kabashisha ?

Hato ka Balang Barieh ka don mynta ha Russia bad ha kiwei pat ki ri ? Hato ka jingtrei barieh ka dang iaid hangta mynta ?

Ia kine ki jingkylli ngi lah ban jubab da ki khubor kiba sngewtynnad eh.

Ki Komunist ki ia pyndonburom ia ka jingdap sanphew snem jong ka jingsynshar Komunist. Hynrei ka jingjop jong ki ka long ka jingshah jop. Ka niam Khristan ka la jop—ym dei ka jinghikai Komunist. Ki Kotkhubor Russia, kaba ka kynhun jong ngi ka da wad bniah, ki dap tang da ki jingai jingtip ia ka Balang Barieh Dei ka sien kaba nyngkong eh, ba ka Balang Barieh ka long kaba khlain ba ka iai trei paithah, da kaba pynkhynniuh ia ki Komunist. Bad ki jingtip kiba ngi ioh na kiwei pat ki lad ki pynshisha ia ki khubor jong ki kotkhubor Komunist.

Kynmaw, ba ka Balang Barieh ka dei tang kum ka lynlun thah ! Ka long kham bun eh hapoh jong ka sla khyndew, hynrei tang ka bynta kaba rit eh kaba mih bunsien shabar.

Ha ki sla kiba harum nga ai ha phi ia ka jinglum lyngkhot lyngkhai na ki khubor kiba donkam eh.

Ka Tduh Jong Ka Lynlun Thah

Ha ka 7 tarik u Naiwieng (November), 1966, ha Suhumi (Caucasus—ha Russia), ka Balang Barieh ka

pynlong ia ka jingiaseng kaba heh bha ha madan. Bun na ki Bangeit ki la iawan na kiwei pat ki nongbah sha kane ka jingiaseng. Hadien ka jingkhot ban pynkyntang, kumba sawphew hynniew ngut ki samla ki la pdiang ia u Khrist bad la pynbaptis ia ki hangta hangta hi ha ka Duriaw Baiong (Black Sea), kum ha ki por jong ka Baibl

Ym don kano kano ka por ka ban ai jinghikai ia ki mynshuwa. Hadien sanphew snem jong ka jingsynshar lahduh ki Komunist, ym don Kotbah ne kiwei pat ki Kot niam Khristan bad ym don skul niam ruh, ki pastor jong ka Balang Barieh kim dei ki riewstad jinghikai niam kiba la ioh jinghikai. Hynrei kim long ruh u Philip u Tymmen Basan. Bad haba u Iunok, bad uba u la ia kren lehse tang kumba shi kynta ne, u la kylli ia u: "Ha khmih ka um, kaei ba pynbap tis ia nga?" U Philip te u la ong: "Lada me ngeit na la ka dohnud baroh, me lah." Kumta de ki la ia leit hiar mar mar sha kata ka um bad ia uta uba kylla kaba mut la pynbaptis. (Ki Kam 8 : 36-38)

Ka don ka um kaba biang eh ha ka Duriaw Baiong, bad ka Balang Barieh ka la sdang pat ban leh kum ha ka por jong ka Baibl.

Ka "Uchitelskaia Gazeta" (Ushitelskaia Kaseta—Ka Kotkhubor u Nonghikai) kaba 23 tarik u 'Nailar (August) 1966 ka ai ia kawei ka khubor kaba ha Rostov-on-Don, kiba na ka Balang Baptis kiba kyntait ban ai kyrteng bad buh jingthoh ia ka Balang jong ki katba kum ka ain bad ban kohnguh ia kita kiba khot ialade ki "nongialam" jong ki ba la thung da ki Komunist, ki la pynlong ia ka jingiaiaid paitbah ha surok ban pynpaw ia ka jingsngewpyrshah.

Ka la long ha ka shi tarik u bnai Jymmang (May). Kumba u Jisu u la leh ia ki kambah jong u ha ki sngi Sabaton ban pyrshah ia ki Pharisi kiba ia pyrshah ia u, ka Balang Barieh ruh kumjuh ka jied ia ki sngi leh kmen leh burom ki Komunist ha kaba ialeh pyrshah ia ki ain Komunist.

Ka shi tarik u Jymmang ka dei ka jingkhawai bah ha kaba ki Komunist borabor ki ju pynpaw ia ki jinglehk-

men leh burom ha kaba la pynbor ia man uwei pa uwei ia ka ban wan. Hynrei ha kane ka por, ka bor ba ar kaba khraw ha Russia—ka Balang Barieh – ruh ka la paw madan ha ki surok ha kata ka sngi.

Khadsan spah ki Bangeit ki la ia wan. Kaba la pynbor ia ki ka dei tang ka jingieit jong u Blei hi. Ki tip ba ki da pha ia la ka jong ka jinglaitluid. Ki tip ruh ba ha phatok, ka jingiapthngan bad ki jingpynshitom bein ki ap ia ki.

Man uwei pa uwei u Bangeit ha Russia u tip bha ia ka "Jingpynbna paitbah Barieh" ba la shon da ki Khristan ialap ha Barnaul (Barnol), ha kaba la iathuh kumno ba ka Parabangeit Hmara, na ka shnong Kulunda, ka la ioh ia ka khubor ba u lok jong ka u la iap ha phatok. Mynta ka long tang ka 'thei iap lok bad saw ngut ki khun rit jong ka. Haba ka la pdiang ia ka metiap u lok jong ka, ka la iohi ia ki dak jingteh sainar ha ki kti jong u Ia ki kti, ki shympriah kti bad ia ki trai kjat jong u la thang ishyrkhei haduh katta katta. Ka bynta ba harum jong ka 'nierbah ka don ki dak tari ha ka. Ka kjat kamon ka la at byllіang. Ha baroh artylli ki kjat ki don ki dak jong ka jingshoh jingdat. Ka met hi baroh kawei ka dap tang da ki jingmong na ka jingshoh ba i-shyrkhei.

Man uwei pa uwei u Bangeit uba la wan sha ka jingkren pynpaw paitbah ia ki jingleh kmen leh burom ha Rostov-on-Don u tip ruh ba kane ka lah ban long ka nusib jong u ruh. Pynban ki ia wan hi

Hynrei ki tip ruh ba une u Martar, uba la aiti ia la ka jong ka jingim na ka bynta u Blei dang tang kumba lai bnai hadien ka jingkylla kaba mut jong u, la tep ia u ha khmat u paitbah bakhraw jong ki Bangeit kiba don ki kot pynbna bad ki jingthoh :

"Ia nga ban im ka long u Khrist bad ban iap ka long ka jingmyntoi kein".

"Wat sheptieng ia kito kiba pyniap ia ka met, hynrei ki bymlah satia ban pyniap ia ka mynsiem".

"Nga la iohi ha ka duwan ia kito kiba la shah pyniap na ka bynta ka Ktien U Blei".

Ka nuksa jong une u martar ka la ai mynsiem ia kito kiba ha Rostov-on-Don. Ki da ialum paitbah ha surok sawdong i iing rit. Ki paitbah ki don kylleng kylleng—kiwei ha ki tnum iing kiba marjan, kiwei pat halor dieng, kum u Sakhaios ha ki por kiba mynbarim. Phra phew ngut ki briew ki da kylla kaba mut, kiba bun eh ki dei ki samla. Na ki katne ngut, arphew lai ngut ki dei ki Komsomal kiba mynshuwa (ki dkhot jong ka Seng Samla Komunist).

Ki Bangeit ki iaid lyngba ia ka shnong baroh kawei shaphang ka wah Don, ha kaba ki pynlong ia ki jing-pynbaptis

Ki kali ba la dap tang da ki pulit Komunist ki la poi bad ki da ker kut baroh sawdong ia ki Bangeit harud jong ka wah. Ki kwah ban kem ia ki para bangeit kiba pyniaid ia kata. (Kim lah ban kem lut ia baroh ki khadsan spah ngut!) Ki Bangeit mar kumta hi ki la ia pyndem khohsiew bad, ha ka jingduwai ba shitrhem, ki la ia duwai ha u Blei ban iada ia la ki briew jong U bad ban shah ia ki ban pyndep ia ka kam ka jings-hakri jong ki ha kata ka sngi Nangta ki para bangeit —ki da ieng mar syndait— ki da kerkut baroh sawdong ia la ki para bangeit kiba dang leh ia ka kam, da kaba kyrmen ban iada ia ki pulit na kaba kem ia ki. Ka jingjia ka long kaba jur haduh katta katta.

Ka "Uchitelskaia Gazeta" (Ka kotkhubor Komunist) ka ai khubor ba ka Balang Baptist ba "be ain" ha Rostov ka don ruh ka jaka shon kot kaba rieh. (Ka ktien "Baptist" ha Russia ka kynthup lang ruh ia ki Balang Evangelical (Ebanjelikal) bad Pentecostal). Ia ki kot la shon ha kaba ia ki samla la khot ban ieng skhem na ka bynta ka jingngeit jong ki. Ha kawei na kine ki kot barieh, ia ki kmie ki kpa Khristan la khot ban leh, ia kaei kaba nga ruh nga pynkhat ba ka long kaba bha eh: "ban ialam ia ki khun ki kti jong ki ia ka ban leit sha ki jingleit on tep khnang ban ioh jinghikai ba ym dei ban khuslai shaphang kiei kiei kiba tang shi por". Ia ki kmie ki kpa la khot ruh ban ai ia ka jingsniew jong

ka jingbymngeit blei da kaba ia ki la ai bih ha ki skul Komunist.

Ka "Uchitelskaia Gazeta" ka pynkut ia ka jingthoh jong ka da ka jingkylli: "Balei ba ki nonghikai ki ia khleh jaktung lang da ka jingkhaw-pud ha ka jingim jong ki iing ha kaba ia ki khynnah la pynshoh bieit (da ka niam)?"

Kane ka "Kotkhubor Nonghikai" ruh ka iathuh ia kaei kaba la jia ha ka jingbishar ia ki nongtrei barieh ia kiba la pynbaptis jar jar.

"Ki bangeit ba dang samla ia kiba la khot kum ki sakhi ki la bein pyrshah bad la ibein ia ka iing kashari Komunist. Ki da leh bitar bad shong shit. Ki samla kynthei kiba wan peit kai ki da ia peit lyngngoh eh ia ki nongshah mudui bad da ka jingbym mynjur ia la u paitbah bymngeit blei.

Ki dkhot jong ka Balang Barieh ki da pha ialade na ki jingshah shoh bad ka jingshah set byndi ia ka ban kyrpad na ka bynta ban ioh ia ka jinglaitluid ha khmat ki jaka trei kam ba ha khliehduh jong ka Seng Komunist ha Russia.

Ngi don ruh ka dulir barieh ba la pynmih da ka Komiti "ba be-ain" jong ki Balang Evangelical Baptist jong ka Russia (Soviet Union), kaba ia mar pyrshah ia ka "Baptist Union" (kawei pat ka kynhun Balang Baptist) ia kaba la pyniaid da ki Komunist bad ba la ialam ia ka da u nongshetkylla Karev, uba la iaroh eh hana ia ka jingkhraw pyrkhat ka jinglong briew jong ki Komunist kiba long ki nongpyniap ba ishyrkhei ia u pait Khristan bad u da iaroh eh ruh ia "ka jinglaitluid" kaba synshar hangta ha ka kotkhubor "Ka Jingim ha Russia Mynta" (The Soviet Life Today) (ka sien mih kaba 6, 1963). Ia ka dulir la phah jar jar sha ri Sepngi da ki lad kiba rieh.

Ha ka la iathuh ia ngi shaphang kawei pat ka jingpynpaw paitbah kaba shlur, ha kane ka por ka la long ha Moscow hi (ka nongbah jong ka Russia).

Nga pynkylla ktien na kane ka Jingpynbna paitbah:

"Ka Jingpyntip ba kyrkieh eh.

"Para bangeit baieit, Long ka jingkyrkhu ia phi bad ka jingsuk na u Blei, uba u Kpa jong ngi bad u Trai jong ngi u Jisu Khrist.

"Ngi pynkloi ban iathuh ia phi ba ki nongmihkhmat jong ki Balang jong ki Khristan Evangelical Baptist, kiba don san spah ngut, kiba la leit sha Moscow ha ka 16 tarik u Jymmang (May) 1966 na ka bynta ka jingkren pdeng bad ki bor ba ha khlieh duh, ki la leit sha ka iing jong ka Komiti treikam ba ha khlieh duh jong ka Seng Komunist jong ka ri Russia (Union of Socialist Soviet Republics), bad ka jingkyrpad ia ka ban pdiang bad sngap.

"Ngi la ai ia kata ka jingkyrpad ba la thoh sha u General Secretary (u Sikreteri ba rangbah duh), U Brezhnev (Breshneb).' Ha kata ka jingoynbna la ong shuh shuh, ba kine ki san spah ngut ki ieng baroh shisngi ha khmat jong ka iing. Ka dei ka jingpynpaw madan kaba nyngkong eh ha Moscow pyrshah ia ka jinghikai Komunist. Bad la pynlong ia ka da ki nongmihkhmat jong ka Balang Barieh. Ha kaba kut jong ka sngi, ki la ai sa ia ka jingkyrpad kaba ar pat ba la thoh sha u Brezhnev hi, ha kaba ki la ud ba uwei u "Paralok" Stroganov u la kyntait ban phah ia ka jingkyrpad jong ki sha u Brezhnev, bad u da byrngem byrsit ia ki!

Ki san spah ngut ki nongmihkhmat ki la sah ha surok baroh shi miet. Ia ki kali la niah sha jan khnang ban bret ktieh bad jakhlia ia ki bad ia ki la leh ibein. Wat la ka la slap ruh bad la leh bein haduh katne, pynban ki iai sah hi haduh mynstep ha khmat jong ka jaka trei kam jong ka Seng Komunist.

Ha ka sngi kaba bud, la pynbeit ba ki san spah ngut ki para bangeit ki dei ban rung shapoh iing ban ia kynduh ia ki rangbah nongoyniaid kam Komunist kiba kham hapoh, hynrei "ki da tip ba ki Bangeit kiba la leit jngoh ia ki bor ba halor la shoh bunsien ia ki haba ki la rung shapoh iing ha kaba ym don sakhi ei ei ruh em, ki nongmih khmat da kawei ka jingmut ki la kyntait bad ki da iai ap ia ka ban pdiang da u Brezhnev hi."

Kumta ba ka jinglong bym lah shuh ban lait ka la jia long.

Ha ka por 1 baje 45 minit janmiet, arphew phra tylli ki kali bos heh ki la ia wan bad ka jingpynhiar kput ba runar ishyrkhei eh pyrshah ia ki Bangeit ka la sdang. "Ngi da ia ieng pyllum baroh sawdong da kaba ia bat ia ki kti jong uwei pa uwei, ngi la ia rwai ia ka jingrwai : 'Ki sngi ba kordor tam eh jong ka jingim jong ngi ki dei ki sngi ha kiba ngi lah ban bah ia ka diengphna'. Ki briew jong ki pulit rieh ki la sdang ban shoh ia ngi, ki samla bad ki tymmen ruh kumjuh. Ki shim ia ki briew na ka jaka ba ki ieng bad ki shoh ia ki na ka khmat, ka khlieh, bad ki da bret ia ki ha ka rong iong kaba khluit. Ki patan ia ki katto katne ki para bangeit shapoh ki bos na u niuh khlieh jong ki. Haba don kiba pyrshang ban phet noh, ki shoh ia ki haduh ba kim tip briew shuh. Hadien kaba la pyndap ia ki kali da ki Bangeit, la rah ia ki sha ka jaka kaba kim tip. Ia ki jingrwai jong ki para bangeit jong ngi la iohsngew kyndiang na ki kali jong ki pulit rieh. Ia kane baroh la jia ha khmat ka jingiohi jong u paitbah babun."

Bad nangta kaba kham itynnad shuh shuh pat ka bud. Hadien kaba set ia ki san spah ngut bad ba la pyn-shitom bein, u para bangeit G. Bins bad uwei pat u para bangeit ba kham pawkhmat, u Horev, (u nongap ba shisha ka kynhun u Khrist) ki la dang iai sngew shlur ban leit sha kajuh ka Komiti trei kam ba ka khlieh duh ka Seng Komunist—kumba ka la long hadien ka jingshah kem ia u Ioanis Nongpynbaptis, u Jisu u la sdang ban ialap paitbah ha kajuh ka jaka bad da ki juh ki ktien kiba na ka bynta jong ki ba u Ioanis Nongpyn-baptis u la shah shitom : "To kylla kaba mut, naba ka hima ki bneng ka la jan".

U Bins bad u Horev ki la kylli hangno kita ki nong-mihkhmat ba la shah kem ki don bad ki dawa ban pyllait noh ia ki. Kine ki ar ngut ki para bangeit kiba shlur ki la shu jah noh jar. Hadien kata, ia ka khubor la iohsngew ba ki don ha ka iing byndi ha Lefortovskaia (Lephortobskaia.)

Hato kine ki Khristan jong ka Balang Barieh ki sheptieng ? Em ! Kiwei pat ki da pha pat kumne kumne ia la ka jinglaitluid jong ki, ki da pynmih ia ka kot jingpynbna paitbah ia kaba ngi don bad ngi ruh, kaba iathuh ia ka jingia-thuhkhana ia kaei kaba la jia, da kaba ong ia kata ha ki, "Naba ha phi la ai na ka bynta u Khrist, ym tang ban ngeit ha u, hynrei ban shah shitom ruh na ka bynta jong u". (Phil. 1:29) Ki da kyntu ia ki para bangeit "ba yn ym pynkhih iano iano ruh da kine ki jingjynjar ; namar ma phi hi phi tip ba la thung ia ngi ia kane". (1 Thes. 3:3) Ki ruh ki da shim kylliang na ki Hebrew 12:2 bad ki da khot ia ki Bangeit ban peit "sha u Jisu, u Nongoynlong bad u Nongoynjanai ia ka jingngeit jong ngi, uba namar kata ka jingkmen ia kaba la buh ha khmat jong u, u la shah ia ka diengphna, u da i bein ia ka jinglehrain."

Ka Balang Barieh ka la pyrshah madan ia ka jingaibih bym ngeit blei ia ki samla ha Rostov, bad ha Moscow — bad ha baroh kawei ka ri Russia. Ki da ialeh thma pyrshah ia ka bih Komunist bad pyrshah ia ki nongialam ba shet kylla jong ka Balang Hima, shaphang kaba ki thoh ha kawei na ki kot jingoynbna barieh jong ki : "Ha ki sngi jong ngi u Soitan u hukum ban 'ka Balang' ka pdiang ia baroh ki jingkut jingmut kiba ia long mar pyrshah ia ki hukum jong u Blei." (Ba la shim kylliang ba ka kotkhubor 'Pravda Ukraini' kabo 4 tarik u bnai Risaw 1966.)

Ka 'Pravda Vostoka' ka la pynmih ia ka jingbishar pyrshah ia ki para bangeit Alexei (Aleksei) Neverov, Boris Garmashov bad Axen (Aksen) Zubov (Subob), kiba la pynmih ia ki kynhun ban sngap ia ka jingialap iaka Gospel na America lyngba ka radio. Ki da buh jingthoh ia kine ki khubor ha ki sai ribon ring khubor, ia kiba ki pynphriang sawdong hadien kata.

Ia ki la kynnoh ruh ba ki da pynlong ia ki jingiaseng ialap barieh ha ka dur jong "ki jingleit iaid pyngngad" bad "ki jingleit sha ki jaka ba itynnad." Kumne ka Balang Barieh ka trei—kumba ka Balang ha ki por kiba

mynshuwa eh ka trei ha ki krem tep briew jong ka hima Rome.

Ka "Sovietsceia (Sobietskaia) Moldavia" kaba 15 tarik u Nailur (September) 1966, ka ud ia ki kot pynmih jingthoh kiba rit jong ka Balang Barieh. Ki ia lum lang ha ki jaka paitbah, wat la kane ka long ka ain kaba pyrkhing ruh, bad ki da leit na kawei ka jaka sha kawei pat ban ialap ia u Khrist.

Kane kajuh ka kotkhubor ka iathuh shuh shuh ba ha kawei ka rel na Reni sha Chisinau (Shisino), lai ngut ki khynnah shynrang bad saw ngut ki khynnah kynthei ki ia rwai ia ka jingrwai Khristan "To ngin ia aiti lut ia ka jing-long samla jong ngi ha u Khrist". U nongaikhubor u la phla ialade ba u pyrshah jur, namar kine ki Bangeit ki ialap "ha surok, ha ki jaka sangeh kali, ha ki rel, ha ki bos bad wat ha ki jaka trei kam ka sorkar ruh." Sa shisien pat kane ka dei ka Balang Barieh kaba dang iai trei mynta ha Russia.

Haba ia kine ki Khristan la rai pynrem ha ka jingbishar na ka bynta ka kam runar ha kaba rwai ia ki jingrwai niam Khristan ha madan madiah, kita kiba la shah pynrem ki ia dem khohsiew ia ka ban duwai bad ki ia ong : "Ngi aiti lut ialade ha ki kti jong u Blei. Ngi ainguh ia Me, Ah Trai, ba Me la shah ia ngi ban shah shitom na ka bynta kane ka jingngeit." Nangta kiba ia sngap, ba la ialam da u Madan "ba shit khlieh", ki la iarwai ha kamra jingbishar ia ka jingrwai niam ha kaba ia ki parabangeit la dang shu dep rai pynrem ia ki ia ka ban set hapoh phatok bad ban shah pynshitom bein ia ki.

Ha ka shi tarik u Jymmang (May), ki Khristan na ki shnong Copceag (Kopsik) bad Zaharovka, ki bym don iingmane, ki la ia pynlong jingiaseng jar jar hapoh khlaw.

Ki da pynlong ruh ia ki jingiaseng da kaba leh mynleh ba ki don ka jinglehkmen sngi kha. (Bun ki iing Khristan lai bad saw ne san ngut ki trai iing ki da pynlong kumba laiphew san tylli "ki sngi kha" ha ka shi snem kum ka jingtap eit miaw ia ki jingiaseng barieh.)

Ym don phatok bad ym don jingpynshitom bein ruh kiba lah ban pynsheptieng ia ki Khristan jong ka Balang Barieh. Thik kumba ka la long ha ka Balang kaba mynnyngkong eh, ka jingpynshitom bein ka la long pynban tang ka jingpynskhem bad jingpynkhlain ia ka jingaiti lut jong ki.

Ka "Pravda Ukraini" (kawei pat ka kotkhubor Russia) kaba 4 tari u R'saw (October) 1966, ka la iathuh shaphang u para bangeit Prokofiev (Prokophib)—uwei na ki nongialam jong ka Balang Barieh ha Russia—ba u la don lypa hapoh phatok la lai sien, hynrei u tang shu mar ia lait, u sdang biang ban pyniaid ia ki skul Pynpaw barieh. Mynta u la shah kem biang.

U la thoh ha kawei ka kot jingpynbna paitbah barieh : "Da kaba pyndem ialade ha ki ain ba kynja briew, (u mut ia ki ain Komunist), ka Balang hima ka la duh noh ia ka jingkyrkhu jong u Blei'.

Bad wat mut dur ia ka phatok kum ha ri Sepngi haba phi iohsngew ia ka jingrai pynrem ia u para bangeit ha Russia. Ka phatok hangta ka mut ka jingiapthngan, ka jingpynshitom bein bad ka jingpynbieit pynthame ia ka bor pyrkhat.

Ka "Nauka i Religia" (Ka Saians bad ka Niam) kaba ka sien mih ka ba 9 jong ka snem 1966 ka ai khubor ba ki Khristan ki da pynphriang ia ki kot ialap hapoh ki jingsop jong ka Ogoniok——ka kot khubor kum ka "Peit na Ka Por.' Ki da ai ruh ia ki kot ha ka jingsop ka ba phin iohi ia "ka Anna Karenina, ka kot jingiathuh khana ba la thoh da u Leo (Liio) Tolstoy. Hapoh pat ki bynta ba la shim na ka Baibl

Ki rwai ia ki jingrwai. Ka sur ka long "U Komunist Basalonsar", hynrei ki ktien pat ki iaroh eh ia U Khrist ! (Kasakstankaia Pravda, kaba 30 tarik u Jylliew (June), 1966).

Ha ka shithi barieh ba la pynmih ha Kulanda (Siberia), ki Khristan ki ong ba ki nongialam jong ka Balang hima ki "Baptist", "ki la pynjot ia ki shakri ba shisha jong ka ha ka pyrthei, ha ka juh ka rukom kumba ki rangbah lyngdoh, ki nongthoh bad ki Pharisi ki da ia

shet kylla ia u Jisu Khrist ha u Pilat." Hynrei ka Balang Barieh ba iaineh skhem ka iai trei

Ka nongleit kurim u Khrist ka dang iai shakri ia u! Ki Komunist hi ruh ki mynjur ba ngam bakla haba nga ong ba ka Balang Barieh ka jop ia ki Komunist na ka bynta U Khrist. Ia ki lah eh ban jop!

Ka "Bakinskii Rabooii" (U Nongtrei jong ka B ku) kaba 27 tarik u Iaiong (April), 1966 ka pynmih biang ia ka shithi jong ka Tania Ciugunova (Sukunoba) (Ka dkhot jong ka Synjuk Samla Komunist) ia kaba la pynioh pat sha U Khrist. Ia ka shithi la ioh knieh da ki bor pyniaid Komunist:

"Nia Kha Nadia Baieit nga phah ha phi ia ki jingkyrkhu na U Trai baieit eh jong ngi. Nia kha Nadia, katno u ieit eh ia nga! Ngim long ei ei ruh em ha khmat jong U. Nia Kha Nadia, nga ngeit phi sngewthuh ia kine ki ktien: 'Ieit ia ki nongshun jong phi, kyrkhu ia kita kiba tim ia phi, leh bha ia kita kiba isih ia phi bad duwai ruh na ka bynta kita kiba pynshitom bein ia phi'"

Shisien ia kane ka shithi la ioh kem, u Peter (Pitar) Serebrennikov, u para bangeit u ba la pynkylla ka ba mut ia ka bad ia bun kiwei pat ki samla Komunist u la dei ban leit shapoh phatok. Ka kotkhubor Komunist ka da shim kylliang na kawei na ki jingiathuh khana jong u: "Ngi dei ban ngeit ia U Nongpynim jong ngi kumba ki Khristan kiba myn nyngkong ki la leh. Ha ngi, ka ain kaba kongsan tam eh ka dei ka Baibl. Ngim ithuh ia kano kano kawei pat. Ngi dei ban pynkloi ia ka ban pynim ia ki briew na ka pop, khamtam eh ia ki samla." Ha ba la iathuh ia u ba ka ain ha Russia hi ka da mana pyrkhing eh ia ka ban ialap ia ki samla shaphang u Khrist, u la jubab: "Ha ngi hi, ka Baibl ka ba long tang ma ka hi ka ain"——ka jubab kaba biang eh ha ba ki jingsynshar lah duh ba runar jong ki bym ngeit blei ka synshar ia ka ri.

Nangta pat, kawei ka kot khubor Komunist ka batai ia ka dur "ba long riewkhlaw": "Ki samla kynthei bad shynrang ki da ia rwai ia ki jingrwai ba kynja mynsiem.

Ki ioh ruh ia ka jingbaptis leh niam bad ki da sumar ruh ia ka jinghikai ba sniew bad ba shukor shaphang ka jingieit ia ki nongshun."

Ka "Bakinskii Robicii (Robisi) ka iathuh ba shibun ki khynnah kynthei bad shynrang, ki la long ki dkhot jong ka Synjuk Samla Komunist (Communist Youth League) ki long ha ka jingshisha ki Khristan ! Ka pynkut ia ka jingthoh da kine ki ktien : "Katno ka ba sator ka skul Komunist ka dei ban long, katno ka ba pynthait bad ka ba khanglad ia ka jingshai......ba ki pastor ki lah ban knieh kynthet noh ia ki khynnah skul jong ka na ki nonghikai baskhem jong ki."

Ka "Kazakstanskaia Pravda" ka ba 30 tarik u Jylliew (June), 1966 ka da sngewshyrkhei eh ban shem ba u khynnah skul uba stad tam eh jong ka kyrdan kaba bha tam eh u dei u khynnah Khristan."

Ka "Kirgizakaia Pravda" (Kawei pat ka kot khubor) kaba 17 tarik u Kyllalyngkot (January), 1966 ka la shim kylliang na ka kot lyngkdop barieh jong ki Khristan kaba sha ki kmie : "To ngin ia snoh kti lang ha ki jingpyrshang bad ki jingduwai jong ngi ban pynkyntang ha u Blei ia ki jingim jong ki khun jong ngi naduh ka por ba ki dang kha !......To ngin pyllait im ia ki khun jong ngi na ka bor jong ka pyrthei.

Kine ki jingpyrshang ki la long kiba jop ! Ki kotkhubor Komunist hi ki sakhi shai ia kata ! Ka niam Khristan ka nang iaid shaphrang hapdeng ki samla !

Ka kotkhubor na Caliabinsk (Siliabinks), Russia, ka iathuh kumno ba kawei ka khynnah jong ka Synjuk Samla Komunist ka Nina, ka la kylla Khristan. Ka la long da kaba ka leit sha ka jingiaseng barieh jong ki Khristan

Ka "Sovietskaia Justitia" (Sobiatskaia Jostishia) ha ka sien mih ka ba 9 jong ka snem 1966 ka iathuh shai ia ka ba kum kata ka Jingiaseng barieh. "La pynlong ia ka por shiteng synia. Da ka ba buh rieh, bad da ka ba phikir bha wat ia la ka jong ka syrngiew hi, ki briew ki la ia wan na ki dong ki ba ia pher ia pher. Ki para bangeit ki da ia pyndap ia ka kamra ka ba dum ka ba

don ka sad ka ba thian. Ki don bun bah kat ban ym ngiam jaka ia ka ban dem khohsiew. Namar ka jingduna jong ka lyer, ka sharak lyer ka ba la rim bha ka la lip noh. Ka um syep ka tuid na ki khmat jong kito ki ba ia don. Ha surok, uwei na ki shakri jong u Trai u da ap ia ki pulit.' Hynrei ka Nina ka la ong ba ha kaba kum kata ka jinglalang ia ka la pdiang da ki jingoiam, ka jingsngew rhem bad ka jingsumar. "Ki don, kumba nga ruh ngi la ioh mynta, ia ka jingngeit ka ba khraw bad kaba ai jingshai—ka jingngeit ha U Blei. U ialam ia ngi hapoh ka jingiada jong u Ai ba ki Komsomol (ki dkhot jong ka Seng Samla Komunist) kiba tip ia ngi kin iaid najan jong nga khlem da khublei ia nga ! Ai ba kin peit ia nga da ka jingrkhie bein bad kin khot ia nga, kum ban thap ia nga, 'Ka Baptist' ! Ai ba kin leh kumta ! Ngam donkam satia ia ki.'

Bun kiwei pat ki samla Komunist, kiba kum na ka, ki la ia kut jingmut skhem ban shakri ia U Khrist haduh ka ba kut.

Ki jubab ba ki Khristan jong ka Balang Barieh ki ai, haba la wan ialam ia ki ha khmat ki Kashari Komunist, ki long ki ba la ai mynsiem da U Blei hi. Uwei u nongbishar u la kylli : "Balei ba phi ring ia ki briew katne katne sha ka niam jong phi haba la khang ia ka ?" Kawei ka para bangeit ka la jubab : "Ka jingthmu jong ngi ka long ban jop ia ka pyrthei baroh kawei na ka bynta U Khrist."

"Ka Niam jong phi ka dei ka ba ia pyrbhah ia ka jingstad saians", u nongbishar u la kren shla ha kawei pat ka jingbishar, ha ka ba kawei ka samla ba la tian bishar—ka khynnah skul—ka la jubab : 'Phi tip kham bha ma phi ia ka saians ban ia u Einstein, ban ia u Newton (Niwton ? Ki dei ki Bangeit. Ka haw haw jong ngi ka don ka kyrteng jong u Einstein. Nga la plue ha High School (Hai skul) ka ba ka kyrteng jong ka ka dei ka haw haw jong U Einstein. U Einstein u thoh : "Lada ngin pynkhuid ia ka niam Jiw jong ki nongiathuh lypa bad ka niam Khristan kumba u Jisu u

la hikai ia ka na kaei ka ba la wan jia hadien pat, khamtam eh na ka jingstad ba kynja lyngdoh, ngi don ka niam kaba lah ban pynim ia ka pyrthei na baroh ki jingjingsniew ki ba iadei bad ka imlang sahlang. Ka dei ka kamram ba kyntang jong uwei pa uwei u briew ban leh katba kot ei la ka jong ka buit ka bor ban wan rah ia kane ka niam sha ka jingjop.' Bad kynmaw ruh ia u riewstad jong ngi u ba dei shaphang ka jingim jong kiei kiei baroh, u Pavlov ! Hato ki kot jong ngi ruh kim iathuh ia ngi ba u dei u Khristan ? Wat u Marx hi ha ka 'tienlamkhmat jong u ia ka kot jong u ka 'Das Kapital' u ong ba 'ka niam Khristan, khamtam eh ha ka dur Protestant jong ka, ka dei ka niam ka ba janai ha ka ban shna thymnai ia ki jinglong jingim ba la pynjot da ka pop.' Nga don ka jinglong jingim ba la pynjot da ka pop. U Marx hi u la hikai ia nga ban long Khristan khnang ban shna thymai ia ka. Kumno ba ma phi ki Marxist (Komunist) phi lah ban bishar ia nga na ka bynta kane ?"

Ka long ka ba jem ban sngewthuh balei ba u nongbishar um lait ang shuh

Ia kajuh ka jingkyn noh bym dei ia ka niam kaba pyrshah ia ka jingstad saians, uwei u Khristan u la ai jubab kumne ha khmat ka Kashari : "Nga da sngewskhem, ko rangbah nongbishar ba phin long uta u riewstad saians u ba khraw kum u Simpson, u nongshem ia ka dawai bym pyntip briew shuh bad bun kiwei pat ki dawai. Ma u, haba la kylli ia u kano kaba u pyrkhat ba ka dei ka jingshem ba khraw tam jong u, u la jubab : 'Kam dei kata ka dawai bym pyntip briew shuh. Ka jingshem ka ba khraw tam eh jong nga ka dei ban tip ba nga dei u nongpop bad ba ia nga lah ban pynim tang da ka jingaiei ka jong u Blei'.

Ka jingim, ka jinglen lade, ka snam ia kaba ki la kloi ban pynmih na ka bynta ka jingngeit jong ki, ka dei ka jingainia ka ba khraw tom eh jong ka niam Khristan ba la pynpaw da ka Balang Barieh. Ka pynlong ia kaei kaba u mishonari ba pawnam ha Africa (Aphrika), u Albert Schweitzer (Albart Shweitsar), u la khot "ka

jingiasyllok ba kyntang jong kito ki ba don ia ka dak jong ka jingshitom, "ka jingiasyllok ha ka ba u Jisu hi. U Briew ki Jingangewsih, u la kam kynti. Ia Ka Balang Barieh la pyniasoh da u kynjri jong ka jingieit lem bad u Nongpymin jong ka. U juh u kynjri u teh syrdoh lang ia ki dkhot jong ka Balang uwei ia uwei pat. Ym don mano mano ruh em ha ka pyrthei ba lah ban jop ia ki.

Ha kawei ka shithi ba la shu phah jar jar ha ka ba rieh, ka Balang Barieh ka la ong kumne : "Ngim duwai ba ngin long ki Khristan ki ba kham bha, hynrei khnang ba ngin lah ban long kita ki kynja Khristan kiba u Blei hi u thmu ia ngi ba ngi dei ban long : Ki Khristan kiba kum u Khrist hi, kata ka mut, ki Khristan kiba bah da la ka mon sngewbha ia ka Diengphna na ka bynta ka burom jong U Blei."

Da ka jingsian ka ba kum ki bsein hi, kat kum ka jinghikai jong U Jisu, ki Khristan bunsien kim ju treh ha ka ba kylli jingkylli bad ha khmat ka Kashari hi ban iathuh kiei ki ba long ki nongialam jong ki.

Ka "Pravda Vostoka" (Ka Jingshisha jong ka thain Mihngi ka ba 15 tarik u Kyllalyngkot (January), 1966 ka iathuh kumno ba ka nongshah mudui, ka Maria Sevciuk (Sebshuk), ha ba la kylli ia nga mano ba la wan ialam ia ka sha u Khrist, ka la jubab : "Dei u Blei hi u ba la ring ia nga sha ka Balang jong U." Uwei pat, haba la kylli : "Uei u ba long u nongialam jong phi ?" U la jubab "Ngim don nongialam uba kynja briew."

Ia ki khun Khristan la kylli, "Mano ba la hikai ia phi ban iehnoh ia ka kynhun ki Nongmaitlynti (Ka Seng Komunist) bad ban weng noh ia u jingteh ryndangsaw ?" Ki la la jubab, "Ngi la leh ia kata da la ka mon sngewbha. Ym don mano mano ruh em ba la hikai ia ngi."

Wat la ha ki katto katne ki jaka ka tduh jong ka "lynlun thah" ka mih paw, ha kiwei pat ki jaka, ki Khristan ki da pynbaptis hi da la de khnang ban iada ia la ki jong ki nongialam jong ki na ka ba shah kem. Ha ki katto katne ki jaka pat, ki jingpynbaptis la pynlong ha wah bad u nongpynbaptis bad u ba shah pynbaptis ki

da phong da ki jingtap khmat, kumta ba ym don mano mano ruh ba lah ban shon dur ia ki.

Ka "Uchitelskaia Gazeta" ka ba 30 tarik u Kyllalyngkot (January), 1964, ka iathuh ia kawei ka jingkren paitbah ba len blei ha ka shhong Voronin, jong ka distrik Volnecino—Korskii. Tang mar shu ia dep uta u nongkren, "ki Bangeit ki la sdang ban pyrshah madan ia ka jinghikai ba len blei da ki jingkylli", ha kaba uta u nongkren bym ngeit blei um lah satia ban jubab. Ki la kylli, "Nangno phi ki Komunist phi ioh ia kine ki ain tynrai kiba dei ia ka longbriew manbriew, hynrei ki ba phim kohnguh pat - kum 'wat tuh, bad wat pyniap' ?" Ki Khristan ki la pyni ia uta u nongkren ba man kawei pa kawei kiba kum kita ki ain tynrai ki wan na ka Baibl ia ka ba ki Komunist ki ialeh pyrshah. Uta u nongkren u la kulmar khlich lut bad uta u nongkren u da pynkut lem bad ka jingjop na ka bynta ki Bangeit !

Ka Jingpynshitom Bein Ia Ka Balang Barieh Ka Nang Jur

Ki Khristan jong ka Balang Barieh ki nang kham shah shitom shibun eh ban ia ka ba mynno mynno Baroh ia ki niam la pynshitom bein ha Russia. Ha ki Khristan ka long ka jingpaitdohnud ban tip ia ka jingleh bein ia ki Jiw ha ki ri Komunist. Hynrei ka jingthew ka ba kongsan tam eh jong ka jingpynshitom bein ka dei ia ka Balang Barieh. Ki kotkhubor Russia ki ai khubor ia ka jingbeh kyrthep jong ki jingkem bad jingbishar ki ba bun. Ha kawei ka jaka, phra phew ar ngut ki Khristan la buh ha ka jaka shong jong ki riew lamwir. Arphew saw ngut ki la iap hadien khyndiat sngi na ka daw jong ka "jingduwai slem eh" ! Naduh mynta ba ka jingduwai ka ba jrong ka pyniap ? Phi lah ma ban mutdur ia kaei ka ba ki dei ban iaid lait ?

Ka jingpynshitom ka ba sniew tam eh ba la leh ia ki ka dei ba, lada la shem ba ki hikai ia la ki khun shaphang u Khrist, ia ki khun jong ki la shim noh na ki baroh

shi jingim—bad ym don hok ei ei ruh em ia ka ban leit jngoh ia ki

Ka ri Russia ka la ia soi ia ka jingpynbna jong ka Dorbar Bah ki Hima ka Pyrthei (United Nations Organisation) "pyrshah ia ka jingniew shiliang khmat ha ka bynta jong ka jinghikai skul," ka ba kular skhem ba "ki kmie ki kpa ki dei ban ioh ia ka hok ban pynshisha ia ka jinghikai skul ha ka liang ka niam bad ka longbriew manbriew ia ki khynnah kat ba kum ki jingngeit jong ki hi." U nongshet kylla Karov, u nongialam jong ka Balang Baptist hima (Official Baptist Union) jong ka ri Russia, ha ka jingthoh ba la shim kylliang ha neng, u da pynsngew skhem ruh ba kane ka hok ka long ka ba shisha ha Russia — bad ki ba shah pynbieit shah ialam bakla ki ngeit ia u. Mynta, sngap aiu ki kotkhubor Russia ki iathuh.

Ka "Sowjetskais Russia" ka ba 4 tarik u Jylliew (June) 1963 ka iathuh kumno ba ka Baptist Makrinkowa ka ba don hynriew ngut ki khun bad ba la shim noh ia ki na ka, namar ba ka la ai ha ki ia ka jingngeit Khristan bad ba ka khang ia ki ia ka ban deng ia u jingteh ryndang saw ka kynhun ki Nongmaitlynti.

Ha ba ka la iohsngew ia ka jingrai pynrem, ka la ong : "Nga shah shitom na ka bynta ka jingngeit." Ka la dei ban siew ia ka bai bam jong ki khun ba la knieh noh na ka. Ia ki mynta la ai bih da ka jingbym ngeit blei. Ki kmie Khristan, ki ia pyrkhat ia ka jingpangnud jong ka.

Ka "Uchitelskaia Gazeta" ka iathuh ia ngi ba ka juh ka la jia ruh ia u Ignatii (Iknashi) Mullin bad ia ka lok jong u. U nongbishar u la dawa ba ki dei ban iehnoh ia ka jingngeit jong ki. Uta u nongbishar u la ong, "Jied mynta hapdeng u Blei bad ka khun jong phi. Phi jied ia u Blei ?" U kpa pat u la jubab : "Ngan ym iehnoh da lei lei ruh em ia ka jingngeit jong nga."

U Paul u ong, "Baroh ki ia trei lang ia ka ban pynbha .." Nga la iohi ia ki ba kum kita ki khynnah ia ki ba la pynsan pynrangbah kum ki Khristan la shim noh ia ki na ki kmie ki kpa jong ki bad la buh ha ki

skul Komunist. Ha ka jaka ba la ai bih da ka jingbym ngeit blei, ka jingngeit ka ba ki la ioh jinghikai ha iing ka la phriang sha kiwei pat ki khynnah.

Ka Baibl hi ka ong ba uno uno ruh uba ieit ia la ki khun nalor U Jisu um long satia uba dei ban ioh ia u. Kine ki ktien ki don ka jingmut ha ki ri Komunist.

Pyrshang ban shong kumba shi taiew ne khlem da iohi ia la ki khun ! Nangta phin sa tip ia ki jirgshah shitom jong ki para bangeit jong ngi ha Russia.

Kam long ka ba dei ban shu kren beit thik tang shaphang ka Balang Barieh ki Protestant.

Ki Khristan Orthodox ha Russia ruh ki la kylla nadong shadong. Da ki million na ki ki la iaid lait ia ki iingbyndi. Hangta kim don kpieng, ym don dur jingahnarphna, ym don dur bakhuid, ym don jingainguh thang, ym don sharak. Ki riewpaitbah ki don ha phatok khlem u lyngdoh ba la pynskhem. Ki lyngdoh kim don jain phong ba jynsur, kim don kpu kew, kim don wain ban pynkyntang, kim don umphniang bakhuid, kim don kot pynkhreh jingduwai ia ka ban pule. Bad ki shem ba ki lah ban ioh khlem kine baroh, da ka ba leit beit sha u Blei ha ka jingduwai. Ki ia duwai bad u Blei u la theh noh buk buk ia u Mynsiem jong U halor jong ki. Ka jingpynkhih mynsiem kaba janai bad ba kynja mynsiem, ka ba kum ka juh thik bad ka niam Khristan ba shisha, ka da jia long hapdeng ka Balang Orthodox ha Russia.

Kumta ka jia ruh ba ha Russia, kumjuh ruh ha ki ri ba hapoh ka jingpeit jong ka, ka don ka Balang Orthodox Barieh, ka ba ha ka jingshisha ka long ka ba ialap, ka ba shisha bad kaba jan eh sha u Blei, ka ba iai leh tang, da ka bor jong ka jingmlien, khyndiat eh na ki rukom leh niam Orthodox. Kane ka Balang Orthodox Barieh ka la pynmih ruh ki martar kiba khraw. Mano ba lah ban ong ba hangno u phadri rangbah Yermogen (Iarmojen) jong ka Kaluga u don mynta ? U la nud katta ban pyrshah tyngeh ia ka jingiatrei lang ba shet kylla hapdeng ka bor pyniaid Balang ba ha khlieh duh bad ka Sorkar Komunist ba len blei.

Sanphew snem ka jingsynshar Komunist! Bad ki kot khubor Russia ki dap tang da ka jingjop jong ka Balang Barieh. Ka da iaid lait lyngba ia ki jingeh ki bym lah shuh ban batai hynrei ka da iaineh skhem... bad ka nang roi ruh.

Ngi, ha Rumania, ngi la bet ia u symbai da ka jingtrei barieh jong ngi ha ka kynhun shipai Russia. Kumta ki don kiwei pat ha Russia hi bad ha kiwei pat ki ri ba la hiar thma da ki Russia. U symbai ba la bet u da sei soh shibun eh.

Ia ka pyrthei Komunist lah ban jop sha u Khrist. Ki Komunist ki lah ban kylla Khristan Kumta ki lah ruh kito ia ki ba la ban bein da ki, tang lada ngin iarap ia ki.

Ka jingpynshisha ba ngam bakla ka long ba ka Balang Barieh ka iai im khrek ha Russia, China (Shaina) bad la jan ha baroh ki ri Komunist.

Ban pyni ia ka jingitynnad jong ki para Khristan jong ngi ha ki ba kum kita ki jingjia kiba sngew shyrkhei, ngi ai hangne harum ia ki katto katne ki shithi na Russia, ki ba khadduh eh na ki iingbyndi Russia.

Kumno Ka Varia, Ka Khynnah Komunist, Ka Shem Ia U Khrist, Ka Sakhi Bad Ka Kylla Long Ka Nongtrei Saja.

Ki lai tylli ki shithi ki ba nyngkong na ka Maria, ka khynnah Khristan ka ba la ialam ia ka Varia sha u Khrist

Ka shithi ka ba nyngkong.

"...Ngan iai shong hangne. Ia nga la ieit eh. La ieit ruh ia nga da kawei ka dkhot jong ka kynhun Komsomol (Ka Synjuk Samla Komunist). Ka la iathuh ia nga, 'ngam lah sngewthuh phi dei ka briew ka ba kumno. Hangne ka don shibun ka jingkren bein bad ki pynbuhkhoh ia phi bad pynban phi ieit ia baroh'. Nga la iathuh ba u Blei hi u la hikai ia ngi ban ieit lut ia baroh, ym tang ia ki para lok, hynrei ia ki nongshun ruh. Mynshuwa, kane ka khynnah ka la leh sniew eh

ia nga, bynrei nga la duwai na ka bynta jong ka da ka ba pyrkhat kyrpang. Haba ka la kylli ia nga la nga lah ban ieit ia ka ruh, nga la piam khak ia ka bad baroh ar ngut ngi la sdang ban ia iam. Mynta, ngi ia duwai lang.

Sngewbha, duwai lem na ka bynta jong ka. Ka kyrteng jong ka ka dei ka Varia.

Ha ba phi sngap ia kito ki ba len ia u Blei, i kumba ki da mut shisha ia kata. Hynrei ka jingim ka pyni ba bun na ki, wat la ki tim ia U Blei ruh na ki rymiang shyntur jong ki, ha ki dohnud jong ki ka don ka jingthrang ka ba jur. Bad phi iohsngew ia ka jingud jong ka dohnud......Kine ki briew ki ia wad ei ei bad ki da kwah eh ban tap noh ia ka jingsuda ba shapoh jong ki da ka jinglen blei jong ki.

Ka para jong phi ha u Khrist,

Ka Maria."

Ka shithi ka ba ar.

"Ha ka shithi jong nga ka ba mynshuwa nga la thoh sha phi shaphang ka khynnah ka bym ngeit blei, ka Varia. Mynta pat nga pynkloi ban iathuh ia phi, ki ba ieit jong nga shaphang ka jingkmen bakhraw jong ngi: ka Varia ka la pdiang ia u Khrist kum u Nongpynim jong ka hi shi met. da ka ba phla shai kdar ha khmat jong uwei pa uwei baroh shaphang kane.

Ha ba ka la ngeit ha u Khrist bad ba ka la tip ia ka jingkmen jong ka jingpynim, ma ka, ha kajuh ka por, kam sngewsuk satia. Kam sngew suk, namar mynshuwa ka la ialap ba ym don Blei. Mynta ka la kut jingmut ban siew kylliang noh na ka bynta ka jingbakla jong ka.

Ngi la ia leit lang bad ka Varia sha ka jingialang jong ki bym ngeit blei. Wat la nga la maham ia ka ba dei ban shu shong khop noh, ka la long lehnohei pynban. Ka Varia bad ma nga ngi la ia leit lang ban iohi ia kaei ka ban sa jia. Hadien kaba la rwai ia ka jingrwai Komunist (ka jingrwai ha ka ba ka Varia kam shym ia shim bynta), ka la pan ban kren. Haba ka pali jong ka ka la poi, ka la wan sha khmat ha khmat jong ka jingia-

lang baroh kawei. Da kaba sngew shlur bad ka jingsngew ka ba jur, ka la phla ha khmat kito baroh kiba ialang shaphang u Khrist kum u Nongoynim jong ka bad ka la pan map na kito ki paralok jong ka ki ba mynshuwa ba ia ki khmat ba kynja mynsiem la tap matlah noh tad haduh kano ka por bad ba kam shym la iohi satia ba ma ka hi ruh kan sa poi sha ka jingjot bad da ka ba ialam ruh shata ia kiwei pat. Ka la kyrpad ia baroh ban iehnoh noh ia ka lynti jong ka pop bad ban wan phai sha u Khrist.

Baroh ki la ia sngap jar bad ym don mano mano ruh ba pynwit ja ki. Ha ba ka la dep kren, ka la rwai da ka sur ka ba sngew thiang jong ka ia ka jingrwai niam Khristan baroh kawei: 'Ngam sngewlehrain ban phla i' u Trai uba la map ia nga, ban burom ia ka Ktien b'u ai bad ia ka bor diengphna'.

Bad hadien kata pat......ki la rah noh ia ka Varia jong ngi.

Mynta ka dei ka sngi ka ba khyndai jong u Jymmang (May). Ngim tip ei ei ruh em shaphang jong ka. Hynrei u Blei u long u ba donbor ban pyllait im ia ka. To ia duwai lem !

Ka Maria jong phi."

Ka shithi ka ba lai.

'Mynhynnin, 2 tarik u Nailar (August), nga la ioh pan ia kren ha phatok bad ka ba ieit jong ngi ka Varia. Ka dohnud jong nga ka la pdang ha ba nga pyrkhat shaphang jong ka. Ha ka jingshisha ka dang long tang ka khynnah rit. Ka dang khad khyndai snem karta. Kum ka bangeit ha u Trai ka long ruh i khunlung ba kynja mynsiem. Hynrei ka ieit ia u Trai naduh ka dohnud jong ka baroh bad shisyndon ka la iaid ha ka lynti ka ba eh. Ka khynnah ka ba pli ka thngan haduh katta katta. Ha ba ngi la tip ba ka don ha phatok, ngi la phah ia ka ki song. Hynrei ka la ioh tang khyndiat na ki ba la phah sha ka.

Haba nga la iohi ia ka mynhynnin, ka la raikhoh, la stem mer mer bad la shah shoh. Tang ki khmat ki

tyngshain da ka jingsuk jong u Blei bad da ka jingkmen ka ba kynja bneng.

Hooid, ko ba ieit jong nga, kito ki bym shym la shem ia ka jingsuk ba phylla u Khrist, kim lah ban sngewthuh ia kata .....Hynrei ka jingsuk .....Ha ngi ki ba ha u Khrist ym don kino kino ki jingshah shitom bad ki jingshah jop ki ba lah ban khang ia ngi......

Nga la kylli lyngba ki nar rod ba la ker : 'Ko Varia, phim shym babe noh ia kaei ka ba phi la leh ?' 'Em', ka la jubab 'Bad lada kin pyllait noh ia nga ruh, ngan leit biang bad ngan iathuh ia ki shaphang ka jing ieit ka ba khraw jong u Khrist. Wat pyrkhat ba nga shah shitom. Nga sngewkmen shibun eh ba u Trai u ieit eh ia nga haduh katta katta bad u ai ha nga ia ka jingkmen ban shah na ka bynta ka kyrteng jong u.'

Nga kyrpad ia phi ba phin duwai lem naduh la ka dohnud khamtam eh na ka bynta jong ka. Lehse ki lah ban phah noh ia ka shaduh Siberia ruh. Ki la shim noh na ka ia ki jainphong jong ka bad ia baroh kiba ka don. Ka la shu sah kumto khlem don ei ei shuh lait tang kata ka ba don ha ka met jong ka hi. Kam don ba ha ing ha sem bad ngi dei ban ia kynshew na ka bynta jong ka ia kiei kiei kiba donkam tam. Nga la buh kyrpang ia ka pisa ka ba phi la phah khadduh eh sha nga. Lada ia ka Varia la pynryngkang par noh, ngan sa ai pat ia ka sha ka hi. Nga ngeit ba u Blei un nang pynkhlain ia ka bad un ai ha ka ka bor ban iai neh ruh haduh ka ba kut hi. To u Blei un iai ri kyndong bad sumar ia ka.

Ka Maria jong phi '

Ka shithi ka ba saw.

Maria Baieit,

Ha ka ba khadduh nga la lah pat ban thoh sha phi. Ngi la poi suk ha ..... Ka jaka shong jong ngi ka long kumba shiphew mer ei ei napoh shnong. Ngam lah satia ban iathuh ia ka jingim jong ngi. Phi tip ia kata. Nga kwah ban thoh tang khyndiat eh shaphang jong nga hi... Nga ai nguh eh ia u Blei ba u la ai ha nga ia ka

jingkoit jingkhiah bad ba nga hi nga lah ban trei ha ka bor met. Ma nga bad ka para bangeit ka 'X' (Eks) la buh ban trei ha ka karkhana Ngi ia trei hangta ha ki kor ki bor. Ka kam hi ka long ka ba eh bad ka jingkoit jingkhiah jong ka para bangeit ka 'X' (Eks) ka sniew shibun Nga dei ban trei lang na ka bynta baroh ar ngut ia la de bad ia ka. Nga pyndep nyngkong eh ia ka kam jong nga bad nang-a pat nga sa iarap ia ka para jong nga. Ngi trei kumba khadar haduh khadlai kynta shi sngi. Ka jingbam jong ngi ka long thik kum ka jong phi hi, ka khyndiat eh. Hynrei kam dei ia kane ba nga kwah ban thoh sha phi

Ka mynsiem jong nga ka iaroh eh bad ka ai nguh ia u Blei ba u la pyni ha nga da phi ia ka lynti sha ka jingpynim. Mynta, da ka ba don ha kane ka lynti, ka jingim jong nga ka don ka jingthmu bad nga tip shano ngan leit bad na ka bynta jongno ba nga shah shitom. Nga sngew ia ka jingthrang ban iathuh bad ban phla ha man uwei pa uwei shaphang ka jingkmen bakhraw jong ka jingpynim, ia kaba nga la ioh ha ka dohnud jong nga. Uei u ba lah ban pyniakhlad noh ia ngi na kata ka jingieit jong u Blei kaba ha u Khrist ? Ym don mano mano ruh em bad ym don kano kano kawei pat. La ka jingbyndi ne ka jingshah shitom. Ki jingshah shitom kiba u Blei u la ai ha ngi ki long tang ban pynkhlain ia ngi shuh shuh ha ka ba ngeit ha u. Ka mynsiem jong nga ka dap da ka jingaiei jong u Blei ka ba shlei. Ha jingtrei, ki tim bad ki pynshitom ia nga bad ki nang pyntrei tam ia nga shuh shuh namar ba ngam lah ban sngap jar noh, hynrei nga dei ban iathuh ha uwei baroh ia kiei ba u Trai u la leh ha nga U la pynlong ia nga ka jingim bathymmai, ka jingthaw ba thymmai, ia nga kaba la don ha ka lynti jong ka jingjot. Hato nga lah ban sngap jar noh na ka bynta kane ? Em, da lei lei ruh em ! Katba ki rymiang shyntur jong nga ki dang lah ban kren ngan iai phla ha uwei pa uwei shaphang ka jingieit bakhraw jong u.

Ha ka lynti ban leit sha ka jaka shong, ngi la ia kynduh bad bun ngut ki para bangeit ha u Khrist. Katno

kaba da phylla eh ba phi sngew da u Mynsiem ba ki long ki khun jong u Blei haba phi iohi nyngkong eh ia ki para bangeit. Ka long lehnohei ban kren. Tang mar shu ia peit liep nyngkong eh phi sngew bad phi tip ruh ki dei kiei.

Katba ngi dang ia leit sha ka jaka trei, ha kawei ka jaka sangeh rel, kawei ka briew ka la wan, ka la ai jingbam ia ngi bad ka la ong tang ar kyntien: 'U Blei u im.'

Ha ka janmiet ka ba nyngkong ynda haba ngi la ia poi hangta (ka la slem), ia ngi la ialam sha ki iing poh khyndew. Ngi la khublei ia kito kiba don hangta da kine ki ktien 'Long ka jingsuk ia phi'. Da ka jingkmen kaba khraw na baroh sawdong ngi la iohsngew ia ka jubab : 'Ngi pdiang sngewbha ia phi da ka jingsuk'. Bad naduh kata ka janmiet ka ba nyngkong ngi la sngew ba ngi la don ha ka iing ka sem.

Hooid, ka la long shisha kumta ruh. Ngi ia don hangne bun bah kiba ngeit ha u Khrist kum u Nongpynim jong ngi ha la marwei marwei. Palat mar shiteng na ki koidi ki dei ki Bangeit. Ngi don ruh hapdeng jong ngi ki nongrwai ki ba khraw bad ki nongialap kiba stad jong ka Gospel. Ynda la janmiet, ha ba ngi la ia lum lang baroh hadien ka jingtrei shitom, katno ka long ka ba sngewphylla ban ia pyndem lang khyndiat teng teng ha ka jingduwai ha ki kjat jong u Nongpynim jong ngi. Lem bad u Khrist ka don ka jinglaitluid ha kylleng sawdong Nga la ioh jinghikai hangne shibun ki jingrwai niam ba kynja mynsiem ki ba itynnad bad man ka sngi U Blei u ai ha nga kham bun na ka ktien jong U. Ynda nga la dap khad khyndai snem karta, nga la rakhe pyndonburom ia ka sngi kha jong U. Khrist bad ka dei ka sien ka ba nyngkong eh. Ngan ym lah ban klet lano lano ruh em ia kane ka sngi ka ba phylla ! Ngi la dei ia ka ban trei baroh shi sngi thop. Hynrci don na ki para bangeit jong ngi ki ba lah ban leit wat la katta ruh sha ka wah ka ba hajan. Hangta ki la shoh pynpra ia u thah bad ki la pynkhreh ia ka jaka ha ka ba mynmiet—katba kum ka Ktien U Blei—ma nga bad hynniew ngut kiwei pat ki para la

pynbaptis. Ah. katno nga sngewsuk bad katno ngan jin da la sngewbha eh ba ma phi ruh, Maria phin jin da la don lem bad nga, ba ngan dup lah ban siew kylliang tang khyndiat eh, da ka jingieit jong nga ia phi na ka bynta ka jingbakla ka ba nga la leh pyrshah ia phi ha ki por ki ba mynnor eh. Hynrei u Blei u buh ia iwei pa iwei na ngi ha ka jaka jong u bad ngi dei ban ieng skhem ha ka ba U Blei u la buh ia ngi.

To ai khublei ia ka iing jong ki khun U Blei baroh kawei. U Blei un kyrkhu bha eh ia ka kam ka jingtrei jong phi, kumba u la kyrkhu ia nga ruh. Pule ka Shithi sha ki Hebru 12:1 3

Baroh ki para bangeit jong ngi ki ia ai khublei ia phi bad ki ia sngewkmen eh ba ka jingngeit jong phi ha U Blei ka long ka ba khlain haduh katta katta bad ba phi da iaroh ia u khlem da pud ha ki jingshah shitom jong phi. Lada phi thoh sha kiwei pat, iathuh ia ki ia ki jingai khublei jong ngi.

Kaba buron ia phi
Ka Varia."

Ka Shithi ka ba san.

Maria Baieit,

Ha ka ba khadduh nga la ioh ia ka lad pat ban thoh sha phi khyndiat khynsoit. Nga lah ban iathuh ia phi. ka baieit jong nga, ba, da ka jingaiei u Blei, ma nga bad ka para ka 'X' (Eks) ngi ia koit ia khiah bha. Ngi ia don mynta ha.........Ki phah ia ngi ban ....bad ngi iai sah hangta.

Nga sngewnguh eh ia phi na ka bynta ka jingsumar sukher jong phi ia nga. Ngi la ioh pdiang ia baroh ki ba phi la pynkhreh na ka bynta jong ngi. Nga sngewnguh ruh ia phi na ka bynta kata ka ba kordor tam eh, ka Baibl kein. Khublei ia phi baroh, bad ha ba phi thoh sha ki, to pynphah lem ia ki jingkhublei bad ki jingsngewnguh jong nga na ka bynta kaei ka ba ki la leh ia nga.

Naduh ba u Trai u la pynpaw ha nga ia ka jingmaian ba jylliew eh jong ka jingieit bakhuid jong U, nga pyrkhat ia lade ba nga long ka ba suk tam eh ha ka pyrthei.

Ki jingpynshitom bein ia ki ba nga dei ban shah, nga shim ba ki long kum ka jingaiei ba kyrpang. Nga sngewkmen ruh ba u Trai U la ai ha nga naduh ki sngi ki ba nyngkong eh jong ka jingngeit jong nga ia ka jingsuk ka ba khraw ia ka ban shah shitom na ka bynta jong U. To ia duwai lem na ka bynta jong nga ba ngan dup iaineh ha kata ka jingngeit jong nga ha U Trai haduh ka ba kut.

To U Trai un ri kyndong ia phi baroh bad un ai bor ia phi ha ka jingialehthma ka ba khuid.

Ma nga bad ka para bangeit ka 'X' (Eks) ngi ai doh ia phi baroh. Haba ia ngi la phah sha......lehse ngin sa ioh ruh ka lad ia ka ban thoh biang sha phi. Wat khuslai shaphang jong ngi. Ngi da sngewkmen bad shad kmen eh namar ba ka bainong jong ngi ha bneng ka long ka ba khraw. Math. 5:11-12

Ka Varia jong phi."

Kane ka dei ka shithi ka ba khadduh eh na ka Varia —ka khynnah Komunist ka ba la shem ia u Khrist, ka da phla shaphang jong u bad ia ka la rai pynrem sha ka jingtrei saja. Ym shym la iohsngew shuh ia ka, hynrei ka jingieit ba itynnad jong ka bad ka jingsakhi ia u Khrist ka pynpaw ia ka jingitynnad ba kynja mynsiem jong ka Balang Barieh ka ba iaineh bad ka ba shah shitom ha ka pyrthei ka ba kumba shi bynta na ka lai bynta ba la hap hapoh ka jinghikai Komunist.

LYNNONG VII

Ka Khubor Jong Nga Sha Phi Na Ka Balang Barieh

Ia nga la ju khot ruh bunsien "ka Sur jong ka Balang Barieh." Nga sngew ba ngam long satia u ba bit ia ka ban long ka sur jong ka ba kum kata ka bynta ka ba don burom tam eh jong ka Met U Khrist.

La kumno kumno ruh, ha ki ri Komunist nga la ialam bun snem ia ka bynta jong ka Balang Barieh. Da ka kambah ba phylla nga la lait im na ki khadsaw snem jong ka jingpynshitom bein bad ka jingshah set, kynthup ruh ar snem kynthih ha ka "kamra ba iap" ha phatok. Da ka kambah ka ba kham khraw shuh shuh, u Blei da kano re kano ka lad, u la iohi ba la dei ban leit rung shapoh phatok bad ban sei noh ia nga nangta, da ka ba aiti noh ia nga sha ri Sepngi ban kren ha ka Balang laitluid.

Nga kren na ka bynta ki para bangeit jong nga ki ba don ha ki jingtep ba jar jar bun byllien bah. Nga kren na ka bynta ki para bangeit jong nga kiba mynta ki da ia seng jar jar ha khlaw ha btab, ki poh khrum, ki iing rit bad kiwei pat ki ba kum kita ki jaka.

La ia kut da ka Balang Barieh ha Rumania ba nga dei ban iehnoh noh ia la ka jong ka ri, bad ban wan rah ia ka khubor sha ki Khristan laitluid jong ka pyrthei. Da ka kambah, ba nga la lah pat mynta ia ka ban wan mih paw, bad nga pyndep ia ka jingpynkhamti ba la ai ha nga da kito kiba dang sah ha ki jingtrei shitom, ki jing aiti ia lade, ki jingshah shitom bad ki jingiap ha ki ri Komunist.

Ka khubor ba nga wan rah na ka Balang Barieh ka long :

"Wat iehnoh ia ngi !"

"Wat klet noh ia ngi !"

"Wat lyndet noh ia ngi !"

"Ai ha ngi ia ki tiar ki ba ngi donkam! Ngin siew ia ka dor na ka bynta ka jingpyndonkam ia ki!"

Kane ka dei ka khubor ia ka ba la pynkhamti ha nga ia ka ban phah sha phi.

Nga kren na ka bynta ka Balang ki ba sngap jar, ka Balang Barieh, ka Balang "bym nang kren," ka bym don sur ei ei ruh em ban kren.

Sngap ia ki jinglynniar jong ki para bangeit jong phi ha ki ri Komunist! Kim shym pan satia ia ka jinglaitim, ka jingphet rieh noh lane ka jingim ka ba suk. Ki pan beit tang ia ki atiar ban ialeh pyrshah ia ka jingiabih ia ki khun samla jong ki—ka pateng ka ban sa wan da ka jingbymngeit blei. Ki pan ia ki Kotbah ban pyndonkam ha ka ban pynphriang ia ka Ktien U Blei. Kumno ki lah ban pynphriang ia ka Ktien U Blei lada kim ioh ia ki?

Ka Balang Barieh ka long kum u doktor uba leit jingleit da ka rel. Ka rel ka ia tyngkhuh bad kawei pat ka rel bad da ki spah ngut ki briew ki thiah lyngkrang ha madan, ba la dkoh bad ba la mynsaw ba ki da thiah iap ruh. U doktor u da iaid hapdeng kita ki ba la jan iap, u da pyrta: "Lada ngan jin da la don ki tiar jong nga!...Lada ngan jin da la don ki tiar jong nga!" Da kine ki tiar puid briew un jin da la lah ban pynim shibun ki mynsiem. U don eh ka mon...hynrei pat um don tiar. Kane ka dei ha ka ba ka Balang Barieh ka ieng mynta. Ka da mon eh ban ai lut kat kiba ka don Ka da mon eh ruh ban ai noh ia ki martar jong ka! Hynrei baroh kine ki jingangnud jong ka ban leh kim don dor ei ei ruh em lada kam ioh ia ki tiar ki ba ka dei ban trei. Ka jingkyrpad jong ka Balang Barieh ba iaineh bad bashlur ha phi mynta, kiba laitluid, ka long: "Ai ha ngi ia ki tiar——ki Gospel, ki Baibl, ki kot ki sla, ki jingiarap——bad ngin leh ia ka ba sah baroh!"

Kumno Ki Khristan Laitluid Ki Lah Ban Iarap

Man la uwei pa uwei u Khristan laitluid u lah ban phah jingiarap shisyndon ha kine ki rukom harum:

Ki bym ngeit blei ki dei ki briew ki bym bna ei ei ruh em ia ki tyllong bym lah iobi jong ka jingim jong ki. Kim don jingmut ei ei ruh em ia kaei ka ba long ka jingmaian ha ka haw haw bad ha ka jingpynlong Ki Khristan ki lah eh ban iarap bha ia ki da ka ba ki iaid ia lade ym ha ka ba paw, hynrei da ka jingngeit, da ka ba im ha lade ia ka jingim jong ka jingiasyllok bad u Blei u bymlah iobi.

Ki lah ban iarap bha eh ia ngi da ka ba iai im ia ka jingim kum ki Khristan ki ba bit ba biang, ka jingim jong ka jinglen lade. Ki lah ban iarap da ka ba ujor pyrshah katba lah bunsien kat ha ka ba ia ki Khristan la pynshitom bein.

Ki Khristan Sepngi ki lah ban iarap ia ngi da ka ba iai duwai na ka bynta ki Komunist khnang ba kin dup ioh lait im. Ka ba kum kata ka jingduwai ka lah ban long kaba beit. Ngi ju duwai na ka bynta ki Komunist bad ki pynshitom bein ia ngi pat ha ka sngi ka ba bud kham sniew palat ban ia ka ba ha shuwa ba ngin duwai. Hynrei ka jingduwai jong u Trai ka Jerusalem ruh ka long ka ba beit. Ki sahnarphna ia u pat hadien kane ka jingduwai Hynrei tang khyndiat sngi hadien, ki thap ia la ki shadem bad san hajar ngut ki la kylla ka ba mut tang ha ka shi sngi Na ka bynta kiwei pat ruh, ka jingduwai kam shym la duh lehnohei. Kano kano ka jingduwai ia ka ba ym shym la pdiang da uta uwei ia uba phi iasaid ka wan pynphai kylla pat ha phi da ki jingkyrkhu ki ba khraw bad ka long ka jingtim pat ia uta uwei uba long ka daw jong ka jingduwai jong phi. Da ka ba pyndep ia ka ktien u Khrist, ma nga bad bun kiwei pat ki Khristan ngi ju ia duwai barobor na ka bynta u Hitler bad ki briew jong u. Bad nga da kyrmen skhem ba ka jingduwai jong ngi ka la iarap ban jop ia u kat ka jingbun ki kuli jong ki shipai ki ri iateh lok.

Ngi dei ban ieit ia ki paramarjan jong ngi kumba ia lade, Ki Komunist ki dei ki paramarjan jong ngi kumba long uno uno uwei pat.

Ki Komunist ki dei ka jingmih na ka bym pyndep ia

ki Ktien U Khrist: "Nga nga la wan ba kin ioh ka jingim, ba kin ioh kyrhai ią ka ruh." Ki Khristan kim shym la pynioh ia ka jingim ka ba kyrhai na ka bynta uno uno. Ki la iehnoh katto katne ha tmier jong kiei kiei kiba kordor ha ka jingim. Kine ki la khih ialeh pyrshah bad ki da pynlong de ia ka Seng Komunist. Ki long ruh bunsien ki sohpdung jong ka jingbymhok ha ka imlang sahlang Mynta pat ki long ki ba runar bad ki ba shyrkhei. Ngi dei ban ialeh pyrshah ia ki. Hynrei ki Khristan, wat lada ki ialeh pyrshah ia u nongshun, ki sngewthuh bad ki ieit ia u.

Ngim long khlem jingbakla ia ka jingshisha ba don katto katne ki Komunist. Ngi la bakla khyndiat da ka ba leh bym suid niew ia la ka kamram.

Na ka bynta kane ngi dei ban s'ew kylliang da ka ba ieit ia ki (ka ba pher bak-ly-bak na ka ba sngewbha ia ki) bad ba ka ba duwai ruh na ka bynta jong ki.

Ngam long u ba bieit katta katta kat ban ngeit ba tang ka jingieit ka lah ban pynjem jai ia ka jingeh ka ba ia dei bad ki Komunist. Nga hi ngan ym kyrshan ia ki bor synshar jong ka hima ia ka ban pynjem ia ki jingeh jong ka jingrunar shyrkhei tang da ka jingieit. Dei ban don ruh kı pulit, ki nongbishar bad ki phatok na ka bynta ki riewrunar. ym tang ki pastor Lada ki riew-dakait kim kylla ka ba mut, ia ki dei ban set phatok. Ngam ju pyndonkam satia ia ka jingmut Khristan shaphang "ka jingieit" ban pyrshah ia ka hok ha ka jingialeh pyrshah ia ki Komunist la ka long ha ka sain pyrthei, ka ioh ka kot ne ka longbriew manbriew, da ka ba iohi ba kim dei kiei kiei ruh hynrei tang ki riewrunar ha ka jinglong ba salonsar shi satlak ka pyrthei. Ki riewdakait ki tuh ia ka pla pisa, ki tuh ia ka ri baroh kawei.

Hynrei u pastor bad u Khristan hi ha la marwei u dei ban leh kat ba kot la ka bor jong u ban wallam ia ki Komunist sha u Khrist—- wat la u la leh kano kano ka kam runar ruh——kumjuh ruh ia ki ba shah leh bein ba lui jui jong ki. U dei ban duwai na ka bynta jong ki da ka bor sngewthuh.

Ki Kotbah Bad Ki Gospel Donkam Kyrkieh Eh

Ka ba ar pat, ki Khristan laitluid ki lah ban iarap da kaba phah ia ki Kotbah bad ki bynta jong ka Baibl. Ki lad ki don da ka ba yn phah biang biang ia kine sha ki ri Komunist. Naduh ba nga la mih noh, nga la phah bun tylli, ia ki bad ki la poi biang biang khlem don jingeh ei ei ruh em. Don ki lad ki ba bha eh ban phah ia ki, lada ma phi, ki Khristan laitluid, phin ai ia ki na ka bynta ki para bangeit jong phi jong ka Balang Barieh. Katba nga dang don ha Rumania, nga hi nga la ioh bun bah ki Kotbah (Baibl) ba la wan rah ia ki da ki lad ki ba thikna. Ym don jingeh ei ei ruh em ia ki rukom ban phah ia ki. Tang ba lada ia ki lah ban buh lypa.

Ia ki la donkam eh haduh katta katta Da ki hajar ki Khristan kim ju iohi Kotbah ne Gospel kumba arphew haduh sanphew snem ha ri Russia bad ha ki ri ba shah pynmaid hapoh jong ka.

Ar ngut ki nongkyndong ba thohmut thohmat ki la wan sha iing jong nga ha kawei ka sngi. Ki la ia wan na ka shnong jong ki ia ka ban trei ia ka kam khat khyndew biroh shi tlang khnang ban ich kamai kyndoh jakpoh ha la i jingkyrmen barit ba kin dup ioh ia ka ban thied ia ka Kotbah ka ba la rim bad ka ba la jot da kata bad ban leit rah ia ka sha la shnong. Namar ba nga la ioh ia ki Kotbah na Amerika, nga la lah ban ai ia ki ia ka Baibl ka ba dang thymmai, ym shuh ia kata ka ba la jot. Ha kata kim sngew lah ngeit satia! Ki la pyrshang ban siew ia nga da ka pisa ki ba ki la kunai na ka kam khat khyndew. Ngam treh shim satia ia kata ka pisa jong ki. Ki la leit phai pat sha la shnong ryng'kat bad la ka Kotbah. Khyndiat sngi hadien pat nga la ioh ia ka shithi jong ka jingkmen bym lah ong shuh da ka ba sngewnguh eh ia nga na ka bynta kata ka Kotbah. La soi ia kata ka shithi da ki laiphew ngut ki nongshong shnong! Ki da ot biang biang bha ia kata ka Kotbah ha ki laiphew bynta bad ki da ia bujli markylliang ia kita ki bynta hapdeng jong ki.

Ka long ka ba sngewsynei ban iohsngew ba u nong

Russia u da ia pan kylliang tang ia iwei i sla jong ka Baibl. U bsa ia la ka mynsiem da ka. Ki da sngewsuk ruh ban ia bujli noh ia ka masi ne ka blang na ka bynta ban ioh ia ka Baibl. Uwei u briew nga tip u die noh ia la ka jong ka sati synjat jong u khnang ban ioh ia ka Testament Bathymmai ka ba u la ialeh shitom baroh shi katta. Ki khun ki kti jong ngi kim ju iohi Khristmas Kard. Lada jia ba don kawei, baroh ki khynnah ha shnong kin ialum lang baroh sawdong ia kata, bad uwei u tymmen un batai ha ki shaphang u khunlung Jisu bad ia ka Theisotti Bakhuid bad nangta pat ter ter ia ka jingiathuhkhana shaphang u Khrist bad ka jingpynim. Kane baroh......na kawei ka Khristmas Kard ! Ngi lah ia ka ban phah ia ki Kotbah, ki Gospel bad ki kot ki sla. Kane ka dei kawei ka rukom ka ba phi lah ban leh ei ei.

Ka ba lai, ngi dei ban shon bad phah ia ki kot ki sla ki ba kyrpang ban ialeh pyrshah ia ka bih jingbymngeit blei ba la ai ha ki samla naduh ki skul rit ba dang sdang haduh ki skul heh. Ki Komunist ki la pynkhreh ia "Ka Kotialam u Bymngeitblei." Ka dei ka "Kotbah" ki bymngeit blei. Ia ki bynta kiba jem la hikai ha ki skul rit bad ki bynta ki ba kham eh jong kajuh ka Kot ialam la hikai katba ki khynnah ki nang iaid shaphrang. Kane ka "Kotbah" basniew ka bud ia u khynnah katba u nang san bad nang roi——da kaba ai bih ia u baroh shi lynter lynti da ka jingbymngeit blei. Ka pyrthei Khristan kam ju la shon satia ia ka jingjubab pyrshah ia "Ka Kotialam u Bymngeitblei'. Ngi lah bad ngi dei ban shon bad phah ha ka jingjubab ba kynja Khristan pyrshah ia ki jinghikai ba long bih bad ba len blei. Ngi dei ban leh ia kane shisyndon, namar ka Balang Barieh kam don kot don sla satia ban ai ha ki samla ki ba la shah ai bih da kane ka kot. Ka Balang Barieh ka don ki kti ba la teh shadien u budlum jong ka tad haduh ba kan da ioh ia ki ba kum kita ki kot ki sla ha ki ktien kiba pher ba pher jong ki ri Komunist.

Ki samla ba la shah ai bih jong ngi ki dei ban ioh ia ka jubab—Ka jubab ka jong u Blei hi—ka jubab ba

kynja Khristan—ka jubab jong ngi! Kane ka dei kawei pat ka ba phi lah ban leh da ka ba iarap ban pynkhreh ia kiba kum kita ki kot ki sla kum ka jingjubab pyrshah ia "Ka Kotialam u Bymngeitblei"—ki kot ki sla ba la batai pynshai na ka bynta ki samla bad ki Kotbah jong ki khynnah rit.

Ka bynta ka ba saw ka ba ngi dei ban leh ka long ban "iasnoh kti lem" bad ki dkhot jong ka Balang Barieh bad ban ai ia ki ka jingiarap ha ka liang ka pisa pilain ban iaid shane shatai bad kylleng sawdong ryngkat bad ka Gospel ha ka jingialap ka ba mar met. Ha kane ka por ki don shibun na ki ki ba "shah teh shah khum" ha ki iing jong ki na ka bynta ka jingbymdon pisa ban siew bai lynti, bai kali, bai rel bad na ka bynta jong ka bam ka dih ha ka por ba leit jingleit. Kumne, la shu ichnoh sah ia ki kumto, khlem da lah satia ban iaid ban ieng namar ki shnong ki don haduh kumba arphew haduh laiphew mer ka jingjngai bad ka long lehnohei shibun ban khot ia ki ban wan sha ki jingiaseng barieh. Da ka ba ai ia ki khyndiat ka pisa shi bnai shi bnai (£5-£ 10 = Rs. 90-Rs 180) ngi lah ban "pyllait" ia ki ia ka ban jubab ia kito ki jingkhot bad ban leit sha ki shnong ki ba jngai lem bad ka Ktien U Blei.

Ki pastor ki ba mynshuwa ki ba la don hapoh phatok na ka bynta ka jingngeit jong ki ki don ka khubor ba mehding jong ka Gospel, ki don ka jingieit ka ba pluh na ka bynta ki mynsiem ba la duh noh, hynrei kim ioh satia ia ka lad ban rah ia kata ka khubor sha ki shnong ki thaw. Bad khyndiat ka pisa shi bnai shi bnai kan ai ia ki ia ki lad.

Ki paitbah Khristan kynthei bad shynrang ki dei ban don ka jingiarap. Kum ki Khristan ki da kamai tang ban im, bad kim don eiei da kiba ki dei ban leit na kawei ka shnong sha kawei pat ia ka ban ialap ia ka Gospel. Kane ka dei ka "kambah" ka ba tang khyndiat ka pisa shi bnai shi bnai kan pynleh ia ki.

Ki pastor jong ki Balang hima ki ba pyniaid ia ka jingtrei barieh bad ba iaid mar ryngkat sha ka juh ka liang ha ka jingma ka ba khraw ki dei ban don ka pisa

ka ba biang ban pynkhreh jar jar ia ki na ka bynta ki ba kum kita ki jingthmu. Ki "tulop" jong ki ba la ai da ka Sorkar Komunist ka long ka ba rit haduh katta katta. Ka jingaiti lut jong kine ki pastor ban pha ia la ka jong ka jinglaitluid jong ki da ka ba kyntait sharud ia ki ain ki kanun Komunist bad da ka ba ialap ia ka Gospel ha ki khynnah, ki samla bad ki rangbah ha ki jingiaseng barieh kam biang satia. Ki dei ban ioh ruh ki lad ia ka ban nang pyniaid shaphriang ia ka jingtrei barieh bad ba sei soh jong ki.

San ne shiphew pound (pawn) (Rs. 90 ne Rs. 180) shi bnai shi bnai kan iarap ia u ba kum uta u dkhot jong ka Balang Barieh ban pynphriang da kaba donbor shibun ia ka Gospel. Kane ka dei kawei pat ka lad ha kaba phi lah ban iarap ia ka Ba'ang Barieh.

Kawei pat ngi dei ban ai khubor ia ka Gospel ha ki ri Komunist da ka radio Da ka ba pyndokam ia ki jaka ai khubor (station) ha ka pyrthei laitluid, ngi lah ban bsa da ka jingbam ba kynja mynsiem ia ka Balang Barieh ka ba ma ka hi ka don ha ka jingdonkam ka ba khraw eh ia u Kpu jong ka Jingim. Namar ki Sorkar Komunist hi ki da pyndonkam da ki bor pynkhih ki ba lyngkot ha ki radio ban ai ia ka jingpynphriang ia ki jinghikai jong ki ha la ki jong ki briew, da ki milian ki nong Russia bad kiwei pat ki briew ki ba la shah teh mraw ki ba don ki radio ki ban ioh ia kine ki jingaikhubor. Ia ki jingkhang la plie wang mynta ia ka ban ai khubor ha ki ri Komunist Ia kane ka kam dei ban nang pyniar. Ka Balang Barieh ka dei ban don ka jingbam ba kynja mynsiem ia ka ba kine ki jingai khubor ki pynkhreh. Kane ka dei kawei pat ka lad ka ba phi lah ban iarap ia ka Balang Barieh ha ki ri Komunist.

Ka Jingshem Jynjar Jong Ki Iing Ki Martar Khristan

Ngi dei ban pynkhreh ki jingiarap na ka bynta ki ba ha iing ki ba ha sem jong ki martar Khristan. Da ki phew hajar ki ba kum kita ki iing ki da shah shitom

mynta ha ka rukom ka ba jynjar sat bym lah ong shuh. Haba ia u dkhot jong ka Balang Barieh la kem ka dur ba ishyrkhei ka wan jia ha ka iing ka sem jong u. Ka long ka ba be-ain haduh katta katta ia uno uno u ban iarap ia ki. Ia kane la pyrkhat sar i bha da ki Komunist ia ka ban nang pynjur ia ka jingshah shitom jong ka lok bad ki khun ki kti ia ki ba u la iehnoh shadien. Haba u Khristan u shah set phatok - bad bunsien eh wat ia ka jingiap bad ka jingpynshitom bein—ka long tang ka jingsdang jong ka jingshah shitom. Ka iing jong u baroh kawei ka shah jynjar baroh shirta. Nga lah ban iathuh ia ka jingshisha, ba lada ki rangbah nongialam Khristan ha ka pyrthei laitluid kin ym jin da la phah jingiarap ia nga bad ia ka iing jong nga, ngin ym jin da la lait im bad im lem bad phi kumne bad thoh ia kine ki ktien !

Dang ha kine ki khyndiat por mynta ka jingbeh kyrthep ba thymmai jong ka jingkem paitbah bad ka jingshyrkhei pyrshah ia ki Khristan ka la jia long biang ha Russia bad ha kylleng sawdong. Ki martar ki nang bun shuh shuh man la ka por. Wat la ki la iap bad ki la ioh ia la ka bainong hok jong ki, pynban ki ta ha iing ha sem jong ki ki da im ha ka jinglong ba jynjar sat bad ba ishyrkhei. Ngi lah eh bad ngi dei ban iarap ia ki. Shisha ngi dei ban iarap ia kiba shah thngan ha India bad Aphrika. Hynrei mano pat ba dei biang ban ioh ia ka jingiarap jong ki Khristan kham palat ban ia kito ki ba ha iing ha sem jong kito ki ba la shah iap na ka bynta u Khrist lane ki ba la shah pynshitom bein ha ki iing byndi Komunist na ka bynta ka jingngeit jong ki ?

Naduh ba nga la lait, ka Mishon Khristan ha Iurop (European Christian Mission) ka la phah shibun eh ka jingiarap ia ki iing jong ki martar Khristan. Ia kaei ka ba la leh ka long tang khyndiat eh ban ia nujor bad kaei ka ba ngi lah ban leh da ka jingiarap jong phi.

Kum u dkhot jong ka Balang Barieh u ba la lait im bad la phet noh, nga wan rah ha phi ia ka khubor, ka jingkyrpad, ka jingiasaid da, na ki para bangeit ia ki ba nga la iehnoh shadien.

Ki la phah ia nga ban ai ha phi ia kane ka khubor na ki hi. Da ka ba phylla eh ba nga la lait im ia ka ban ai ia kata.

Nga la iathuh ia phi ia ka jingdonkam ka ba kyrieh eh ia ka ban ialap ia u Khrist ha ka pyrthei Komunist. Nga la iathuh ia phi ia ka jingdonkam ka ba kyrkieh eh ha ka ban ai jingiarap ia ki ba ha iing ha sem jong ki martar Khristan. Nga la iathuh ruh ia phi ia ki lad ki ba lah eh ki ba phi lah ban iarap ia ka Balang Barieh ba kan pyndep ia ka kam jong ka ha ka ban ialap ia ka Gospel.

Ha ba la shoh eh ia nga na trai kjat, u thylliej jong nga u lynniar. Balei ba u thylliej jong nga u lynniar? Ym shym la shoh satia ia u. U lynniar namar ba u thylliej bad ki kjat ki dei baroh ar tylli ki bynta jong kajuh ka met. Bad ma phi ki Khristan laitluid phi dei ki bynta jong kajuh ka met u Khrist ia ka ba mynta la shoh bein ha ki phatok Komunist, ka ba pynmih mynta ia ki martar na ka bynta u Khrist.

Hato phim lah satia ban sngew ia ka jingpang met jong ngi?

Ka Balang ha ki por ki ba mynnyngkong ha baroh ka jingitynnad, ka jinglen lade bad ka jingaiti lut jong ka, ka la khih im biang mynta ha ki ri Komunist.

Katba u Trai jong ngi, u Jisu Khrist u dang sngew pisa ka mynsiem ha ka jingduwai ha ka Kper Gethsemane, u Petros, u Jakob bad u Ioannis ki dang ia don ha ka jaka ka ba jngai kumba shi pda maw ne na ka dur ba khraw tam eh jong ki khanatang – hynrei ki dang ia iohthiah lyngngai. Katno ka ba ma ka jingmut jingpyrkhat ba kynja Khristan bad ka jingai jong phi hi la pyniaid beit sha ka jingiarap ia ka Balang martar? Kylli ia ki pastor bad ki nongialam Balang jong phi ia kaei ka ba la leh ha ka kyrteng jong phi ban iarap ia la ki para bangeit ha ki ri Komunist.

Shadien ki kynroh jong ka Pyrda Nar (kata ki ri Komunist) ia ka dur, ka jingshlur bad ka jingshah iap jong ka Balang-ha ki por ki ba mynnyngkong ka dang

iai jia man la ka por—mynta ruh—bad ka Balang laitluid pat ka ioh thiah lyngngai.

Ki para bangeit hangta, ba la shu iehnoh marwei bad khlem jingiarap ki da pynlong ka thma bah ka ba shynrang mynsiem shibun bad ka ba khraw tam jong ka spah snem ka ba ar phew, ka ba mar ia ryngkat kyrdan bad ka jingshlur, ka jingshynrang mynsiem bad ka jingaiti lut jong ka Balang ha ki por ki ba mynnyngkong eh. Bad ka Balang laitluid ka da iohthiah lyngngai ha ka jingklet noh ia ka jingialeh bad ka jingpisa mynsiem jong ki, kum u Petros, u Jakob bad u Ioannis hi ki ba la ioh thiah lyngngai ha ka khyllip mat joug ka jingjynjar jong u Nongpynim jong ki.

Phi ruh phin ia ioh thiah lem katba ka Balang Barieh, ki para bangeit jong phi ha u Khrist, ka da shah shitom bad da ialeh marwei ia ka thma na ka bynta ka Gospel ?

Hato phin ia sngap ia ka khubor jong ngi : "To ia kynmaw lem ia ngi, to iarap ruh ia ngi ?"

"Wat ia iehnoh noh ia ngi !"

Mynta nga la ai ia ka khubor na ka Balang Barieh ba iaineh bad ba shah pynshitom bein ha ki ri Komunist—na ki para bangeit jong phi hi, ki ba da ia shah shitom ha ki saiteh saikhum jong ka jinghikai Komunist bym ngeit blei.

KA BA KUT

10 p.
Stamp

REPLY POST CARD

The Voice of the Martyrs
P. O. Box 9132
Bombay-25
INDIA

